

ULUBEY İLÇESİNDE EĞİTİM ÇEVRE İLİŞKİSİ

Alaattin COŞKUN
Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN: Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN

Afyonkarahisar
2008

ULUBEY İLÇESİNDE EĞİTİM ÇEVRE İLİŞKİSİ

Alaattin COŞKUN

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Adnan ŞİŞMAN

Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2008

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ**ULUBEY İLÇESİNDE EĞİTİM-ÇEVRE İLİŞKİSİ****Alaattin COŞKUN****İlköğretim Anabilim Dalı****Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü****Haziran-2008****Danışman: Prof.Dr. Adnan ŞİŞMAN**

Bu araştırmanın temel amacı; Ege Bölgesi'nin, İç Batı Anadolu Bölümü'nde yer alan Uşak iline bağlı Ulubey ilçesindeki eğitim-çevre ilişkilerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda belge taraması ve gözlem yöntemi kullanılmış, istatistikî bilgilerden faydalanılarak çalışma hazırlanmıştır.

Yapılan araştırmalar sonucunda, çevresel koşulların sosyal, ekonomik ve kültürel yapıyı etkilediği, bu etkileşimin eğitim faaliyetlerine yansıdığı tespit edilmiştir. Kırsal yerleşmelerin kent merkezine olan uzaklığı, coğrafi konumu, yeryüzü şekilleri eğitim hayatı üzerine doğrudan etki yapmaktadır. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde kırsal yerleşmelere yönelik eğitim programlarının hazırlanmasına ışık tutabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Çevre, Coğrafi özellikler, Ekonomik özellikler, Yerleşme özellikleri

ABSTRACT**EDUCATION AND HABITAT RELATION IN THE VICINITY
OF ULUBEY DISTRICT****Alaattin COŞKUN****PRIMARY SCHOOL SOCIAL SCIENCES TEACHING MAIN DEPARTMENT****Afyonkarahisar Kocatepe University, Institute of Social Sciences****June-2008****Advisor: Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN**

The basic aim of this research is to state the relationship between education and environment in Ulubey, the district of Uşak which is situated in interior part of Anatolia. According to this aim; document researching and observation methods have been used and the results of the studies have been resulted in the light of statistical informations.

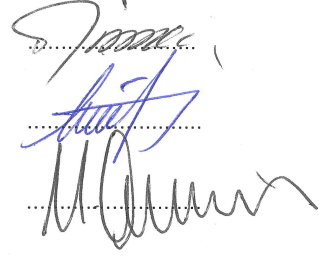
The consequence of the explorations; it was proved that the environmental conditions affect the social, economical and cultural state of the people and it was ascertained that this interaction also reflects educational situations. The distance of the rural settlements to the city centre; their geographical placement and the geographical formations directly affect the educational situations. After the exploration results are evaluated, the preparation of the educational programs for the rural settlements will be clarified.

Key Vocabulary: Education, Environment, Geographical Features, Economical Features, Settlement Features

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Danışman Üye : Prof.Dr. Adnan ŞİŞMAN
Jüri Üyeleri : Prof.Dr. Lütfi ÖZAV
: Yrd.Doç.Dr. M.Murat ÖNTUĞ

İlköğretim Anabilim tezli yüksek lisans öğrencisi Alaattin COŞKUN'un "Ulubey İlçesinde Eğitim Çevre İlişkileri" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 05.06.2008 günü saat 11:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

ÖNSÖZ

Ulubey İlçesinde Eğitim-Çevre İlişkisi adlı bu araştırmada, çevresel koşullar ve eğitim seviyesi arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma alanı ile ilgili bugüne kadar detaylı bir çalışma yapılmamıştır. Araştırma alanı coğrafi ve çevresel faktörler açısından değişik özellikler göstermektedir. Bu özelliklerin ilçeye olan etkisi ile ilgili araştırmaların yapılmamış olması bu konunun belirlenmesinde etken olmuştur.

İnsan ile çevre arasındaki var olan doğal ilişki, teknolojik ve bilimsel gelişmelere bağlı olarak azalmış görünse de gizli ve açık olarak hala etkinliğini devam ettirmektedir. Özellikle kırsal yerleşmelerde insanlar arası ilişkiler daha samimi ve etkin bir şekilde sürmekte olup sürekli bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim, eğitim ve çevresel faktörlere paralel olarak şekillenmektedir.

Gerek lisans eğitimim ve yüksek lisans eğitimimde her zaman engin bilgilerinden yararlandığım tez danışmanım Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN'a şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans programlarında her zaman bilgilerinden yararlandığım Yrd. Doç. Dr. Murat ÖNTUĞ'a, tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen öğretmen arkadaşım Songül YEŞİL'e, eğitim hayatım boyunca yanımda bulunan ve her zaman beni destekleyen aileme teşekkür ederim.

Alaattin COŞKUN

ÖZGEÇMİŞ

Alaattin COŞKUN

İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans : 2004 Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü

Lise : 2000 Uşak Anadolu Öğretmen Lisesi

İş / İstihdam

2007 Şırnak/ Silopi İstiklal İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Uşak/10.10.1982

Cinsiyet : Bay

Yabancı Dil : İngilizce

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iv
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZGEÇMİŞ.....	vi
HARİTALAR LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
GİRİŞ.....	1
A. PROBLEM.....	1
B. AMAÇ.....	1
C. ÖNEM.....	2
D. VARSAYIMLAR.....	2
E. SINIRLILIKLAR.....	2
F. YÖNTEM.....	2
I. ULUBEY'İN GENEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	4
A. TARİHİ.....	4
B. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	5
1. Coğrafi Konumu.....	5
2. Topoğrafik Yapısı.....	8
3. İklim ve Bitki Örtüsü.....	9
C. NÜFUS ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ.....	11
1. Nüfusun Mevcut Durumu.....	14
2. Nüfusun Yıllara Göre Dağılımı.....	16
3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	18
4. Aile Yapısı.....	20

5. Göçler ve Nedenleri	21
D. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	23
1. Merkezde Yerleşme	23
2. Belde ve Köylerde Yerleşme	25
E. EKONOMİK ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	27
1. Tarım	29
2. Hayvancılık	31
3. Sanayi	33
4. Turizm	35
F. ULAŞIM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	36
II. ULUBEY'İN GENEL ÖZELLİKLERİNİN EĞİTİME OLAN ETKİLERİ..	39
A. EĞİTİMİN GELİŞİMİ	39
B. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	41
1. Merkezde Okul Öncesi Eğitim	44
2. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim	45
C. İLKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	47
1. Merkezde İlköğretim	50
2. Belde ve Köylerde İlköğretim	52
a. Birleştirilmiş Sınıflar	54
b. Taşınmalı Eğitim	57
D. ORTAÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	64
1. Genel Ortaöğretim Okulları	67
2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları	69
E. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	74
F. YAYGIN EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ	76
SONUÇ	79
KAYNAKÇA	83

HARİTALAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1. Araştırma Sahası: Ulubey.....	7
Harita 2 Ulaşım Haritası.....	36

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Sıcaklık Dağılışı(1996-2006).....	10
Tablo 2. Yağış Dağılışı.....	10
Tablo 3. Nüfus Sayım Sonuçları (2000).....	15
Tablo 4. Yıllara Göre Nüfus Sayım Sonuçları (1950-2000).....	17
Tablo 5. İlçenin Yaş ve Cinsiyet Yapısı.....	19
Tablo 6. Arazi Kullanımı.....	29
Tablo 7. Hayvan Sayısı (2006).....	32
Tablo 8. Hayvansal Üretim (2006).....	33
Tablo 9. Ulubey'in Beldelere Uzaklığı.....	37
Tablo 10. Ulubey'in Köylere Uzaklığı.....	37
Tablo 11. Yıllara Göre Okul Öncesi Eğitim Verileri (2001-1007).....	43
Tablo 12. Merkezde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007).....	44
Tablo 13. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007).....	46
Tablo 14. Merkezde Yıllara Göre İlköğretim Verileri (2001-2007).....	48
Tablo 15. İlköğretim Öğrencilerinin Kademelerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	48
Tablo 16. Yıllara Göre LGS'ye Giren, Kazanan Öğrenciler Sayıları ve Başarı Oranları (2001-2006).....	50
Tablo 17. Merkezdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	52
Tablo 18. Belde ve Köylerdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	53
Tablo 19. Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Sınıf, Derslik ve Öğrenci Dağılımları (2006-2007).....	56
Tablo 20. Yıllara Göre Taşınmalı Eğitim Verileri (2001-2007).....	59
Tablo 21. Taşıma Merkezi, Birimi ve Öğrenci Sayıları.....	60
Tablo 22. Yıllara Göre Ortaöğretim Verileri (2001-2007).....	66
Tablo 23. Yıllara Göre ÖSS'ye Giren, Kazanan Öğrenci Sayıları ve Başarı Oranları (2001-2006).....	67
Tablo 24. Ulubey Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	68
Tablo 25. İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	71
Tablo 26. Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	72

Tablo 27. Atatürk METEM Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	73
Tablo 28. Ulubey Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin bölüm ve Sınıflarına Göre Dağılımı (2006-2007)	76
Tablo 29. Yıllara Göre Halk Eğitim Merkezi Kurs ve Öğrenci Sayıları (2001-1006)....	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Toprakların Dağılımı	8
Şekil 2. Yağış Grafiği.....	11
Şekil 3. Nüfusun Köy ve Kent Dağılımı.....	14
Şekil 4. Nüfusun Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımı.....	16
Şekil 5. Nüfus Piramidi (2006)	19
Şekil 6. Tarım Arazilerinin Dağılımı	30
Şekil 7. Hayvan Dağılımı (2006)	32
Şekil 8. Merkezde Okul Öncesi Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı	45
Şekil 9. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007).....	46
Şekil 10. İlköğretim Öğrencilerinin Kademelerine Göre Dağılımı (2006-2007)	49
Şekil 11. Yıllara Göre LGS'ye Giren Öğrenci ve Başarı Durumları (2001-2006).....	50
Şekil 12. Merkezdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007)	52
Şekil 13. Belde ve Köylerdeki İlköğretim Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	54
Şekil 14 Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Sınıf, Derslik ve Öğrenci Dağılımları (2006-2007).....	56
Şekil 15. Yıllara Göre Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (2002-2007).....	66
Şekil 16. Ulubey Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	68
Şekil 17. İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	72
Şekil 18. Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	73
Şekil 19. Atatürk METEM Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).....	74

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Fotoğraf 1. Ahşap Mesken.....	24
Fotoğraf 2. Betonarme Mesken.....	25
Fotoğraf 3. Belde ve Köy Meskenleri	27
Fotoğraf 4. Küçükbaş Hayvancılığa Uygun Coğrafi Yapı	33
Fotoğraf 5. Mermer Ocağı	34
Fotoğraf 6. Ulubey Kanyonu	35
Fotoğraf 7. Cumhuriyet İlköğretim Okulu.....	51
Fotoğraf 8. Hüseyin Remzi Devecioğlu İlköğretim Okulu	64
Fotoğraf 9. Ulubey Lisesi	69
Fotoğraf 10. Ulubey İmam Hatip Lisesi ve Atatürk METEM.....	71

KISALTMALAR

ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	:	Adı geçen eser
BSİÖO	:	Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu
İÖO	:	İlk Öğretim Okulu
Km	:	Kilometre
km ²	:	Kilometre kare
MEM	:	Milli Eğitim Müdürlüğü
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
OKS	:	Orta Öğretim Kurumları Sınavı
ÖSS	:	Öğrenci Seçme Sınavı
PİO	:	Pansiyonlu İlköğretim Okulu
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
vb.	:	Ve Benzeri
YİBO	:	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

GİRİŞ

A. PROBLEM

Eğitim terimi bütün öğrenimleri içine alan ve insanın hayatı boyunca devam eden öğrenme faaliyetini ifade etmektedir. İnsan bu öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirirken içinde bulunduğu çevre ile etkileşim halindedir. İnsanın çevresi, yaşantısına yön vermesinde ve eğitim hayatında büyük önem taşımakta ve içerisinde yaşadığı çevrenin kültürel yapısı ile şekillenmektedir.

Çalışma alanı çok köklü bir geçmişe sahip olup, Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler ve Bizanslılar tarafından yerleşim birimi olarak kullanılmış, Anadolu'nun Türkler tarafından fethinden sonra, önce Selçuklular, sonrasında da Osmanlılar tarafından yerleşim birimi olarak kullanılmıştır. 15 Temmuz 1953 tarihinde 6129 Sayılı Yasa ile Uşak'ın il olmasıyla Ulubey ilçe statüsüne kavuşmuştur. Köklü geçmişiyle paralel olarak köklü bir eğitim tarihine de sahip olan Ulubey tipik bir kırsal yerleşme örneği göstermekte olup, eğitim durumu sürekli yükselmekte ancak istenilen seviyede değildir.

Küçük ve kırsal yerleşim birimi olması, halkın eğitim konusundaki bilinçsizliği, beşeri özelliklerin yetersizliğinin yanında eğitim hizmetlerinin de gelişmemiş olması eğitimin istenilen durumda olmamasına neden olmaktadır.

B. AMAÇ

Araştırma sahası ile ilgili eğitim faaliyetleri hakkında yeterli bilimsel çalışma bulunmamaktadır. Bu alana dönük olarak yapılan araştırmaların yetersizliği nedeniyle incelemelere alt yapı oluşturacak belgelere ve istatistikî bilgilere ulaşmada çeşitli sıkıntılarla karşılaşılmaktadır. Yapılan araştırmada, Uşak ili, Ulubey ilçesi belde ve köyleriyle birlikte seçilerek, bu yerleşmelerdeki eğitim faaliyetleri ile çevresel koşulların birbirleriyle olan ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular ve sorunlara getirilen çözüm önerilerine yer verilmiştir.

C. ÖNEM

Eğitim bir toplumun geleceğine yön veren bir faaliyettir. Toplumların gelişmişlik düzeyleri, eğitim düzeyleriyle değerlendirilmekte olup, ülkeler halklarına daha iyi eğitim verme çabası içerisindeyler. Eğitim faaliyetleri sadece eğitim alanında yapılan politika, planlar ve eğitim sistemindeki değişikliklerle değerlendirilmemeli, eğitimin ilişkili olduğu çevre gibi unsurlarla da bağlantısı kurulmalıdır. Çünkü insanın sosyal bir varlık olması çevre ile etkileşimini doğurmaktadır. Araştırma sahası gibi kırsal yerleşme özellikleri gösteren birimlerde insan ilişkileri daha yoğun şekilde yaşanmakta ve aynı doğrultuda içinde yaşanan çevre, bireylerin eğitim faaliyetlerinde de etkili olmaktadır. Kırsal yerleşmelerde eğitim ve çevre ilişkisinin ortaya konulmasında bu araştırmanın önemli bir eksikliği doldurması ve benzer araştırmalara yol göstermesi beklenmektedir.

D. VARSAYIMLAR

Araştırma alanı az nüfuslu kırsal yerleşme özellikleri gösteren bir yapıdadır. Bu da çevresel koşulların, sosyal ve ekonomik yapı üzerindeki etkisini arttırmaktadır. Çevresel koşullar eğitim üzerinde etkili olup, bu konudaki gelişmeler eğitimin yükselmesine ve dolayısıyla çevresel koşulların da iyileşmesinde etken olacaktır.

E. SINIRLILIKLAR

Araştırma sahası hakkında yeterli düzeyde literatür ve istatistikî bilginin bulunmaması, ulaşılan bilgi ve istatistiklerin güncel olmaması, görsel öğelerin yetersiz olması, araştırmanın başlıca sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Daha önce konuyla ilgili araştırmanın yapılmamış olması da sınırlılıkları etkilemiştir. Bu araştırma ulaşılabilen kaynaklar, istatistikî bilgiler ve yapılan değerlendirmelerle sınırlıdır.

F. YÖNTEM

Ulubey ilçesinde eğitim-çevre ilişkisi başlığında hazırlanan bu çalışm bilimsel ilke ve yöntemlere göre hazırlanmıştır. Konunun ve araştırma sahasının seçiminde konuyla ilgili daha önce bu tür bir çalışma yapılmamış olması etkili olmuştur.

Çalışmaya kaynak olabilecek çalışmaların incelenmesiyle başlanmıştır. Araştırma sahasına gidilerek gerekli gözlemler ve incelemeler yapılmıştır. Konuyla ilgili istatistikî bilgilerin sağlanması için gerekli kurum ve kuruluşlara gidilerek bu verilere ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler grafik ve tablolara dönüştürülmüş, literatür ve gözlem sonuçları birbirleriyle ilişkilendirilerek çalışma hazırlanmıştır.

I. ULUBEY'İN GENEL ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

A. TARİHİ

Ulubey yöresinin bilinen tarihi M.Ö. IV. bine kadar uzanan Bronz Çağı'na inmektedir. İlk Tunç Çağı'nda, yöredeki mevcut yerleşim Anadolu'ya hakim olan Hititlerin bölgede egemenlik kurmasını önlemiştir. M.Ö. 2500 yıllarında Luvi istilasına uğrayan yöre, Hitit Krallığının dağılmasından sonra, M.Ö. I. Binde Balkanlar üzerinden Anadolu'ya gelen Friglerin egemenliğine girmiştir. M.Ö. VII. ve VI. Yüzyıllarda Lidler ile Frigler arasında kalmıştır¹.

Ulubey ve çevresinde yapılan kazılarda bölgenin M.Ö. 4000 yılından itibaren yerleşim yeri olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bölgenin önce Hititlere, daha sonra Friglere ve Lidyalılara geçtiği bilinmektedir. Özellikle Lidyalılar döneminde Ulubey'in önemi daha da artmıştır. Lidyalıların kara ticaretini geliştirmek amacıyla yapmış olduğu kral yolu bölgeden geçmektedir. Böylece Ulubey'deki ticari hayat da buna paralel olarak gelişmiştir. Lidyalılardan sonra Pers ve Büyük İskender İmparatorluğu da bu bölgeye hakim olmuştur. Türklerden önce de bölge Bizanslıların yönetimi altında uzunca bir süre kalmıştır.

1071 yılında yapılan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya girişi hızlanan Türkler, Ege kıyılarına kadar Anadolu'yu ele geçirmişlerdir. Anadolu Selçuklu Devleti bu bölgeyi aldıysa da I. Haçlı Seferi sonucunda bölge el değiştirerek Bizanslıların yönetimine geçmiştir. Anadolu'nun kaderini belirleyecek olan Miryakefalon Savaşı'nı Türkler kazanınca Ulubey yine Türklerin eline geçmiştir. Ulubey; Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla önce Karesioğulları'na daha sonra Germiyanogulları'nın yönetimi altına girmiştir. Yıldırım Beyazıt, Germiyan Bey'in kızı ile evlenerek Germiyanogulları Beyliği'nin önce bir kısmı çeyiz olarak Osmanlılara katıldı. Daha sonra da Yıldırım Beyazıt kalan toprakları ele geçirerek bu bölgenin hakimi durumuna geldi. Ankara Savaşı'nı kaybeden Osmanlı Devleti, Fetret dönemine girmiştir. Bu dönemde beylikler yeniden kurulmuştur. Bunlardan birisi olan Germiyanogulları

¹ Adil KARAMAN, Son Ulubey Kadısı "Hacı Halit Hoca" ve Ulubey Tarihi Üzerine Notlar, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, Cilt 2, s. 682

bölgeyi yeniden ele geçirmiştir. II. Murat döneminde, Germiyan Bey'i II. Yakup erkek çocuğu olmadığı için vasiyet yoluyla toprakları Osmanlılara kalmıştır.

1530 tarihli Osmanlı kaynaklarında, Uşak'a bağlı köyler arasında geçen "Kiçi-Göbek" Ulubey'in ilk adıdır. Bölge gelirleri Mekke ve Medine'nin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla vakfedilmiştir. 1869 tarihinde faaliyete giren Alaşehir-Afyon tren yolu bölgenin ticari açıdan canlanmasını sağlamıştır. Bölgemizde yapılan halı ve kilimler tren yoluyla İzmir'e oradan da Fransa ve İngiltere'ye ihraç edilmiştir.

Ulubey, merkezî bir noktada olmasından dolayı "Göbek" ismiyle anılmıştır. Ulubey, bu stratejik özelliğinden dolayı Yunanlılar tarafından 20 Ağustos 1920 tarihinde işgal edilmiştir. Böylece kıyı ile iç kesimler arasındaki bağlantı tren yolunun ele geçirilmesi dolayısıyla kontrol altına alınmıştır. Ulubey, 2 Eylül 1922 tarihinde Yunan işgalinden kurtarılmıştır.

Cumhuriyet döneminde çıkarılan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile idari düzenlemeye gidilmiştir. 15 Temmuz 1953 tarihinde 6129 Sayılı Yasa ile Uşak'ın il olmasıyla Ulubey de ilçe olmuştur².

B. COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Ege Bölgesi'nde İç Batı Anadolu'da Uşak iline bağlı bir ilçe olan Ulubey'in coğrafi konumu, topografik yapısı, iklim özellikleri ve çevre ilişkilerine aşağıda yer verilmektedir.

1. Coğrafi Konumu

Özel ve nesnel coğrafi fenomenlerin, yeryüzünde konuşlandığı ya da konuşlandırıldığı yer, onların coğrafi konumu olarak tanımlanmaktadır³.

Uşak, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümü sınırları içerisinde, Ege Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi'nin birbirinden ayrıldığı İç Batı Anadolu Eşiği'nin batı

² T.C. Uşak Valiliği Web Sitesi, "Ulubey", <http://www.usak.gov.tr/giris.php?sayfa=ulubey> (12.12.2007)

³ Hayati DOĞANAY, Coğrafya'ya Giriş, Çizgi Kitabevi, Konya, 1998, s.161

kenarında yer alır. Ankara-İzmir karayolu ve İzmir-Afyon demiryolu üzerinde bulunmaktadır⁴.

38° 12"-39° 50' kuzey enlemi, 28° 48"-29° 57' doğu boylamı arasında olan ilin topraklarını kuzeyden Kütahya ilinin Gediz ve Altıntaş ilçeleri, doğudan Afyon ilinin Sandıklı ve Sincanlı ilçeleri, güneyden Denizli ilinin Çivril, Çal ve Güney ilçeleri, batıdan Manisa ilinin Sarıgöl, Kula, Selendi ilçeleri çevirmektedir.

Kuzeyde Şaphane Dağı (2121m) kuzeydoğuda Murat Dağı (2309 m) güneydoğuda Bulkaz Dağı (1990 m) ilin sınırlarını çizer. Kuzeybatıda Gediz, güneyde Büyük Menderes nehirleri, ilin doğal sınırlarını teşkil eder. Bu sınırlar içinde Uşak ili 5341 km'lik alanı kaplar⁵.

Ulubey ilçesi ise; Uşak il merkezinin 30 km güneyinde bulunan 798 km² yüzölçümüne sahip ve ortalama yükseltisi 755 metredir⁶.

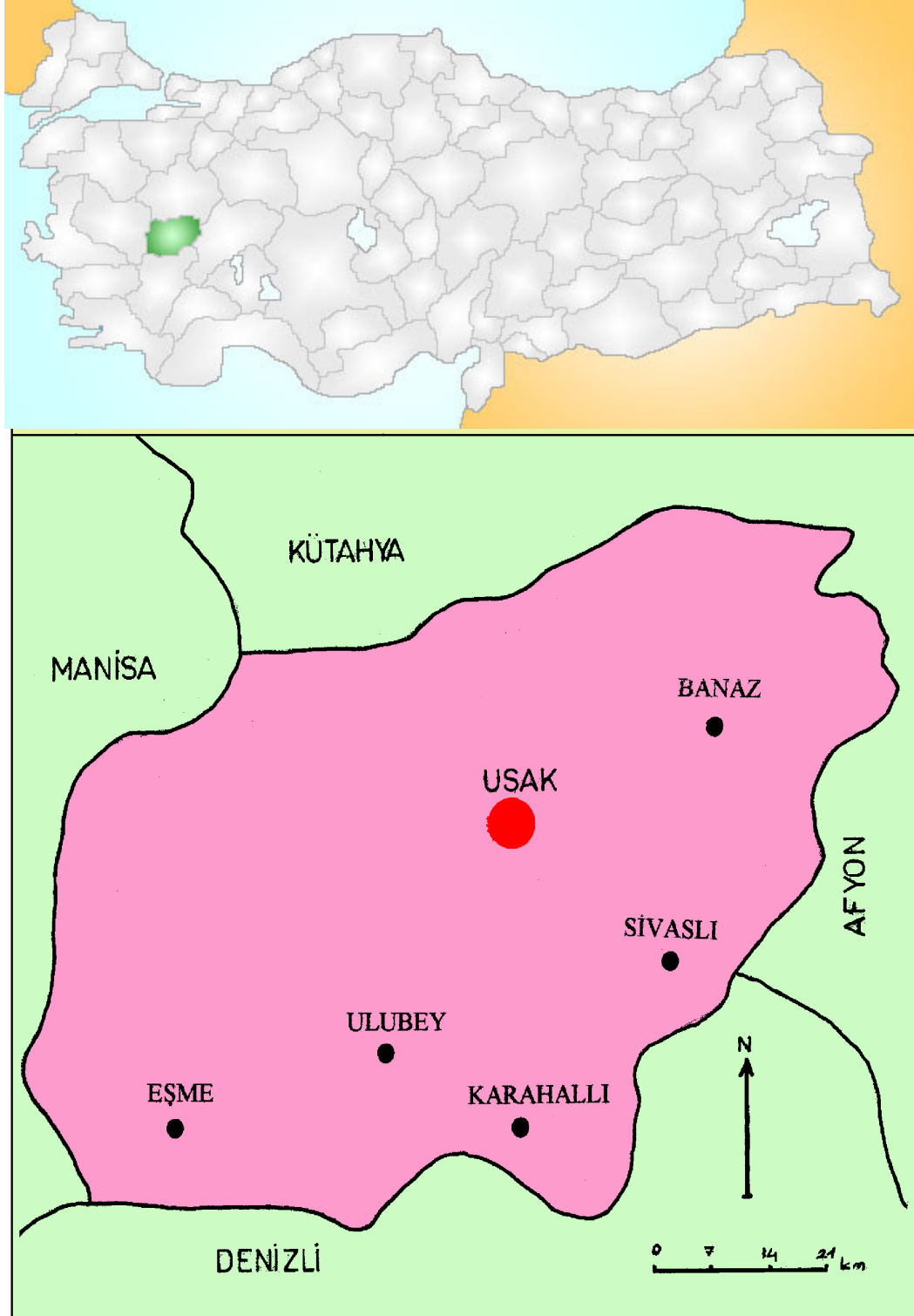
Kuzeyden Uşak, doğudan Karahallı, batıdan Eşme, güneyden Denizli iline bağlı, Güney, Çal, Bekilli ilçeleri ile çevrilidir (Harita 1). İlçenin kuzeyden güneye 42 km, doğudan batıya 26 km mesafesi vardır⁷.

⁴ Turhan ÇETİN, Uşak Şehrinde Nüfus Hareketleri, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001, Cilt 2, s. 699

⁵ Uşak Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Uşak İl Kültür Ve Turizm Envanteri, Özel İdare Müdürlüğü, Uşak, 2005,s.9

⁶ KARAMAN,a.g.e.,s.981.

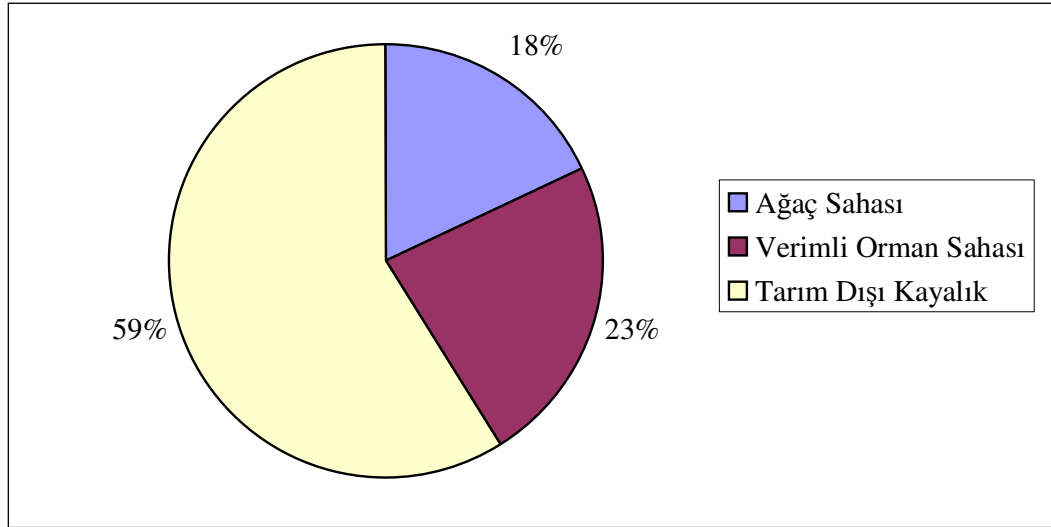
⁷ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Ulubey,2007,s.2.

Harita 1. Araştırma Sahası: Ulubey

2. Topoğrafik Yapısı

Volkanik tortul ve başkalaşım yapılı kayalardan oluşan ilçenin arazisi her haliyle tipik bir yayla görünüşündedir. İlçe topraklarının ağaçlandırma sahası 4.072 (%18) Ha, verimli orman sahası 5.223 (% 23) Ha, bozuk ormanlık saha 13.328 (%59) Ha ise kayalık ve tarım dışı kullanılmayan araziye oluşturmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Toprakların Dağılımı

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey, 2007, s.6

Engelibeli bir araziye sahiptir. Düzlükler az yer kaplar. Düz olan yerler ise sel yatakları ile yarılmıştır. İlçe merkezi, güneye doğru hafif meyilli olan Üyükbaşı Tepesinden başlayarak azar azar alçalan arazi üzerinde kurulmuştur. Önemli yükselteleri arasında Kışla Dağı, Hacet Tepesi, Edeler Tepesi, Değirmen Tepesi, Menekşeli Tepesi Çömlek Tepesi, Dedegölü Tepesidir.

İlçede Ege Bölgesinin batı bölümünde yer alan geniş alçak ovalara rastlanmaz. Sulama imkânı yok denecek kadar az, yüksekliği oldukça fazla platolara rastlanır. İlçenin yüzey şekilleri derin vadiler tarafından yarılmış düzlüklerden oluşur. İlçede önemli akarsular arasında Banaz Çayı ile Yavu Çayı bulunmaktadır. Bu çaylar, toprak yüzeyinden 100-200 m. arasında derin vadilerden akarlar. Her iki çayın rejimi düzensizdir. Banaz aynı zamanda Yavu adı verilen küçük çayla birleşerek Büyük Menderes'in kolunu oluşturur. Akarsulardan küçük çapta sulama dışında başka

alanlardan yararlanılmaz. İlçenin sınırları içerisinde göl bulunmamakla birlikte Adıgüzel Barajının bir bölümü ilçe sınırları içerisindedir⁸.

3. İklim ve Bitki Örtüsü

Türkiye, matematik konumu itibariyle ılıman iklim kuşağı üzerinde yer almaktadır. Bununla birlikte, coğrafi özellikleri nedeniyle belli bir hava kütesinin etkisi altında değildir. Türkiye'nin iklim özelliklerini kuzeyde Avrasya ve Kuzey Denizi üzerinde ortaya çıkan soğuk karakterli polar veya kutbi hava kütesi ile güneyde tropikal bölgelerden kaynaklanan hava kütleleri belirlemektedir⁹.

Uşak bölgesine genel olarak bakıldığında geçiş tipi olarak nitelendirilebilen karasal özelliği belirgin bir iklim hakimdir. İçbatı Anadolu'da çukur Ege grabenlerinin aniden yükselen yamaçlarla başlayan Uşak'ta kışlar oldukça soğuk ve yağışlı, yazları ise sıcak ve kurudur. Yağış iç kısımlarda ve platolarda azdır. Bu bölgede günün en yüksek aylık sıcaklıklarının yıllık ortalaması 25°C; en sıcak ayın (Temmuz) yüksek sıcaklık ortalaması 35 °C, en soğuk gündüz hava sıcaklığı (Ocak) ortalaması 12.8°C'dir. Uşak'ta kış (Ocak) mevsiminde termometre -24°C'ye kadar düşebilmektedir. Yıllık ortalama toplam yağış miktarı 530 mm'dir.

Ulubey, Ege Bölgesinde görülen Akdeniz iklimiyle İç Anadolu Bölgesinin iç kesimlerde görülen karasal iklim arasında ılıman bir geçiş iklimine sahiptir. Kışları karasal iklim kadar soğuk değil, Akdeniz iklimi kadar da ılık değildir. Yıllık ortalama sıcaklık 13.7°C'dir. Ocak ayı ortalaması 3.6°C, Temmuz ayı ortalaması 25.3°C'dir. Ulubey ilçesi Uşak ve diğer ilçelere göre ortalama sıcaklığı daha yüksektir. Nedeni ise yükselti olarak diğer yerlerden düşük olması ve daha güneyde bulunmasıdır (Enlem faktörü). İlçedeki ekstrem değerlere bakıldığında en sıcak günün Temmuz ayında 38.8° en soğuk günün Şubat ayında -12.6°C olduğu görülür (Tablo 1). Sıcaklığın 0°C'nin altına düştüğü günlere donlu günler denir. İlçede donlu gün sayısı 54.2 gündür. Sıcaklık dağılışı aşağıda verilmiştir (Tablo1):

⁸ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu,,2007,s.2,3

⁹ İbrahim ATALAY, Türkiye Coğrafyası, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir,1997,s.118

Tablo 1. Sıcaklık Dağılışı (1996-2006)

Ortalama Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (°C)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
3,6	3,6	8	13,5	16,6	21,1	25,3	25,3	20,1	13,7	8,4	5
En Yüksek Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (°C)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
17	20	23,8	13,5	29,6	35	38,8	38,7	38,5	32,2	25,6	18,5
En Düşük Sıcaklığın Aylara Göre Dağılışı (°C)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
-11,2	-12,6	-8,3	-2	-0,4	4	8	10,2	6,2	-0,4	-5,8	-8,6
Donlu Gün Sayısının Aylara Göre Dağılışı (Gün)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
15,6	14,4	6,6	0,2	-0,4	-	-	-	-	-	5,2	12

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.5,6

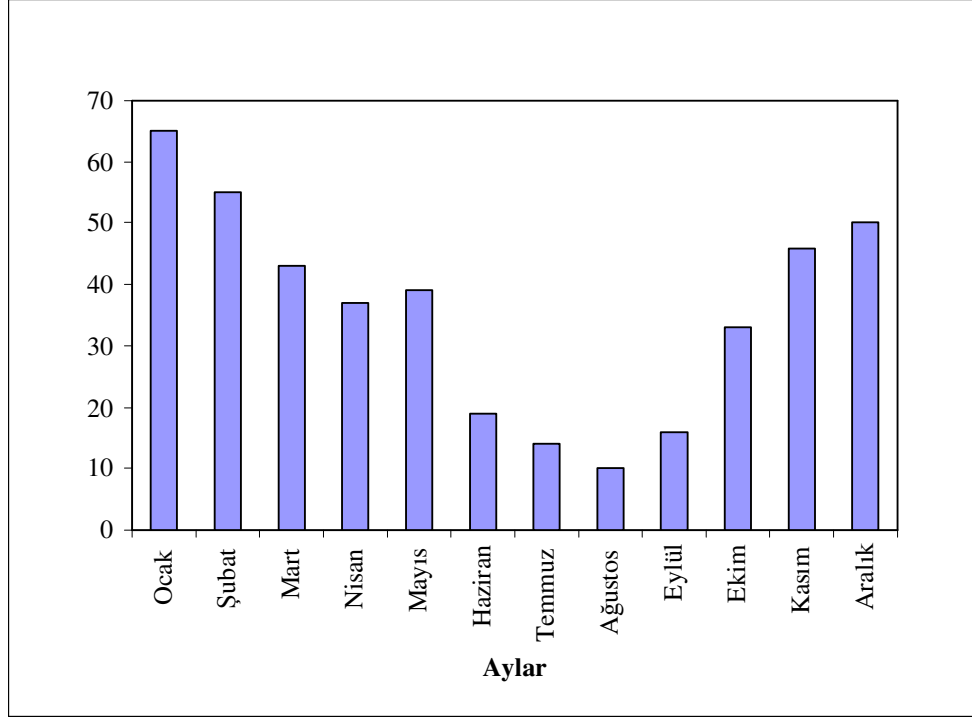
İlçede ortalama yıllık bağıl nem oranı %52'dir. İlçenin toplam yağış miktarı 450-500 mm arasında değişmektedir. İlçenin aldığı yağış miktarı Akdeniz ve Ege Bölgelerinin ortalamalarından düşük, İç Anadolu Bölgesi ortalamasından yüksektir. Yıllık yağışın % 44'ü kış aylarında, % 28'i ilkbaharda % 9'u yazın, % 19'u sonbahar aylarında yağmaktadır. İlçede yağışlar genel olarak yağmur olarak düşmektedir. En fazla kar yağışı Ocak-Şubat aylarında olmaktadır (Tablo 2, Şekil 2). Yıllık kırılgılı gün sayısı 49 olup, Ocak ve Şubat aylarında oluşmaktadır.

Tablo 2. Yağış Dağılışı

Yıllık Yağış Miktarının Aylara Göre Dağılışı (mm)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
67,3	56,3	44,4	39,2	42,5	22,4	11	7,1	12,5	32,6	45,3	4,7
Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılışı (Gün)											
Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
9,8	9,4	8,8	7,9	6,8	3,9	1,7	7,1	2,5	5,2	6,9	4,7

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.6

İlçenin yıllık ortalama basıncı 927.3 milibardır. İlçede genellikle kuzeyden (yıldız), kuzeybatıdan (karayel), güneyden (kible), güneybatıdan (lodos), kuzey doğudan (poyraz) rüzgarları esmektedir.

Şekil 2. Yağış Grafiği

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.7

Bitki örtüsü olarak Akdeniz ikliminin tipik bitki örtüsü olan maki, yer yer kızılçam, meşe ve ardıçlardan oluşan ormanlar, karasal iklimin bitki örtüsü olan bozkırlar (Antropojen Bozkır: İnsanların ormanları tahrip etmesiyle oluşan bozkır) görülür¹⁰.

C. NÜFUS ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Nüfus denildiğinde bir grubu veya toplumu meydana getiren tüm canlılar anlaşılır. Ekolojide nüfus, aynı bir hayat çevresi içinde yaşamını sürdüren ve birbirine muhtaç olan bir hayat birliğini meydana getiren bitki veya hayvan çeşitlilerini ifade

¹⁰ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.5-7

etmektedir. İnsan oğlunun nüfusuysa farklıdır. İnsan belirli bir biyotopa bağlı olmayan, akıcı dış çevrenin etkisini azaltabilen, kendisine soran, diğer canlılarla birleşmekten çok onlarla zıtlaşan ve aralarında evlenerek cinsel ilişki kuran bir varlıktır¹¹. İnsanın diğer canlılardan bariz farkı ağırlıklı olarak akıl boyutuna sahip olmasıdır. Nüfusun incelenmesi, aynı zamanda cemiyetin sosyal yapı şartlarının ortaya çıkarılması demektir. Nüfus, demokratik, kültürel, sosyal ve ekonomik yönleriyle ele alınabilen bir özellik taşımaktadır. Nüfusun hem üretici hem de tüketici fonksiyonu vardır. İktisatçılar ve sosyologlar bu iki özelliği göz önünde tutarlar. Nüfus bir taraftan ülkedeki milli geliri meydana getiren diğer taraftan mal ve hizmetleri tüketen unsurdur¹².

Belirli bir tarihte bir yerde yaşayan insanların toplamı olan nüfus ülkelerin en önemli zenginlik kaynağını oluşturmaktadır. Çünkü gelişmiş ülkelerde yani sanayisi ileri olan ülkelerde çeşitli iş yerlerinde iş gücüne fazla ihtiyaç duyulur. Bu yüzden nüfusu fazla olan ülkeler bu iş gücünü sağlamakta zorluk çekmezler. Dünyanın büyük ülkeleri nüfusu fazla ve ekonomisi güçlü olan ülkelerdir. İyi eğitilmiş insanlardan fazla nüfuslu ülkelerde, eğitim, sağlık, bankacılık gibi çeşitli hizmet sektörlerinde çalıştırmak için kaliteli elamanlar bulma kolaydır. Buna karşılık yeterli eğitimi almamış olan bireylerden oluşan kalabalık nüfus, ülke için bir güç kaynağı değil, tam tersine çeşitli sorunların kaynağıdır. Böyle bir nüfus, ülkelerin kalkınması için olumlu değil, engelleyici bir etkidir.

Nüfus olaylarının tümünün izlenemediği, dünyanın çoğu ülkelerinde nüfusla ilgili bilgileri toplamak için birinci derecede başvurulan yöntem nüfus sayımıdır.

Çoğalma, yaş, çalıştığı iş, gelir düzeyi, azalma eğitim durumu gibi nüfusa ait özellikler, ancak nüfus sayımı ya da gelişmiş ülkelerdeki gibi nüfus belirlemesi sonucunda ortaya çıkar. Bu sayımlar veya belirlemeler sonucu elde edilen veriler, nüfus istatistiklerini oluşturur. Nüfus istatistik verileri, ülke nüfusunun çeşitli özelliklerini ortaya koyması bakımından çok önemlidir. Ülkedeki mevcut durumların ortaya konulması ve geleceğe ait planlamalar bu değerler dikkate alınarak yapılır. Nüfus sayımları, nüfusu yıllara göre artış hızını gösterir. Böylece ülke yöneticileri, nüfus artışının doğuracağı sorunları da çözmek için önceden plân yapma imkânına kavuşur. Eğitim, sağlık, haberleşme, ulaşım ve iş bulma konularında vatandaşlara yeterli hizmet

¹¹ Sulhi DÖNMEZER, Toplum Bilim, Beta Yayınevi, İstanbul 1994, s.63

¹² Mustafa Esin ERKAL, Sosyoloji, Der Yayınları, İstanbul, 2000, s.175

sunmak modern devlet anlayışının başta gelen gerekleri arasındadır. Dünya nüfusunun sürekli artması, açlık, işsizlik, hastalık ve çeşitli sosyal bunalımları da beraberinde getirecektir. Bu durum dünya devletlerinin dikkatini çekmiş, böylece nüfus ve nüfus artışı konularına yönelmişlerdir.

Türkler, nüfusla ilgili kayıtları ilk tutan milletler arasında yer almaktadır. Selçuklular döneminde bile ülke nüfusunun tespitine yarayan bazı kayıtlar bulunmaktadır. Osmanlı devleti zamanına geldiğimizde ise bu kayıt işlemleri biraz daha iyi ve kullanışlı yapılmaya başlandı. Bu kayıtlar Fatih Sultan Mehmet devrinde tahrir defterlerine yapılıyordu. Bu kayıtlardan ülke nüfusu hakkında bilgi ediniyoruz.

Esasta vergi toplamaya yönelik olarak tutulmaya başlanan bu defterlerde sağlıklı bilgiler bulunmaktadır. Bu durum batıların dikkatini çekmiştir. Türklerde gerçek anlamda ilk nüfus sayımı, 1831 yılında yapılmıştır. Fakat bu sayımın sonuçları hakkında sağlıklı bilgiler mevcut değildir. Hem bu nedenle hem de o zamanki nüfusu hakkında fikir ileri sürmek mümkün olmamaktadır.

İlk sayımın 1927’de yapıldığı, 1935’den 1990’a kadarda her beş yılda bir sürdürüldüğü sayımların aralıkları 10 yıla çıkarılmıştır. Fakat, özellikle ülke içi hareketliliğin (göçlerin) en çok arttığı 1990’lı yılların ilk yarısına ait bilgilerin olmaması seçmen sayısı ve seçim bölgelerinin, saptanmasında meydana gelen belirsizlik 1997’de çok dar kapsamlı sorularla da olsa bir sayım yapılması zorunluluğunu doğurmuştur¹³. En son nüfus sayımı ise 2000 yılında gerçekleşmiştir.

Sosyologlar toplumu teşekkül eden nüfusun sayısını, özelliklerini bilmeyi önemli kabul ederler. Mesela nüfusun doğum ve ölüm oranları, cinsiyete göre, yaş kümelerine göre, ekonomik etkinlik oranlarına göre, eğitim düzeyine göre, sağlık durumuna göre, kentli ve köylü oluşuna göre dağılımı, bu dağılımdaki değişmelerin yönü, bilinmesi çok gerekli ve yararlı olan bilgilerdir¹⁴.

Ulubey ilçesine ait nüfus özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

¹³ Erol TÜMERTEKİN ve Nazmiye ÖZGÜÇ, „Beşeri Coğrafya, Çantay Kitapevi, İstanbul, 1998, s.233-236.

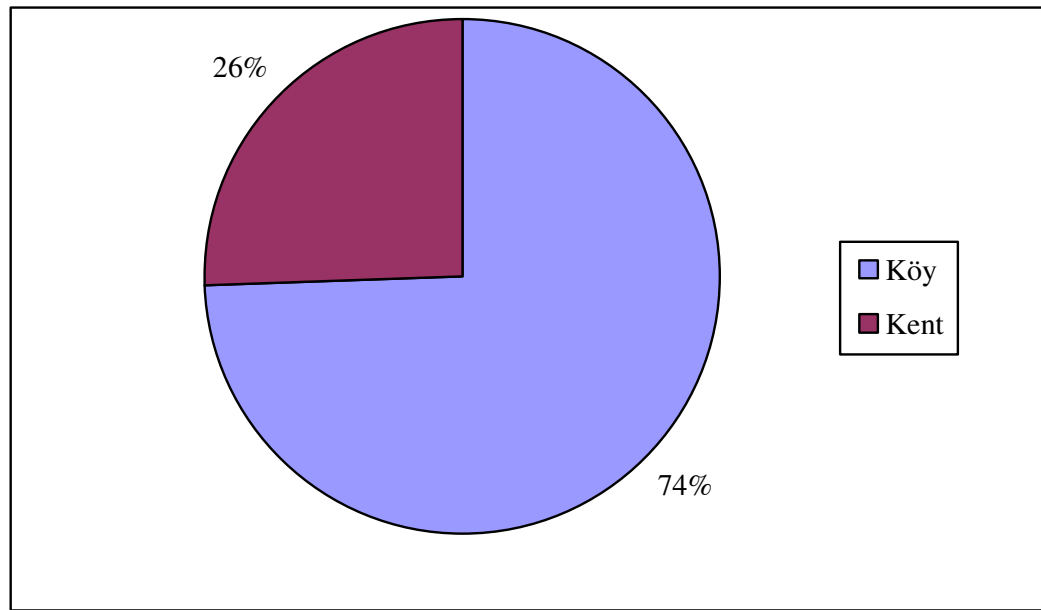
¹⁴ M. Said DOĞAN, Nüfus Hareketleri ve Sosyal Değişme, T.C. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Sosyal Siyaset Konferansları, 49. Kitap, Prof.Dr. Turan Yazgan’a Armağan Özel Sayısı, İstanbul 2004,s.665

1. Nüfusun Mevcut Durumu

Sınırları belli bir alanda yaşayan toplam nüfusun, o sahanın yüzölçümüne bölünmesiyle en basit nüfus yoğunluğu kavramı olan “Aritmetik nüfus yoğunluğu” bulunmaktadır¹⁵.

Ulubey’in aritmetik nüfus yoğunluğu ortalama 25 kişi civarındadır. Bu oran Türkiye ortalamasının çok çok altındadır. Bu rakamın azalmasının sebebi dışarıya göç olmasıdır.

İlçenin nüfusu 22 Ekim 2000 tarihli Genel Nüfus Sayımına göre; merkez 5132, belde ve köyler toplamı 14.885 olmak üzere ilçe nüfusu toplam 20.017’dir. Bu durumda nüfusun % 26’ı ilçe merkezinde, % 74’ü de köy ve kasabalarda yaşamaktadır¹⁶ (Şekil 3).

Şekil 3. Nüfusun Köy ve Kent Dağılımı

Kaynak: İlçe Nüfus Müdürlüğü, Verileri (2007)

Ulubey’e bağlı 4 belde, 23 köy bulunmaktadır. En kalabalık nüfusa sahip belde 2375 kişi Avgan’dır. Bunu sırasıyla 1724 kişi ile Omurca, 1620 kişi ile Hasköy ve 1528

¹⁵ Ergin GÜMÜŞ, Türkiye Coğrafyası, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998,s.68

¹⁶T.C.Ulubey Kaymakamlığı, İlçe Nüfus Müdürlüğü, Brifing Dosyası, Ulubey,2007, s.11

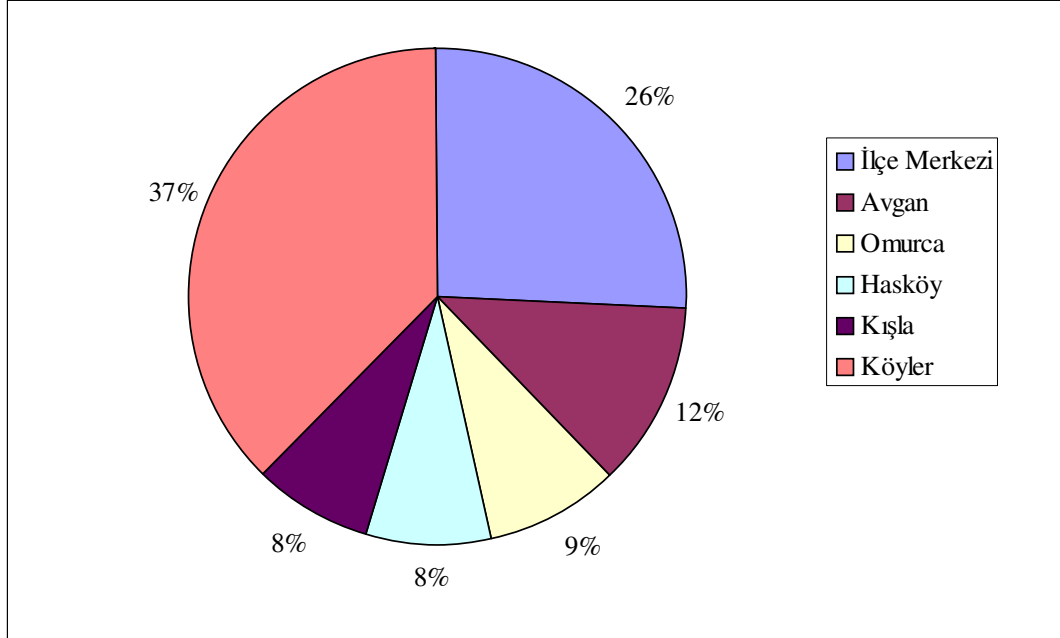
kişi ile Hasköy beldeleri takip etmektedir. En kalabalık nüfusa sahip köy ise, 2042 kişi ile İnay Köyü, en az nüfus 31 kişi ile Küçükilyaslı Köyü'ne aittir (Tablo 3).

Tablo 3. Nüfus Sayım Sonuçları (2000)

Yerleşim Birimi	Erkek	Kadın	Toplam
Ulubey Merkez	2498	2634	5132
Avgan Beldesi	1182	1193	2375
Omurca Beldesi	879	845	1724
Hasköy Beldesi	815	805	1620
Kışla Beldesi	750	778	1528
İnay Köyü	1047	995	2042
Büyükkayalı Köyü	357	394	751
Gümüşkol Köyü	236	263	499
Küçükkayalı Köyü	204	215	419
Gedikler Köyü	192	198	390
Dutluca Köyü	189	188	377
Köseler Köyü	148	180	328
Çamlıbel Köyü	166	162	328
Karacaahmet Köyü	135	148	283
Çardak Köyü	135	136	271
Kıranköy Köyü	122	136	258
Aksaz Köyü	122	127	249
Kurudere Köyü	116	120	236
Sülümenli Köyü	88	113	201
Hanyeri Köyü	98	86	184
İshaklar Köyü	86	96	182
Çamdere Köyü	80	83	163
Külçen Köyü	60	86	146
Bekdemir Köyü	44	46	90
Akkeçili Köyü	44	46	90
Söğütlü Köyü	41	37	78
Çırpıcılar Köyü	22	20	42
Küçükilyaslı Köyü	15	16	31
Genel Toplam	9871	10146	20017

Kaynak: İlçe Nüfus Müdürlüğü, Verileri (2007)

Nüfusun merkez, belde ve köylere göre dağılımına bakıldığında çoğunluğu oluşturan %37'si köylerde, %27'si Ulubey merkezde, %12'si Avgan, %9'u Omurca ve %8'erlik kısımları Kışla ve Hasköy beldelerinde yaşamaktadırlar.

Şekil 4. Nüfusun Yerleşim Birimlerine Göre Dağılımı

Kaynak: İlçe Nüfus Müdürlüğü, Verileri (2007)

2. Nüfusun Yıllara Göre Dağılımı

Nüfusun yıllara göre dağılımı, nüfus sayımı yapılan yerin temel alınan yıl ile en son yapılan nüfus sayımı arasındaki yıllardaki nüfusun artış ve azalış durumlarını gösterir.

1990 yılı ile 2000 yılında yapılan Genel Nüfus Sayım Sonuçlarına göre; ilçe merkezinin yıllık ortalama nüfus artış hızı -0.16, köylerin ortalama yıllık nüfus artış hızı 5.68 ve genel olarak ilçenin ortalama nüfus artış hızı 4.15 düzeyindedir. Şu anda ilçede oturan 20.017 kişi vardır ve 17.000 civarında kişi de Ulubey'e kayıtlı olduğu halde ilçe dışında oturmaktadır¹⁷ (Tablo 4).

¹⁷T.C.Ulubey Kaymakamlığı, İlçe Nüfus Müdürlüğü, Brifing Dosyası, Ulubey,2007, s.11

En belirgin nüfus artışı 1950 ile 1955 yılları arasında gerçekleşirken, daha sonraki yıllarda ufak çaplı artışlar kaydedilse de bunlar ciddi oranlarda olmamıştır.

Tablo 4. Yıllara Göre Nüfus Sayım Sonuçları (1950-2000)

Yerleşim Birimi	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000
Ulubey Merkez	3813	4013	4362	4204	4018	4204	4373	4825	5140	5101	5132
Akkeçili	242	258	238	215	183	168	169	147	129	111	90
Aksaz	-	26	163	171	230	193	219	219	199	176	249
Avgan (B)	1543	1599	1584	1485	2779	2456	2023	2389	1997	2149	2375
Bekdemir	261	236	163	174	175	107	118	119	104	97	90
Büyükkayalı	582	787	724	785	766	800	696	847	829	703	751
Çamdere	-	-	209	216	179	136	167	161	172	130	163
Çamlıbel	165	219	262	286	264	243	315	334	340	347	328
Çardak	805	830	877	764	689	587	526	452	381	271	271
Çırpıcılar	-	222	228	194	170	143	97	90	52	47	42
Dutluca	477	472	491	559	567	541	528	573	499	372	377
Gedikler	-	320	392	386	438	460	463	453	427	385	390
Gümüşkol	-	442	554	547	594	681	669	727	669	515	499
Hanyeri	116	174	177	178	174	164	197	195	185	166	184
Hasköy (B)	982	1042	1137	1211	1066	1043	1884	1266	2311	966	1620
İnay	-	1188	1257	1356	1292	1271	1193	1179	1072	1910	2042
İshaklar	188	215	266	255	262	230	290	264	252	217	182
Karacaahmet	-	561	634	591	527	504	439	408	366	288	283
Kıranköy	161	195	194	215	267	242	284	289	279	261	258
Kışla (B)	-	1176	1155	1131	1131	1130	1222	1153	1045	2200	1528
Köseler	207	232	319	379	447	427	398	460	379	377	328
Kurudere	62	129	231	298	327	282	284	310	255	259	236
Küçükayalı	172	280	273	315	378	323	377	376	393	415	419
Külçen	264	293	356	328	292	310	317	282	324	257	146
Omurca (B)	1156	1247	1271	1240	1154	2055	2262	1201	1009	2071	1724
Sögütlü	-	160	176	200	173	169	132	148	120	87	78
Sülümenli	238	255	165	185	215	235	200	235	202	181	201
Alfaklar	761	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Karayakuplu	477	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şükranıye	582	524	567	524	450	462	-	-	-	-	-
Teğen	432	432	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bölge Dışı	550										
Toplam	14236	17653	18541	18493	19339	19688	19996	19225	19203	20090	20017

Kaynak: İlçe Nüfus Müdürlüğü, Verileri (2007)

3. Nüfusun Yaş ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Bilindiği gibi dünya üzerindeki bütün toplumlarda doğumda erkek çocuk sayısı kız çocuğu sayısından fazladır ve 100 kız doğumuna karşılık 102-109 erkek çocuk doğmaktadır. Yani erkek çocuk doğumu kabaca %5 fazladır. Bunun bilimsel açıklaması henüz kesinleşmiş değildir. Buna karşılık her yaş grubunda erkeklerde ölüm oranları daha fazla olduğundan doğumdaki bu erkek fazlalığı yaşlar ilerledikçe azalmakta, 20-39 yaşlar arasında dengelenmekte ve daha ileriki yaşlarda ise kadınların çoğunluğu artmaktadır.

Özellikle sosyo-ekonomik amaçlı planlamalarda, nüfus miktarı kadar önem taşıyan bir başka kriter de ülkenin "Nüfus Yaş Yapısı"dır. Bu terim bir nüfus kitlesinin belirlenmiş yaş gruplarına göre bileşim durumunu tanımlar. Nüfusun yaş gruplarına bölünüp analiz edilmesi başta çalışabilir ve çalışmayan nüfusun ortaya çıkartılmasında son derece önemlidir¹⁸.

Sosyal olaylar ve kültür arasında çok yakın münasebetler vardır. Cinsiyet ve yaş farkları, bütün toplumlara kültürel anlamlar yüklemiştir. Çoğunluğu genç, evlilerden oluşmuş bir toplum, yaşlı ve çocuklardan meydana gelmiş toplumlardan farklı olur ve bu toplumun nüfus yoğunluğu o toplumun kültür gelişmesiyle yakından ilişkilidir¹⁹.

Birleşmiş Milletler ölçütlerine göre 0-14 yaş arasındakiler çocuk, 15-64 gruplarındakiler yetişkin veya çalışabilir nüfus ya da faal nüfus, 65 yaş ve üzeri ise yaşlı nüfus olarak sınıflandırılır. Ülkemizde de başta Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistik Enstitüsü olmak üzere işgücü değerlendirmelerine yönelik çalışmalarda bu sınıflandırma kullanılmaktadır²⁰.

2006 Yılı Yıl Ortası Nüfusu (Ev Halkı Tespit Fişlerine göre) Ulubey nüfusunun % 4,67'sini 0-4 yaş grubu, %13,47'sini 5 - 14 yaş grubu, % 48,92'sini 15 - 49 yaş grubu, % 32,9'sini de 50 yaş üzeri nüfus oluşturmaktadır (Tablo 5).

¹⁸ GÜMÜŞ,a.g.e.,s.71.

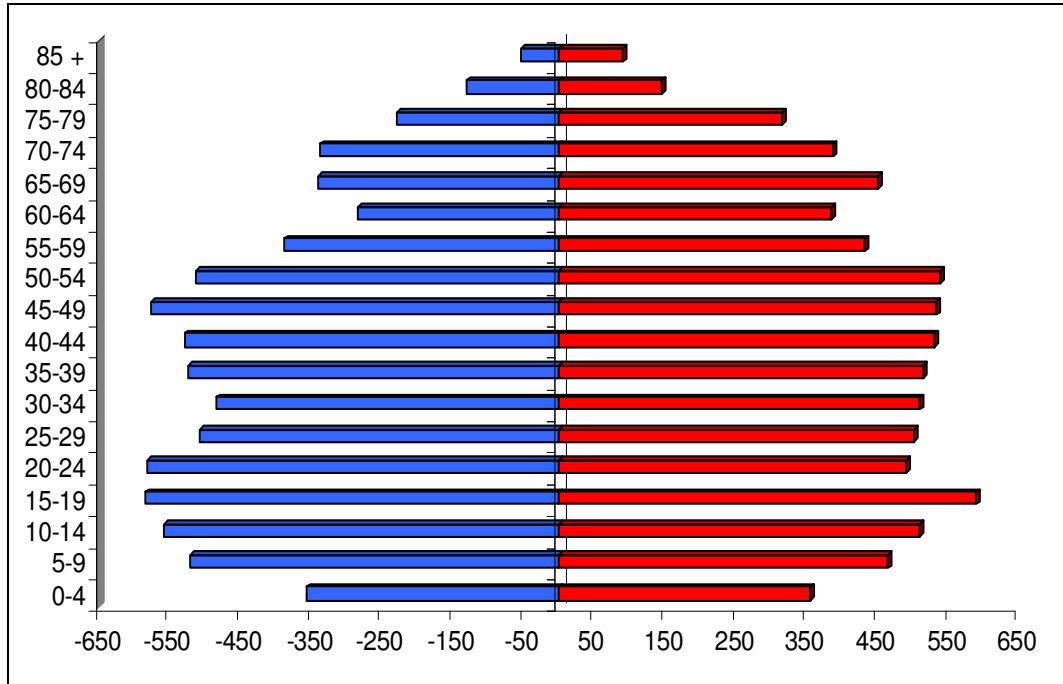
¹⁹ DÖNMEZER,a.g.e.,s.70

²⁰ GÜMÜŞ,a.g.e.,s.71.

Tablo 5. İlçenin Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Yaş Grubu	Erkek	Kadın
0-4	356	356
5-9	521	464
10-14	558	510
15-19	583	589
20-24	582	492
25-29	508	501
30-34	543	510
35-39	522	515
40-44	529	531
45-49	577	533
50-54	513	539
55-59	388	432
60-64	284	384
65-69	339	451
70-74	337	388
75-79	229	316
80-84	129	147
85 yaş ve üzeri	52	91

Kaynak: TC. Ulubey Kaymakamlığı Sağlık Grup Başkanlığı, *Brifing Raporu* Ulubey,2007,s.8

Şekil 5. Nüfus Piramidi (2006)

Kaynak: TC. Ulubey Kaymakamlığı, *Sağlık Grup Başkanlığı, Brifing Raporu* Ulubey,2007,s.8

4. Aile Yapısı

Çağdaş toplumda bireylerin yetişmesinde iki önemli unsur bulunmaktadır. Bunlardan ilki aile, diğeri ise bireyin içinde yaşadığı çevredir. Aile toplumun en küçük bir birimi olarak, çocuğun toplumun değer yargılarına, gelenek ve göreneklerine uygun bir birey olarak yetiştirilebilmesinde öncelikli bir öneme sahiptir²¹. İnsan toplumsal bir çevre içerisinde doğduğu için ilk günden ölünceye kadar bu çevreden etkilenir ve çevreyi etkiler. Çevrenin sosyal kültürel değerleri aile ve bireyler üzerinde etkilidir. Sosyal ve kültürel faktörler olan toplumun gelenekleri, ahlakı, dini, dünya görüşü, değerleri, ideolijisi, ekonomik durumları aile yapısını etkiler. Çevrenin aile yapısını etkilediği kadar ailenin sosyal ve kültürel özellikleri içerisindeki bireyleri de etkiler. Çocukları sosyalleşmesine en etkili kurum ailedir²².

Aile yapısı sosyal ve ekonomik duruma göre farklılık göstermektedir. 2006 Yılı Yıl Ortası Nüfusu (Ev Halkı Tespit Fişlerine göre) 15239 olup, bu nüfus 4592 hanede yaşamaktadır. Hane başına ortalama 3,31 kişi düşmektedir²³. Bu oran Türkiye ortalamasının 4.5 olduğu göz önüne alındığında oldukça düşüktür²⁴. Bunda etken ise; araştırma alanının yer aldığı Ege Bölgesi'nin hane halkı büyüklüğünün ve nüfusunun Türkiye ortalamasının altında olması ve halkın son zamanlardaki aile planlaması konusunda daha bilinçli davranmasıdır. Bu durum ise köylerde ve merkezde farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Diğer bir ifade ile merkezde yaşayan ailelerde yaşayan bireylerin sayısı daha azken, köylerdeki ailelerdeki birey sayısı daha fazladır. Merkezde hane halkı sayısının daha düşük olmasında eğitim düzeyinin yüksek ve sosyal çevreden etkileşimin daha fazla olması, yaşayan nüfusun daha az çocuğa sahip olmak istemesidir. Köylerde ise bu durum eğitim durumu, adet ve geleneklerle ilişkili olarak değişiklik göstermektedir.

²¹ Gürhan CAN, "Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile ve Okulun Rolü" Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998, s.115.

²² ERGUN, a.g.e.s.138

²³ TC. Ulubey Kaymakamlığı Sağlık Grup Başkanlığı, Brifing Raporu, 2007, s.8

²⁴ En Kalabalık Aileler Şırnak'ta, Radikal İnternet Baskısı, 17.04.2004 (10.10.2007).

5. Göçler ve Nedenleri

Nüfusun devamlı yaşadığı sahayı, kişisel, aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesiyle meydana gelen nüfus hareketine "göç", denir.

Temel nüfus değişkenlerinden biri olarak göçler, nüfus artış hızı üzerindeki etkisi yanında, demografik yapıyı da değişime uğratması yönüyle önemli bir sosyal süreç oluştururlar. Göçler, nüfus ile kaynaklar arasında daha iyi bir denge sağlanmasını başarmak için kendiliğinden meydana gelen bir çaba olarak yorumlanmaktadır²⁵.

Nüfus hareketleri, belirli alanlarda sosyal değişmeyi etkilemiştir. Toplumlar da meydana gelen demografik hareketler toplumsal ve kültürel yapıya yeni problemler yaratırlar. Örneğin doğum, ölüm, göç olgusu gibi toplumlar da kentleşme olgusu hız kazanmış mevcut yapıdaki şehir nüfusları süratle artmıştır. Teşekkül eden bu oluşum, beraberinde kırsal nüfusu kat be kat geçmiştir. Kırsal kesimden şehirlere göç etmenin sebepleri farklı hayat standartlarını yakalama, daha yüksek kazanç elde etme hevesi ve kırsal kesimdeki toprağın verimsizliği, çorak olması ve kardeşler arasında bölüşüldükçe küçülmesi muharrik güç olarak karşımıza çıkmaktadır²⁶.

Önemli nüfus parametrelerinden biri olan göç hareketi, değişik sosyal, siyasi ve ekonomik nedenlerden kaynaklanmakta ve tarih öncesi dönemlere kadar dayanmaktadır. Bu nedenle göç hareketlerini çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Ancak Türkiye açısından göç hareketlerini çoğu kez yapıldığı gibi "iç göçler" ve "dış göçler" olarak incelenmektedir²⁷.

İç göç: Bir ülke içinde bölge, kent, köy ve kasaba gibi bir yerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleridir. Kentleşme hareketleri de iç göçlerden sayılır.

Dış göç: Uzun süre kalmak ve çalışmak ya da yerleşmek amacıyla, bir ülke sınırlarını her iki yönden aşarak yapılan nüfus hareketleri. Kısaca, bir ayırım bu şekilde,

²⁵ Erol TÜRMEKİN, Beşeri Coğrafyaya Giriş, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul,1994,s.160.

²⁶ DOĞAN,a.g.e.,s.667

²⁷ GÜMÜŞ,a.g.e.,s.77,78.

ülke sınırları içindeki nüfus hareketliliği olarak iç göç ve iki ülke arasında gerçekleşen nüfus hareketliliği olarak dış göç gibi yapılmaktadır²⁸.

Türkiye genelinde 1950’li yıllardan itibaren başlayan ve 1960’lı yılların ilk yarısında büyük bir ivme kazanan yabancı ülkelere yönelik işgücü şeklindeki göç olaylarından Ulubey ilçe merkezi de önemli oranda etkilenmiştir. Ulubey’den yurtdışına olan göçlerin %76’sı Almanya’ya, %7’si Avusturya’ya, %6.7’si ise Fransa’ya gerçekleşmiştir²⁹.

Göç hareketlerinin çeşitli biçim ve nedenleri vardır. Genel tanımlama göçün “itici” ve “çekici” nedenlere sahip olduğu biçimindedir. “Nüfusu kente iten etkenler şu şekilde ifade edilebilir. Köyden kente artan nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağıtılmış toprak, düşük verimlilik, doğal afetler, kan davaları, toprağın mirasla parçalanması, tarımda makineleşme sonucu işsiz kalanların kente göçü, terör ve güvenlik. Nüfusu kente çeken etkenler ise köy-kent gelir farklılıkları, daha iyi eğitim, kentin cazibesi, iş bulma ümidi, daha yüksek yaşam standardı, ulaşım olanakları, kentlerdeki sosyal ve kültürel olanaklardan faydalanma isteği.³⁰”

Nüfus hareketleri yönüyle Ulubey, hem göç alan hem de göç veren bir özelliğe sahiptir. Ancak ilçe dışına olan göçler, daha fazladır. Özellikle Uşak, İzmir, Ankara, İzmit ve Denizli gibi sanayi, ticaret ve yönetim organizasyon merkezleri ilçe insanı için cazibe merkezleri olmuştur. Büyük kentlere yönelik nüfus hareketlerinde büyük kentlerin sunduğu sosyal, kültürel olanaklardan yararlanma ve daha iyi yaşam sürme beklentileri de etkili olmaktadır. Bu nedenle sahada, insanları göçe zorlayan itici faktörlerin ortadan kaldırılması ile şehirselleşme ivme kazanacaktır³¹.

Ulubey’in göç alması evlilikle veya kamuda çalışan personelin ilçeye gelmesi ile yaşanmaktadır. Ekonomik hayattaki ufak çaplı faaliyetlerin merkezde yapılması dolayısıyla az da olsa köyden kente göçlerin yaşandığı gözlenmektedir. Köylerden Ulubey’e yapılan göçte diğer etken ise eğitimidir. Köylerde bulunmayan ortaöğretim kurumları göçün itici nedeni olarak değerlendirilebilir. Aileler çocuklarının

²⁸ İhsan SEZAL, Şehirleşme, Ağaç Yayıncılık, İstanbul, 1993, s. 35-36

²⁹ Tuncer YÜKSEL, “Ulubey İlçesinin Şehirselleşimi ve Başlıca Sorunları”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, Cilt 2, s. 723

³⁰ SEZAL, a.g.e., s. 35-36

³¹ YÜKSEL, a.g.e., s. 723

ortaöğrenimden faydalanabilmesi için merkeze göç etmektedirler veya yazın köylerinde yaşamlarını sürdürürlerken, eğitim döneminde ise merkeze gelmektedirler.

D. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Yerleşme, insanların oturduğu ve faydalandığı alandır. Bu kavram avcı ve toplayıcı insanların topladığını yediğini ve koruduğu kovuk da dahil olmak üzere göçebelerin çadır topluluklarını, mevsimlik yerleşmeler, tek evden çok sayıdaki evlere kadar insanların en az bir gün yaşadıkları geçici veya daimi, toplu ya da dağınık, büyük-küçük bütün yerleşme tesisleri girer.

Yerleşilebilir alanlar içine düzensiz bir şekilde dağılan yerleşmelerin bu dağılışına çeşitli faktörler etki etmiştir. Genel olarak bu faktörler iklim, toprak, yüzey şekilleri, jeolojik yapı, yer altı kaynakları, sosyal organizasyonlar, teknolojik durum, ekonomik faaliyetlerin şekli ve seviyesi, coğrafi konum ve tarihi faktörler olarak sıralanmaktadır³².

Yerleşim genel olarak toplu bir özellik göstermektedir. Arazinin az engebeli yapısı, tarım arazilerinin bulunduğu yerlerin yerleşim yerlerine yakınlığı ve su kaynaklarının bu alanlarda bulunması yerleşmenin bu şekilde olmasında etken olmuştur.

Yerleşme kentsel ve kırsal yerleşmeler olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir. Burada kentsel yerleşme olarak merkezdeki yerleşme, kırsal yerleşme olarak da kasaba ve köylerindeki yerleşmeler incelenmektedir.

1. Merkezde Yerleşme

İlçe merkezine bağlı 6 mahallesi vardır. Mevcut altı (6) adet mahallenin isimleri şunlardır; Aşağı Mahalle, Cami-i Kebir Mahallesi, Dilâver Mahallesi, Emirler Mahallesi, Gölbaşı Mahallesi ve Üyükbaşı Mahallesi.

İlçe merkezinde 2325 adet konut bulunmaktadır. Bu konutlar yapı bakımından; ahşap, yığma ve betonarme kargas binalardan oluşmaktadır. Genelde eski konutlar iki katlıdır. Arazide ev yapımı için uygun olan kalker taşları bol miktarda bulunduğu için

³² Ersin GÜNGÖRDÜ, Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Nobel Yayınları, Ankara,2001,s.41

evler taştan yapılmaktadır. Nadiren de olsa toprak evlere rastlanılmaktadır. Evlerde alt kat, ahır ve ambar olarak kullanılır. Üst katta ise aile oturmaktadır (Fotoğraf 1). Konutların bu tür yapılanmasında ailelerin sosyo-ekonomik durumları etken olmuştur. Çünkü ailelerin bir çoğu halen tarımla uğraşırken, ticari amaçla olmasa da kendi gündelik ihtiyaçları için hayvanları bulunmaktadır.

Fotoğraf 1. Ahşap Mesken

Genelde evlerde balkon bulunmaktadır ve balkonlar geniştir. Evlerin pencereleri büyüktür. Evler çatı ile örülmektedir ve genelde bahçe içinde yer almaktadırlar. Evler genelde geniştir ve tuvalet ev dışında yer alır. Genelde 2-3 oda, salon, mutfak ve banyo bulunur. Yeni tip evler betonarmedir, eski evlerin özelliğini taşımakta, genelde 2 veya daha fazla kattan oluşmaktadırlar. Yeni tip evler geniş balkonlu ve geniş pencerelidirler. Bu tip evlerde üst katlarda aile bireyleri otururken, alt katları ticari amaçlı kullanılmaktadır (Fotoğraf 2).

Türkiye genelinde meydana gelen modernleşme yeni tip evlerin yapımında etkili olmuştur. Yeni tip evlerde yaşayanların evlerinin büyüklüğü ve ailelerin çocuk sayısının

azlığı her çocuğa bir oda imkânı doğurmuştur. Rahat ders çalışma olanakları bulunan bu çocukların derslerinde başarılı olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sahasının oldukça küçük bir yerleşim birimi olması kentleşmenin getirdiği trafik, çevre kirliliği, çarpık kentleşme gibi sorunlara fazla rastlanılmamasında etken olmuştur. Ancak Ulubey'in eğitim ve sağlık sorunları bulunmaktadır. Nüfusa yetersiz gelen eğitim ve sağlık kuruluşları, öğrencilerin kalabalık sınıflarda eğitim görmesine neden olurken, çevre köylerdeki sağlık kuruluşlarının yetersizliği de sağlık hizmeti almak için Ulubey merkezde bulunan tek hastanenin çok kişiye hizmet vermek durumunda kalmasına neden olmaktadır.

Fotoğraf 2. Betonarme Mesken

2. Belde ve Köylerde Yerleşme

Genel bir tanım olarak kır yerleşmeleri; tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bir arada yapıldığı ya da birinin diğerine göre ön plana çıktığı birimlerdir. Nüfusları az olup, çoğu kez birkaç yüz ile birkaç bin kişi arasında değişir. Ülkemizin kırsal yerleşme sistemi, daimi kır yerleşmeleri veya köy yerleşmeleri, köy altı yerleşmeleri olarak incelenmektedir.

Ülkemizde köy yerleşmeleri yöreden yöreye çok farklılıklar arz eder. Dağlık, engebeli alanlardaki köylerimiz "çok yerleşmeleridir". Bu gibi sahalarda birkaç iskân ünitesi bir muhtarlık çatısı altında toplanarak köyü meydana getirmektedir. Bu durum daha çok tarımsal toprakların azlığından kaynaklanır. Köylüler kendilerine yeterli toprak bulmak amacıyla çevredeki uygun alanlara dağılmışlardır³³.

Ulubey'in belde ve köylerinde insanların sosyo-ekonomik faaliyetlerine göre yerleşim alanları oluşmuştur. Ulubey'in belde ve köylerindeki yerleşim özelliklerinden dolayı nüfus genellikle az olup, insanlar genellikle birbirlerini tanımaktadır, bu yerleşim biriminde yaşayanların önemli bir kısmı geçimini tarımsal faaliyetler ve hayvancılıktan sağlamakta olup, birçok yerleşim biriminde alt yapı hizmetleri gelişmemiştir, eğitim, sağlık ve kültürel yönden hizmetler yetersiz gelmektedir.

Kasaba ve köylerdeki en önemli ekonomik etkinlik tarımdır. Köy halkının tamamına yakını geçimini toprağa bağlı faaliyetler ve hayvancılıktan sağlar. Genellikle verimli tarım alanları yakınında kurulmuş olan köyler daha çok ziraatle uğraşırken, yüksek alanlarda kurulan köylerde hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Bu ekonomik faaliyetler halkın yerleşiminde ve konutların yapısında da kendini göstermektedir. Meskenlerin yapıldığı yerin topografik yapısı ile ekonomik ve sosyal faktörler meskenlerin yapısını etkilemektedir. Evin iç düzeni ve dış eklentilerini belirleyen unsur daha çok ekonomik faaliyetlerle ilgilidir³⁴.

Köylerde toplu yerleşme mevcuttur. Evler kerpiç, taş, tuğla ve betonarme yapılardan oluşmaktadır. Eski yapılar genellikle kerpiç ve taştan oluşurken, yeni yapılan evler, taş, tuğla ve kerpiçten yapılmıştır (Fotoğraf 3). Hayvancılıkla uğraşan halkın kendi oturduğu evin yakınında hayvanlar için ahır bulunurken, tarımla uğraşan halkın evinin yakınında da depo, ambar gibi yerler bulunmaktadır.

³³ GÜMÜŞ, a.g.e., s.69-98.

³⁴ GÜNGÖRDÜ, a.g.e., s.43

Fotoğraf 3. Belde ve Köy Meskenleri

Belde ve köylerde görülen en belirgin sorunlar sağlık ve eğitimidir. Hiçbir beldede ortaöğretim kurumunun bulunmaması halkın çocuklarını bu okullara göndermesinde önemli bir sorun olmaktadır. Çocuklar ortaöğrenim görmek için ya il ya da ilçe merkezine; taşınmalı ya da yatılı okullara gitmek durumunda kalmaktadırlar.

Sağlık kurumlarının yetersizliği ise önemli diğer sorunu oluşturmaktadır. Belde ve köylerde yaşayan bireyler sağlık hizmetlerini sağlık evleri ve sağlık ocakları vasıtasıyla karşılamaktadırlar. Buralarda görev yapan doktorların pratisyen hekim olması, ciddi rahatsızlıklarda yetersiz kalmalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle belde ve köylerde yaşayan bireylerin ciddi rahatsızlıklarında her an ilçe veya il merkezine gidememeleri ciddi sağlık sorunlarına yol açmaktadır.

E. EKONOMİK ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Toplumların amacı, kendilerini oluşturan bireylerin refahlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek ve bunu gelecek nesillerde de sürdürebilmektir. Bu sorunsalın iki temel boyutu bulunmaktadır. Birinci boyut, tüketim boyutudur. Toplumsal refahın amacı,

toplumu oluşturan bireylerin yaşam süresi ve kalitesi, bunun da aracı, tüketilecek mal ve hizmetlerin miktar ve kalitesidir. İkinci boyut, üretim boyutudur. Bu da toplumların sahip oldukları üretim faktörlerini kullanarak, ihtiyaçları olan nitelik ve nicelikte mal ve hizmet üretimini yapabilmelerini kapsar.

Toplumların sahip oldukları en temel üretim faktörü ise işgücüdür. Dolayısıyla, toplumları oluşturan bireyler, bir taraftan tüketici olarak amaç kitlesini, diğer taraftan üretim faktörü ve üretici olarak, araç kümesini oluştururlar. Araçların niceliği ve niteliği, amaca ulaşma yönündeki üretimin nitelik ve niceliğini belirlerken, amaçlara erişimde varılan nokta da araçların nitelik ve niceliğini belirler³⁵.

İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek için çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunurlar. Topraktan alınan ürünler, yetişen veya yetiştirilen hayvanlar, işletilen, yeraltından çıkarılan madenler, avlanan balıklar ve diğer su ürünleri vb. gibi. Bunlardan sağlanan ürünler doğrudan doğruya tüketildiği gibi, sanayi tesislerinde işlendikten sonra tüketilecek hale getirilir. Bu şekilde elde edilen ham yahut işlenmiş maddeler ihtiyaç fazlası ise başka tüketim merkezlerine sevk edilir. Eksik ise başka yerlerden temin edilir. Böylece ziraat ve hayvancılık işleri, endüstri, ticaret, ulaşım ve turizm bir yerin başlıca ekonomik faaliyetlerini meydana getirir³⁶.

İlçenin ekonomik olarak tarihi gelişimi, önemli süreçlerden geçmiştir. Osmanlılar döneminde bölge halkı kilim ve halıcılıkla uğraşmışlardır. Demiryolunun da yardımıyla işlenen bu ürünler İngiltere ve Fransa'ya ihraç edilmiştir. Ulubey halkı, geçimini temin etmek için bundan 30 sene önce Alaşehir Ovası'na pamuk toplamaya gitmiştir. Fakat karasabanın yerini traktörün almasıyla toprak daha iyi işlenmiş ve topraktan daha fazla ürün alınmıştır. Son zamanlarda yetiştirilen ürünlerin de çeşitlenmesi ve fazla üretilmesi ile ilçeye dışarıdan işçi gelmeye başlamıştır.

Ulubey'in ekonomisi büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Tarımsal etkinlikleri doğrudan ilgilendiren hizmetlerde son yıllarda önemli gelişmeler görülmektedir. Ayrıca hizmet sektöründe bulunan işletmelerin yanında küçük çapta atölye tipi üretim yapan tesislerde bulunmaktadır.

Ulubey'in ekonomik faaliyetleri aşağıda ayrıntılı olarak incelenmektedir.

³⁵ Nüfus ve Ekonomi, www.kbam.metu.edu.tr/published/nufus_ekonomi.pdf - (12.12.2007)

³⁶ GÜNGÖRDÜ, a.g.e., s.80

1. Tarım

Genel olarak tarım arazileri düz olmayıp, hafif ve orta derecede eğimlidir. Topraklarımız genellikle açık kahve renkli, kireçli olup killi-tınlı yapıdadır. Sadece Banaz Çayı etrafındaki arazilerde sulu tarım yapılabilmektedir. Ayrıca Sarıkız ve Böceli pınarlarının oluşturduğu derelerden ve bazı sondaj kuyularından az miktarda sulama yapılmaktadır. Yavu deresinden ise kirlilik nedeniyle sulama amaçlı faydalanılamamaktadır. Yıllık yağış miktarı 450-550 mm arasındadır. Genel olarak tarım alanları kuru tarım alanlarıdır.

İlçe arazisinin % 63'nde tarım yapılmaktadır. Tarım arazilerinin ancak % 2,38'nde sulu tarım yapılmaktadır. Tarımın en büyük sorunu kuraklıktır. Bu nedenle kuru tarım yapılmaktadır. Endüstri bitkilerinden tütün yetiştirilmektedir. Yetiştirilen önemli tarım ürünleri; buğday, arpa, nohut, tütün, haşhaş, üzüm ve kendi ihtiyacını karşılayacak kapasitede meyve ve sebze oluşturulmaktadır. İlçenin toplam arazisi 803.870 dekarıdır. İşlenen arazi 740.180 dekarıdır. Bunun 10.350 dekarında sulu tarım, 359.740 dekarında ise kuru tarım yapılmaktadır. Çayır ve mera arazisi olarak 65.590 dekar alan kullanılmaktadır. İlçede 316.340 dekarlık orman ve fundalık arazisi bulunmaktadır. 51.580 dekarlık arazi ise kayalık ve tarım dışı kullanılmayan araziye oluşturmaktadır (Tablo 6, Şekil,6)³⁷.

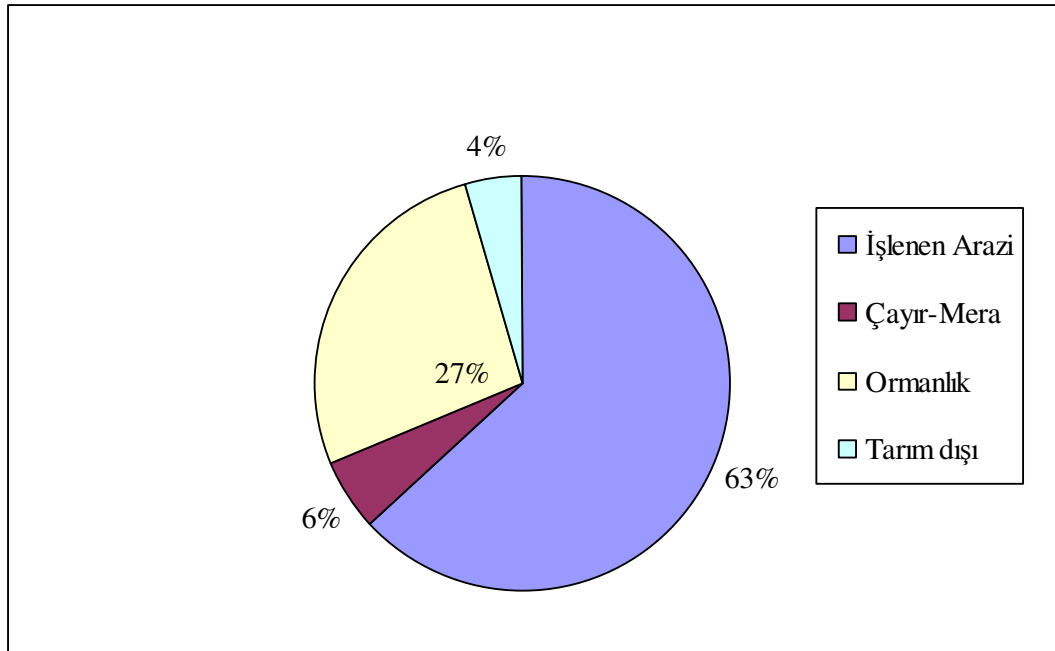
İlçede tarım alanları genellikle kuru olduğunda en çok yetiştirilen ürünler arpa, buğday, haşhaş, tütün ve nohuttur. Sebzeçilik ve meyvecilik aile içi tüketime yönelik olarak üretilmektedir. Meyvecilik ilçede bağ haricinde ekonomik olarak yapılmamaktadır. Aile içi tüketim amacıyla yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tablo 6. Arazi Kullanımı

Kullanım Şekli		Alan (dekar)
İşlenen Arazi	Genel	370.090
	Sulu Tarım	10.350
	Kuru Tarım	359.740
Çayır ve Mera		65.590
Ormanlık ve Fundalık		316.340
Tarım Dışı Arazi		51.850
Toplam		803.870

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006

³⁷ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Ulubey, 2007, s.2,3

Şekil 6. Tarım Arazilerinin Dağılımı

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006

İlçede tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla Ulubey, Omurca, İnay ve Avgan Tarım Kredi Kooperatifleri ile Ulubey, Avgan, Hasköy ve İnay Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri kurulmuştur.

Tarım ve hayvancılıkla uğraşan ilçe halkı bu kooperatiflerden çeşitli şekillerde faydalanmaktadır. Hayvan yetiştirmek, gübre, yakıt parası gibi ihtiyaçlarını bu kooperatifler vasıtasıyla karşılamakta, hasat zamanlarında da bu kooperatiflere geri ödeme yapmaktadırlar.

Doğal çevre özellikleri nedeniyle yörede ilkel tarım karakteri egemendir. Yeterli miktarda ve bitkinin ihtiyaç duyduğu zamanda yağışın olup olmaması, ürünün verim ve kalitesi üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Banaz çayı ve kollarının 150–200 metreye varan vadi tabanlarında akması, bu vadi dışında sulu tarım yapma imkânlarını sınırlandırmaktadır. Oldukça derinde olan yeraltı sularının ise çiftçilerin ekonomik olanakları ile yeryüzüne çıkartılıp, tarım alanlarının sulanması pek mümkün değildir. Tarıma elverişli toprakların ancak %15,6'sında sulamalı tarım uygulanabilmektedir.

Tarım faaliyetlerinde görülen önemli sorunlardan biri de toprak erozyonudur. Tarım alanlarının yanlış işlenişi ve aşırı otlatma sonucu eğimli arazilerde doğal bitki örtüsünün tahrip edilmesi erozyonun başlıca nedenidir. Özellikle sağanak yağışların görüldüğü zamanlarda yağmur suları birdenbire yüzeysel akışa geçmekte ve toprakların süpürülmesine neden olmaktadır. Aynı zamanda taşınan materyalin bir kısmı eğimin az olduğu tarım alanlarında birikerek verimin düşmesine neden olmaktadır. Sıkça rastlanan bir diğer sorun, hasat sonu anız yakma alışkanlığıdır. Bu işlem topraktaki organizmayı yok ettiği gibi doğal bitki örtüsüne de zarar vermektedir. Böylelikle tarım alanlarında hem verimin azalmasına neden olurken hem de toprak erozyonuna zemin hazırlanmaktadır³⁸.

Bu bilinçsiz davranışların temelinde halkın bu konudaki eğitimsizliği yatmaktadır. Bu konuda devlet tarafından çiftçilere yönelik uygulanacak çeşitli eğitim faaliyetleriyle hem doğal çevre korunacak, hem de ekonomik olarak alınan ürünlerin verimliliği yükselecektir.

2. Hayvancılık

Araştırma sahasında hayvancılık faaliyetleri önemli gelişmeler göstermektedir. Modern ahırlarda besin değeri yüksek yapay yemlerle iyi cins hayvan yetiştirme çalışmaları büyük ölçüde benimsenmiş durumdadır. Ayrıca modern tavukçuluk giderek yaygınlaşmaktadır³⁹. İlçede süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, koyun ve keçi yetiştiriciliği ile yumurta ve et tavukçuluğu yapılmaktadır.

En çok 305.000 adet ile kanatlı yetiştiriciliği yapıldığı ilçede bunu 22.800 adet koyun, 12.904 adet sığır, 8.640 adet kıl keçisi, 690 adet arı kovani ve 440 adet tek tırnaklı yetiştiriciliği yapılmaktadır (Tablo7, Şekil 7).

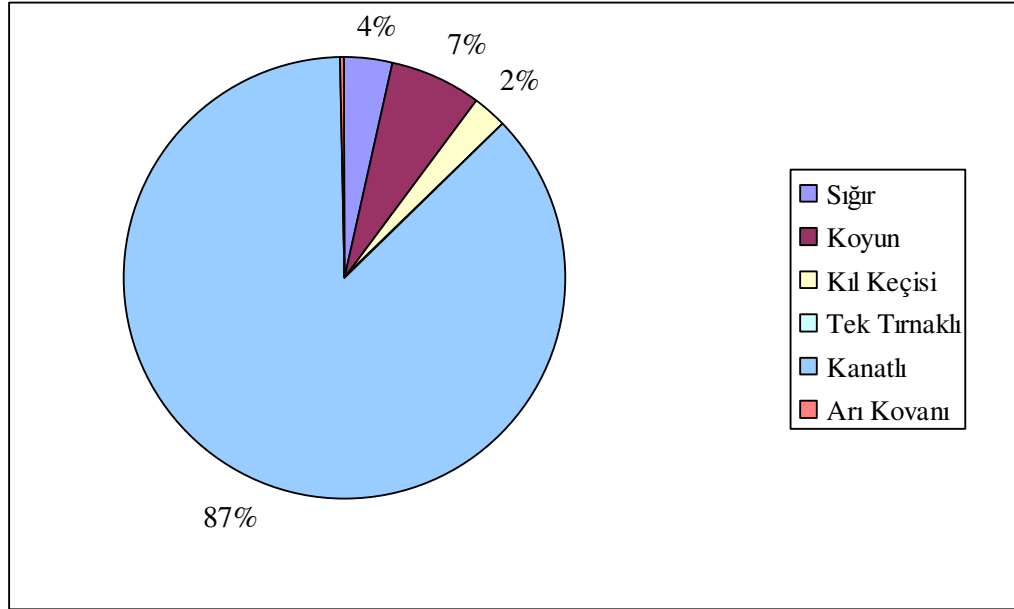
³⁸ YÜKSEL, a.g.e.,s.725

³⁹ A..g.e.,s.725

Tablo 7. Hayvan Sayısı (2006)

Hayvan Cinsi	Adedi
Sığır	12.904
Koyun	22.800
Kıl Keçisi	8.640
Tek Tırnaklı	440
Kanatlı	305.000
Arı Kovanı	690

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006

Şekil 7. Hayvan Dağılımı (2006)

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006

Araştırma sahasındaki hayvan yetiştiriciliğinin oransal dağılımına bakıldığında ise %87 oranında kanatlı yetiştiriciliği göze çarpmaktadır. Bunu %7 ile koyun, %4 ile sığır ve %2 oranında kıl keçisi yetiştiriciliği takip ederken, %1'in altında tek tırnaklı ve arı kovanı yetiştiriciliği takip etmektedir. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin fazla olması araştırma sahasının üretim yapılan genel yapısının düzlük olması nedeniyle

coğrafi özelliğiyle paralellik göstermektedir (Fotoğraf 4). Hayvan yetiştirilmesinin oransal dağılımı bu hayvanlardan elde edilen hayvansal üretime de yansımıştır. Hayvansal üretimde yumurta 4100000 adet ile ön sıradadır. Yumurta 186667 ton ile et, 1200 ton ile süt üretimi takip etmektedir (Tablo 8).

Fotoğraf 4. Küçükbaş Hayvancılığa Uygun Coğrafi Yapı

Tablo 8 Hayvansal Üretim (2006)

Ürünün Adı	Ürünün Miktarı (Ton/adet) yıllık
Süt	1200
Et	18667
Yumurta	4100000

Kaynak: İlçe Tarım Müdürlüğü İstatistikleri, 2006

3. Sanayi

İlçede çalışır durumda olan sanayi tesisi yoktur. Küçük çapta un fabrikaları ile atölye çapında ilçenin ve kırsal kesimin ihtiyacını karşılayan tamir, demirci ve marangoz atölyeleri vardır. Nüfusa bağlı olarak talep azlığı ve geniş imkânlarla sahip olan il merkezine yakınlık, sanayi faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Yakın zamanlara kadar ilçede faaliyet gösteren kimi sanayi kuruluşları günümüzde

çalışmalarına son vermiş durumdadır. Bunların başında deri işlemeciliği, kunduracılık, değirmenler, helvacılık gibi işletmeler gelmektedir. Nitekim 1930–1945 yılları arasında ilçede faaliyet gösteren küçük sanayi kuruluşlarından 9 tabakhane, 8 değirmen, 30 civarında kundura atölyesi kapanmış bulunmaktadır⁴⁰. Bunda etken ise Uşak merkezin ilçeye olan yakınlığı, bu faaliyetlerin il merkezine kaymasıdır.

Merkezde yeni faaliyete geçen Henmer Mermer İşleme Fabrikası bulunmaktadır. Yıllık 576 m³, günlük 80-100 m² sağlam mermer blok işleme kapasiteli bu fabrikada 2 vardiyalı toplam 7 kişi çalışıyor. Fabrikada mermer bloklar kesilerek 2 cm ve 3 cm kalınlığında saatte 10 m² levha üretimi yapılmaktadır⁴¹.

İlçede mermer rezervleri ve mermer ocaklarının varlığı dikkate alındığında (Fotoğraf 5) mermer işleme fabrikalarının sayısının artması, bunun yanında mermer işleme atölyelerinin kurulması ilçe ekonomisine önemli bir katkı yapacaktır. Ayrıca ilçede istidam olanaklarını artıracaktır. İnay Köyünde Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin 75 ton/gün kapasiteli un fabrikası vardır. Tek vardiya ve 25 ton/gün kapasite olarak çalışmaktadır⁴².

Fotoğraf 5. Mermer Ocağı

⁴⁰ Tuncer YÜKSEL, Ulubey İlçe Merkezinin Coğrafi Etüdü, Yüksek Lisans Tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon,2000,s.125.

⁴¹ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Ulubey,2007,s.32

⁴² A.g.e.,s.32

4. Turizm

Turizm potansiyeli olarak ilçede akarsu yataklarında mesire yerleri mevcuttur. İlçede Aksaz Köyü yakınlarında ağrılara, felçlilere iyi geldiği söylenen Aksaz Kaplıcası ile Banaz Çayı üzerinde Hamam Dere Kaplıcası bulunmaktadır. Bu kaplıcaların tam manada tesisi yoktur ama suları şifalı olduğu söylenmektedir.

Tarihi yerler Sülümenli Köyünde Helenistik çağdan kalan Blaundos, Karacaahmet Köyündeki Kübet, İnay Köyündeki Balçıklı dere, Kervansaray (han) tarihi taş köprü, 7 oluklu çeşme, mais, Çırpıcılar Köyündeki Clanuda, Aksaz Köyündeki hamam, Banaz Çayı üzerindeki Hasköy asarıdır. Doğal güzellik olarak Ulubey Kanyonu ilçenin süsüdür. Bu kanyonlar Kazancı Deresi ile Banaz Çayı'nın oluşturduğu Ulubey ilçesinin Uşak-Karahallı karayolunun doğusunda bulunmaktadır. Bu kanyonlar antik Blaundus kenti ile bir bütünlük sağlamaktadır. Uşak ili Ulubey ilçesindeki bu kanyon ABD'deki Grand Kanyonu'ndan sonra uzunluk bakımından dünyanın en büyük 2. kanyonu olma özelliğini taşımaktadır (Fotoğraf 6). İlin güney ve güneybatı kesimlerinde jeolojik yapının özelliğinden dolayı oluşan Ulubey Kanyon'unda her yıl 27-28 Mayıs tarihlerinde Ulubey Kültür Turizm ve Kanyon Festivali yapıma çalışmaları yürütülmektedir⁴³.

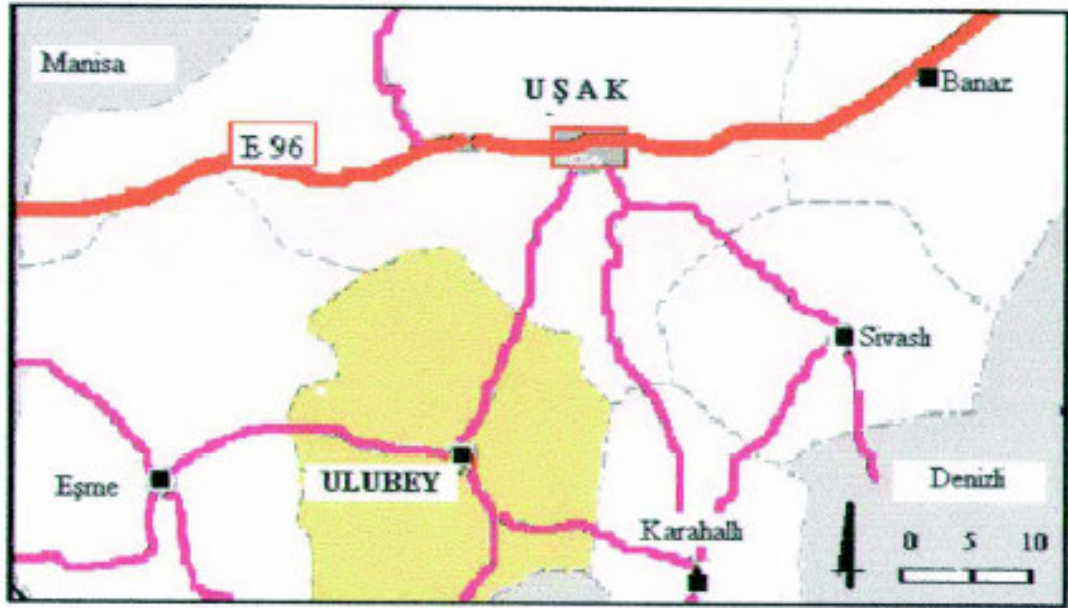
Fotoğraf 6. Ulubey Kanyonu

⁴³ Uşak Doğal Güzellikleri, <http://www.kenthaber.com/IIIDetay.aspx?ID=1634> (10.10.2007).

F. ULAŞIM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Bir yerin ekonomik kaynaklarının değerlendirilmesi, diğer yerlerle ticari, kültürel vb. ilişkilerin kurulabilmesi bakımından ulaşım sistemlerinin önemi büyüktür. Küreselleşme ve iletişim olanakları sürekli artan yerler içinde gelişmiş bir ulaşım sistemine sahip olmayan bir yer, diğer yerlerle bağlantısını en alt düzeye indirmiş demektir. Ulaşım sistemlerinin gelişmemiş, olması diğer yerler ile arasındaki ilişkileri kısıtlar. Bir yerin fazla yetişen tarımsal ürünü veya sanayi maddesi, ulaşım sistemleri aracılığı ile o ürün veya maddeden yoksun alanlara iletilebilir. Ulaşım, sadece ekonomik açıdan değil, ülkelerin bütünlüğü ve savunması açısından da büyük önem taşır⁴⁴.

Araştırma sahası Uşak'a 30 km. uzaklıktadır. İlçe Manisa, Denizli illeri arasındaki karayolları üzerinde bulunmaktadır (Harita 1). Demiryolu ise ilçenin 7 km güneyinden geçmektedir. Ulaşım koşullarında herhangi bir sorunun bulunmamasına rağmen çevresel bağlantıyı sağlayan yolların standartlarının yükseltilmesi ekonomik faaliyetleri de olumlu yönde etkileyecektir⁴⁵.

Harita 2 Ulaşım Haritası

⁴⁴ Gaye ERTİN, "Ulaşım" Türkiye Coğrafyası, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998, s.185

⁴⁵ YÜKSEL, 2001, a.g.e., s.726.

Araştırma sahası Karahallı ilçesine 28 km, Eşme ilçesine 30 km, Sivaslı ilçesine 56 km, Banaz ilçesine 61 km uzaklıktadır. Bütün köy ve beldelere ulaşım yapılabilmektedir. Köylerin merkeze olan uzaklığı 7–30 km. arasında değişmektedir.

Araştırma sahası ile belde ve köyler arasındaki yollar asfaltdır (Tablo 9, 10). 2003 ve 2004 yılında yapılan 1. ve 2. kat asfalt kaplamaları ile yol standardı yükseltilmiş olup, 2005 yılında yaklaşık 30 km 1. ve 2. kat asfalt kaplama ile köy yolları asfalt yol standardı iyileştirilmiştir. Afyon-İzmir tren yolu üzerinde İnay tren istasyonu var olup, demir yolundan faydalanılmaktadır. Her gün Uşak-Ulubey arasında yolcu taşımacılığı yapılmaktadır⁴⁶.

Tablo 9. Ulubey'in Beldelere Uzaklığı

Belde Adı	Mesafe (Km)	Yol Durumu
Avgan	17	Asfalt
Hasköy	22	Asfalt
Kışla	13	Asfalt
Omurca	18	Asfalt

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.39

Tablo 10. Ulubey'in Köylere Uzaklığı

Köyün Adı	Mesafe (Km)	Yol Durumu	Köyün Adı	Mesafe (Km)	Yol Durumu
Akkeçili	19	Asfalt	İnay	7	Asfalt
Aksaz	20	Asfalt	İshaklar-Yenice	25	Asfalt
Bekdemir	20	Asfalt	Karacaahmet	10	Asfalt
Büyükkayalı	15	Asfalt	Kıranköy	9	Asfalt
Çardak	20	Asfalt	Köseler-Sevindik	8	Asfalt
Çamlıbel	18	Asfalt	Kurudere	30	Asfalt
Çamdere	15	Asfalt	Küçükilyaşlı	22	Asfalt
Çırpıcılar	25	Asfalt	Küçükkayalı	25	Asfalt
Dutluca	18	Asfalt	Külçen-Çalışkanlar	10	Asfalt
Gedikler	17	Asfalt	Söğütlü	12	Asfalt
Gümüskol	15	Asfalt	Sülümenli	22	Asfalt

Kaynak: T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.39

⁴⁶ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, *Brifing Raporu*, Ulubey,2007,s.32

Karayolu bağlantısının rahat olması Ulubey halkının gerektiğinde Uşak ve diğer yerlere olan ulaşımını kolaylaştırmaktadır. Ulubey'in karayolu bağlantısı Uşak'a olduğu kadar çevredeki diğer köy ve yerleşim yerlerine de kolay ulaşım sağlamaktadır. Birçok köy ve kasabadan Uşak merkeze servis imkânının sağlanması halkın istediği zaman Uşak'a gidip gelmesine olanak sağlamaktadır. Karayolu ulaşımının kolay olması taşımalı eğitim sistemine olanak tanımıştır. Çevredeki köy ve kasabalardan öğrenciler taşımalı şekilde ilçe merkezine gelerek eğitim görmektedirler.

II. ULUBEY'İN GENEL ÖZELLİKLERİNİN EĞİTİME OLAN ETKİLERİ

A. EĞİTİMİN GELİŞİMİ

Eğitim tarihi, insanlık tarihi ile eş değer bir gelişim seyri izlemiş, ihtiyaç duyulan temel eğitim faaliyetleri, toplumun ihtiyaç ve beklentilerine göre şekillenmiştir. Uzun bir tarihi süreçten sonra, temel eğitim kavramı toplumların sosyo-kültürel hayatında önemli bir yer kazanmaya başlamıştır. XIX. yüzyılda ABD'de çıkarılan bir kanunla temel eğitim tüm ülkeye yaygınlaştırılarak zorunlu hale getirilmiştir. Türk toplumlarında da tarihleri boyunca, gerek yaygın gerekse de örgün eğitim kurumları vasıtasıyla, genç nesillere bilgi ve davranış kazandırmaya çalışılmıştır. Türklerin İslamiyet'i kabulüyle birlikte, eğitim sisteminde önemli değişimler yaşanmış, Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar devam edecek olan medrese eğitimi, kısa sürede tüm Türk-İslam coğrafyasına yayılmıştır. Osmanlı devletinin Selçuklulardan örnek alarak daha da geliştirdiği medreseler, üst düzey birer eğitim müessesesi haline gelmiştir⁴⁷.

Osmanlı Devleti'nde dine dayalı bir eğitim sistemi vardı. Bu eğitim sisteminin ilk basamağını sıbyan mektepleri, ikinci basamağını ise medreseler oluşturuyordu⁴⁸. Osmanlı Devleti'nde temel eğitim veren sıbyan mektepleri, sabi olarak adlandırılan beş-altı yaşındaki kız ve erkek çocuklarını okutmak amacıyla açılmış bir eğitim müessesesidir⁴⁹. Sıbyan mekteplerini bitiren erkek talebeler, yüksek okul düzeyindeki medreselere devam etmiştir⁵⁰.

Çağdaş toplumda eğitimin amacı ne olmalıdır? Bu kuşkusuz sadece toplumun kültürünün yeni nesillere nakledilmesi, bireyin entelektüel yönden geliştirilmesi ile sınırlı bir amaç olmamalıdır. Çağdaş eğitimin amacı, bireyin disipline edilmesinden de öte, doğasında var olan tüm gizil güçlerini işletebilmesine ve kişiliğinin bütün yönlerini son sınırına kadar özgürce geliştirebilmesine hizmet etmek olmalıdır. Çağdaş eğitim anlayışında bireyin özgürlüğü ve değerliliği esastır. Bir toplumun yaratıcı toplum olma

⁴⁷ Recep BABACAN, Mesudiye ve Ayrancı Köylerinde Eğitim-Çevre İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2006, s.77

⁴⁸ Hasan Ali KOÇER, Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923), Uzman Yayınları, Ankara, 1987, s.5.

⁴⁹ Yücel GELİŞLİ, "Osmanlı İlköğretim Kurumlarından Sıbyan Mektepleri (Kuruluşu, Gelişimi ve Dönüşümü)", Türkler, C. XV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s. 35.

⁵⁰ Yahya AKYÜZ, Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e), İstanbul, 2001, s. 64-65.

yolunda ilerleyebilmesi, kendini baskı altında hissetmeden özgürce ifade edebilen, araştırmacı ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi ile olanaklıdır⁵¹.

Her insan sahip olduğu birçok yetenek ve ihtiyaçlarıyla birlikte dünyaya gelir. İhtiyaçların karşılanması ile yeteneklerin kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi için insanlar hayatları boyunca süren bir yetişme ve yetiştirilme süreci içerisine girerler. En geniş anlamıyla, eğitim bu yetişme ve yetiştirilme sürecinin tamamını kapsayan bir kavramdır. Eğitim bireyin yaşadığı toplumun uyumlu bir üyesi haline gelmesini sağlar⁵².

İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen dönem içerisinde eğitim en önemli yere sahiptir. Eğitim kavramını en önemli ögesini ise bireyin içerisinde bulunduğu toplum oluşturmaktadır. Toplumun ekonomik, kültürel, sosyal yapısı bireyin eğitim yapısı üzerinde etkili olmaktadır.

Araştırma sahasında 4'ü merkezde toplam 15 ilköğretim okulu, bir Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 1 Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi, 1 İmam Hatip Lisesi, 1 Genel Lise ve 1 Sağlık Meslek Lisesi hizmet vermektedir. Ayrıca biri kız olmak üzere 3 özel ortaöğretim öğrenci yurdu bulunmaktadır. İlçede 2 Eylül İlköğretim Okulu 1924 yılında eski belediye binasında açılan ilk ve en eski okuldur. Bu okulu daha sonra hayırsever bir vatandaşın yaptırdığı yeni binasında Mehmet Fuat Terci İlköğretim Okulu adını alarak hizmetini devam ettirmektedir.

Araştırma sahasında Okuma yazma oranı % 98'dir. İlköğretimde 1622, Ortaöğretim 409, Okul öncesi 159, Çırak ve kalfa 83 toplam 2273 öğrenci okumaktadır. Okullarda idareciler dâhil 158 kadrolu öğretmen görev yapmaktadır. Taşınmalı ilköğretim uygulaması ile 30 yerleşim yerinden ilçe merkezinde 4 okula, beldelerde 4 okula ve köyde 1 okula olmak üzere 9 merkez okula toplam 487 öğrenci 28 araç ile taşınmaktadır. Taşınmalı ve diğer tüm okullarda normal eğitim yapılmaktadır. Taşınan tüm öğrencilere ve fakir öğrencilere 9 merkezde öğle yemeği verilmektedir.

⁵¹ Gürhan CAN, "Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile ve Okulun Rolü", Çağdaş Yaşam ve Çağdaş İnsan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir,1998,s.113

⁵² Mustafa ERGUN ve diğerleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ocak Yayınları, Ankara, 1999,s.1

İlçede ilköğretim okulları, Atatürk Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi ve Ulubey Lisesi'nde bulunan bilgi teknolojisi sınıfları çok iyi işlemekte olup, ders saatleri dışında da öğrenciler ve ilçe halkının kullanımına açılmıştır⁵³.

B. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Okulöncesi Eğitim; "Doğumdan zorunlu eğitim yaşına (0-6 yaş) kadar, çocukların gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri göz önüne alınarak, çocukların sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve zihinsel yönden gelişimlerini sağlayıcı, olumlu kişilik temellerinin atıldığı, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarıldığı, çocukların kendilerine güven duymalarının sağlandığı, ebeveyn ve eğitimcilerin etkin olduğu sistemli bir eğitim" olarak tanımlanmaktadır⁵⁴.

"0-6 yaşlar arası çocuğun gelişimin hızla yönlendiği, kritik yıllardır. Bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ve kişilik yapısının, ileri yaşlarda, yön değiştirmekten daha çok, yani aynı yönde gelişmesi şansı yüksektir. Uzun yıllara dayalı araştırmalarla, çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlenmiştir⁵⁵."

Erken yaşların bireyin gelişimindeki önemini dikkate alan ülkeler eğitimde iki temel politikayı uygulamaya koymuşlardır. Birincisi okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranını yükseltmek, ikincisi okul öncesi eğitim yaş sınırını aşağıya çekmek. Nitekim birçok Avrupa ülkesinde bu kademedeki okullaşma oranı yüzde yüze yaklaşmıştır. Fransa ve Yeni Zelanda'nın da aralarında bulunduğu bazı ülkeler okul öncesi eğitime başlama yaşını ikiye indirmişlerdir.

Bilinçli şekilde verilen okul öncesi eğitim çocuğun sonraki dönemlerdeki bilişsel ve psiko-sosyal gelişimi için uygun bir zemini hazırlayabilmektedir. Pek çok araştırma okul öncesi okul yaşantısı geçiren çocukların bu yaşantıyı geçirmeyen çocuklara kıyasla

⁵³ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu (60 Dakika), Ulubey,2007,s.6

⁵⁴ Okul Öncesi Eğitim, web.iyte.edu.tr/sks/Sosyal_Hizmetler/Okul_Oncesi_Egitim.pdf - (10.03.2008).

⁵⁵ Osman GÖDE ve Fatma SUSAR," Okul Öncesi Eğitimin Önemi İle Bu Eğitimde Oyunun ve Bedensel Etkinliklerin Rolü", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1997, sayı 2 s.40

sosyalleşme ve bağımsızlaşma ve akademik başarı yönünde yaşlılarından bir hayli ileride olduklarını göstermektedir⁵⁶.

Diğer taraftan "birey-aile-toplum" üçgenindeki ilişkileri yeniden gözden geçirebilmek, köylerden kentlere göçlerle birlikte oluşan yeni yapılan ve çarpıklıkları giderebilmek ve endüstrileşmenin getirdiği yeni tip aile yapısına kadının çalışma hayatına aktif katılımıyla birlikte ortaya çıkan çocuk bakımı problemine çözümler getirebilmek ancak yeni eğitim yolları, kurumları, yöntem ve araç gereçleriyle mümkün olabilecektir. Bu nedenle okul öncesi eğitime, eğitim sistemi içerisinde belirgin bir önem verilmeye başlanmıştır⁵⁷."

Türkiye’de okul öncesi eğitim isteğe bağlı olup, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar⁵⁸. Günümüzde okul öncesi eğitim kurumları çocukların bedensel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerine yardımcı olan, onları ilköğretime ve gelecekteki toplumsal yaşama hazırlayan bunu da anne-babaların desteğiyle ve gerektiğinde onları da eğiterek yapan, eğitim kurumları olarak işlevlerini yerine getirmektedirler⁵⁹.

Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre Türkiye Eğitim Sistemi’nin ilk basamağı okul öncesi eğitimidir. Bakanlık Merkez Örgütü’nde okul öncesi eğitim kuruluşları, daha önce İlköğretim Genel Müdürlüğü’nde yönetilmekteydi. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’ne bağlı kimi okullarda da anaokulu bulunmaktaydı. 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bakanlık Merkez Örgütü’nde Okul öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre okul öncesi eğitimin temel amaçları şunlardır⁶⁰: Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, milli ve manevi değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek, çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi

⁵⁶ ERGUN ve diğerleri, a.g.e.,s.118,119

⁵⁷ GÖDE ve SUSAR, a.g.e.,s.40

⁵⁸ Adil Adnan ÖZTÜRK, “Dünden Bugüne Uşak’ta Eğitim”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, Cilt 2, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001,s.573.

⁵⁹ Adalet KANDIR, “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001

⁶⁰ 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Resmi Gazete, 18.8.1997

alışkanlıklar kazanmasını sağlamak, çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, çocuklara sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak, çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak, çocukları ilköğretime hazırlamaktır.

Türkiye genelinde olduğu gibi Uşak'ta ve Ulubey'de de okul öncesi eğitime verilen önem her geçen gün artmaktadır. Uygulanan devlet politikaları halkın bu konuda bilinçlenmesini sağlayarak çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına göndermeye sevk etmiştir.

Bugün Ulubey merkezde bulunan ilköğretim okullarının tümünde okul öncesi eğitim verilirken, kasaba ve köylerde ise her ilköğretim kurumunda bulunmasa bile yaygınlaşmaya başlamıştır.

Araştırma sahasında okulöncesi eğitimin durumu 2001-2007 yılları arasına göre incelendiğinde ise; okul öncesi eğitim çağına gelen nüfusun dağılımıyla paralel olarak öğrencilerin sayısı da inişli çıkışlı bir seyir göstermektedir. Aynı doğrultuda öğretmen derslik ve derslik başına düşen öğrenci sayısı da ciddi olmayan rakamlarla iniş ve çıkışlar kaydetmiştir.

Tablo 11. Yıllara Göre Okul Öncesi Eğitim Verileri (2001-1007)

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2001-2002	171	11	11	14,25
2002-2003	163	12	12	13,58
2003-2004	151	11	11	13,73
2004-2005	150	11	11	13,64
2005-2006	172	11	11	14
2006-2007	163	10	10	16

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

1. Merkezde Okul Öncesi Eğitim

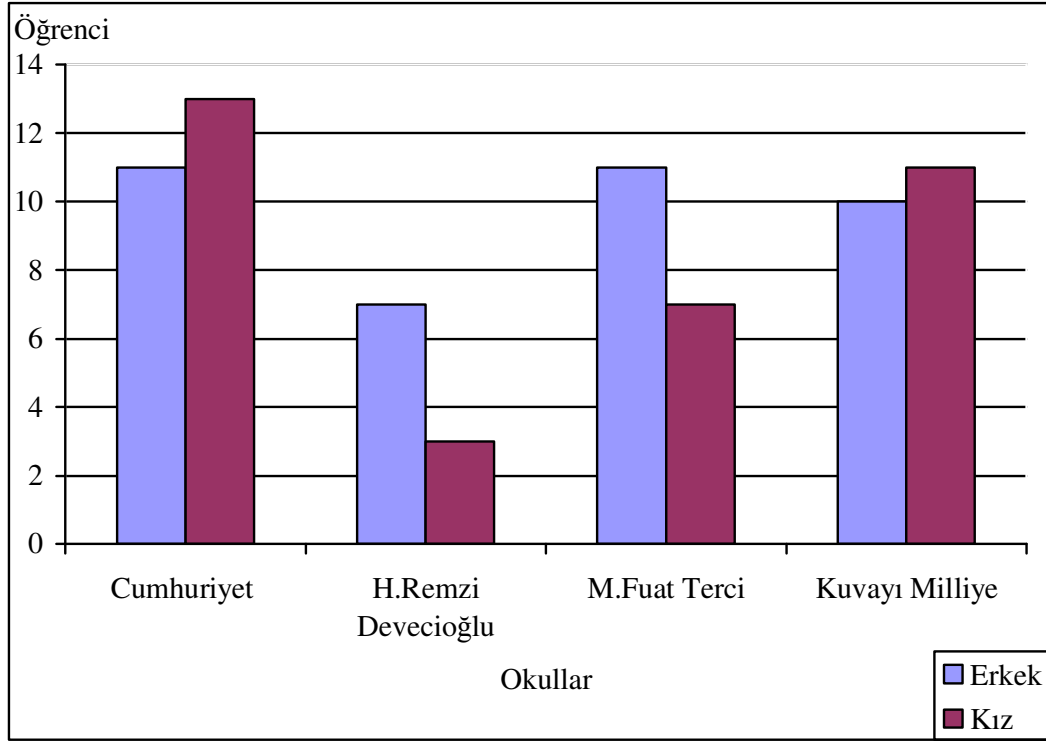
Araştırma sahası merkezinde okul öncesi eğitime her geçen gün önem verilmekte bu da okullardaki ana sınıfı sayısının ve öğrenci sayısının artmasında etken olmaktadır. Merkezde yer alan 4 ilköğretim okulunun tamamında ana sınıfı bulunmaktadır. Tümünde birer derslik olarak okul öncesi eğitim verilmektedir. En çok öğrenci Cumhuriyet İlköğretim Okulu'ndaki ana sınıfına aittir (Tablo 12, Şekil 8).

Bu okulun öğrenci sayısının fazla olmasında en önemli etken burada oturan ailelerin çocuk eğitiminde daha bilinçli olmasıdır.. Yine ailelerin bilinç durumuyla paralellik arz eden diğer husus ise kız öğrenci sayısının fazlalığıdır. Diğer okullardaki öğrenci sayılarının düşük olması, bu okulların yer aldığı mahallelerde yaşayan ailelerin daha çok kırsal kesimden gelmeleriyle yakından ilgilidir. Bu mahallelerde yaşayan aileler, çocuklarına kendi verdikleri eğitimin yeterli olduğu düşüncesinde olup okul öncesi eğitim kurumlarına çocuklarını göndermemektedirler. Bu düşüncenin oluşmasında çevrelerindeki insanların çocuklarını ana sınıflarına göndermemeleri de etken olmaktadır.

Tablo 12. Merkezde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007)

Okul adı	Kız	Erkek	Toplam
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	13	11	24
H.Remzi Devecioğlu İlköğretim Okulu	3	7	10
M.Fuat Terci İlköğretim Okulu	7	11	18
Kuvayı Milliye İlköğretim Okulu	11	10	21
Toplam	34	39	73

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 8. Merkezde Okul Öncesi Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

2. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim

Araştırma sahasında okul öncesi durum incelendiğinde belde ve köylerin nüfusuyla orantılı olarak okul öncesi öğrenci sayıları da değişiklik göstermektedir. En fazla okul öncesi öğrenci sayısının bulunduğu yerler 25 öğrenci ile Avgan, 20 öğrenci ile İnay'dır (Tablo 13, Şekil 9). Bu iki belde Ulubey'in gelişmişlik açısından da önde gelen iki beldesidir. Bu yerleşim birimlerindeki okulların okul öncesi sınıflarının fiziki durumları da gelişmişlik durumlarına bağlı olarak daha iyi durumdadır. Gerek okulların fiziki durumları, gerekse araç-gereç açısından zenginliği öğrenci sayısını da etkilemektedir.

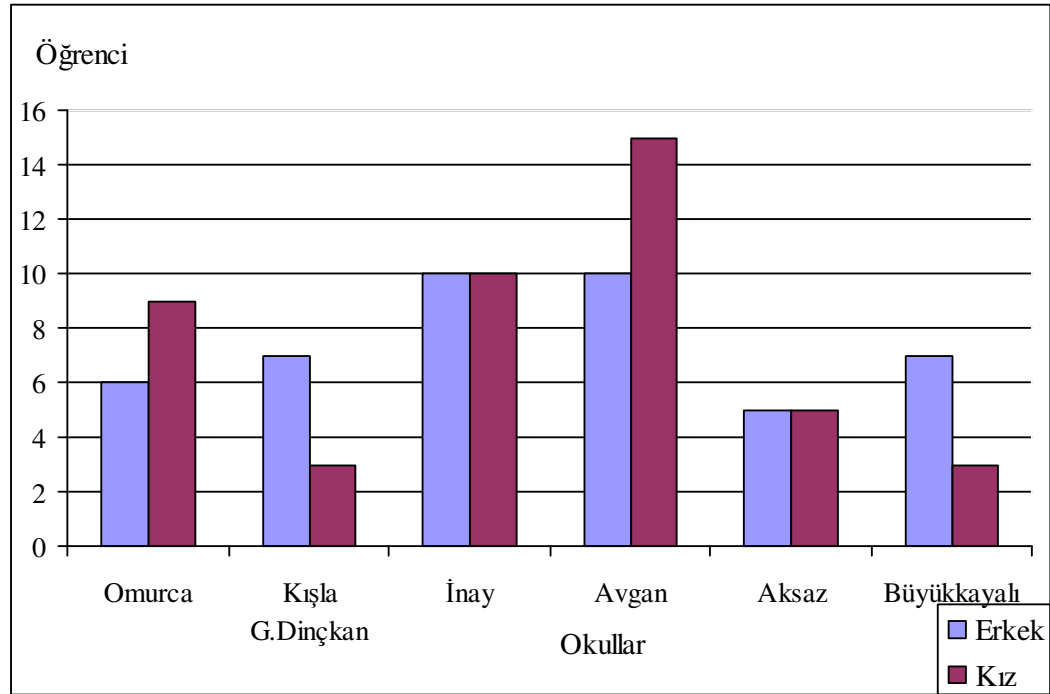
Okul öncesi öğrenci sayılarının cinsiyetlere göre dağılımına bakıldığında ise; kız ve erkek öğrencilerin sayısında eşitlik gözlenmektedir. Bu da gelişen eğitim anlayışına paralel olarak cinsiyet ayrımının ortadan kalktığı bir göstergesidir. Okul öncesi eğitim çağına gelmiş öğrencilerin olmayışı, ailelerin bu konuda bilinçsiz olması ve okullarda ana sınıflarının bulunmayışından dolayı, bazı küçük yerleşim birimlerinde okul öncesi eğitim verilmemektedir. Okul öncesi eğitimin belde ve köylerde de

yaygınlaşması için çeşitli çalışmalar yapılmalıdır. Kaymakamlık, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve yerleşim birimlerindeki halkla işbirliği içerisinde okul öncesi eğitim çalışmaları yürütüldüğünde daha olumlu sonuçlar ortaya çıkacaktır. Okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmesi neticesinde eğitimin diğer kademelerine hem temel oluşturulmuş olacak hem de eğitim nitelik ve kalite açısından yükselecektir. Böylelikle çocuklar küçük yaştan itibaren kendilerini ifade edebilen, sosyal hayata katılan, kendilerinden emin bireyler olmasında etkili olup, bu da içinde buldukları çevrenin de sosyo-kültürel yaşamına yansıtacaktır.

Tablo 13. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007)

Okul Adı	Kız	Erkek	Toplam
Omurca İlköğretim Okulu	9	6	15
Kışla G.Dinçkan İlköğretim Okulu	3	7	10
İnay İlköğretim Okulu	10	10	20
Avgan İlköğretim Okulu	15	10	25
Aksaz İlköğretim Okulu	5	5	10
Büyükkayalı İlköğretim Okulu	3	7	10
Toplam	45	45	90

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 9. Belde ve Köylerde Okul Öncesi Eğitim Öğrenci Sayıları (2006-2007)

C. İLKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

İlköğretim 6 – 14 yaş grubundaki öğrencilere temel becerileri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim kademesidir⁶¹. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre Türkiye'de 6–14 yaş arasındaki çocukların ilköğretime devamı zorunludur. İlköğretim okulları, ilk ve ortaokulların birleştirilerek organize edilmesinden meydana gelmiş sekiz yıllık temel eğitim okullarıdır. Zamanımızda ilkokuldan sekiz yıllık ilköğretime geçiş büyük önem verilmekte ve bu okul programlarının yurt ölçüsünde yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan beri 6–14 yaş grubundaki çocukların tümüne ilkokul eğitimi sağlamak için büyük çaba sarf edilmiş ve eğitime ayrılan mali kaynakların önemli bir kısmı bu hedefe ulaşmak için harcanmıştır. Bugün illerimizin büyük çoğunluğunda okullaşma oranlarında%100'e ulaşılmış ve bu düzeye ulaşmış bölge ve illerde eğitimin niteliğini artırmak daha çok önem ve öncelik kazanmıştır. Öğretimin niteliğini geliştirmek için beş yıllık ilkokulların sekiz yıla çıkarılması, program geliştirmede, ölçme ve değerlendirmede yenilikçi yaklaşımların denenmesi ve öğretmenlerin yeterliklerini artırma gibi önemli önlemler alınmış bulunmaktadır⁶².

Çocukluk döneminde ilk bilgiler, anne baba ve çevreden alınmaktadır. Yedi yaşından itibaren ise ilkokul çağı başlamaktadır. İlköğretim, çocuklara en gerekli bilgileri vererek, çocuğu hem hayata hem de orta öğretime hazırlamaktır.

İlköğretime başarı ile bitiren öğrenci, hayat için gereken genel bilgileri öğrenerek okuldan ayrılır. Türkiye'de ilköğretim, belli başlı eğitim problemlerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Okulu olmayan köy bırakmamak, her okula öğretmen bulmak, okuma çağına gelmiş her çocuğu okula yerleştirmek ve bu çocuklara hayat için gerekli bilgileri vermek, ilköğretimin temel sorunlarıdır.

Araştırma sahasında da tüm Türkiye'de olduğu gibi ilköğretimin temel sorunları yaşanmakta olup, 2001–2007 yılları arası öğrenci sayısı incelendiğinde öğrenci sayısındaki düşüş kaydedilmiş olup, aynı doğrultuda da öğretmen sayısı da düşmüştür

⁶¹ Emel SARITAŞ, “İlköğretim I. Devrede İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Geleneksel Öğrenme Yöntemlerinin Başarılı Ve Başarısız Öğrenciler Üzerindeki Etkisi”, egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayı6/11-İLKÖĞRETİM%20I.pdf – (12.03.2008).

⁶² Nurettin FİDAN ve Yaşar BAYKUL, “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması,” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1994, S.10, s.10

(Tablo 14). Ancak derslik sayısının artırılmasıyla birlikte derslik başına düşen öğrenci sayısı da azalmıştır. Durumu Türkiye geneliyle değerlendirdiğimizde 40–50 kişilik kalabalık sınıflarda öğrenimin verildiği ortamlara göre araştırma sahasının eğitim niteliği açısından iyi durumda olduğu söylenebilir. Öğretmen-öğrenci açısından durum incelendiğinde öğretmenlerin öğrencilere daha fazla zaman ayırabilmesi, daha yakından ilgilenebilmesine olanak tanımaktadır. Bu da eğitim-öğretim kalitesinin yükselmesi açısından önemli bir gelişme olarak kaydedilebilir.

Tablo 14. Merkezde Yıllara Göre İlköğretim Verileri (2001–2007)

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Öğret. Sayısı	Derslik Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
2001-2002	1926	108	98	19,65
2002-2003	1823	99	98	18,60
2003-2004	1738	107	98	17,73
2004-2005	1699	99	98	17,33
2005-2006	1629	100	98	16,62
2006-2007	1622	98	102	15,90

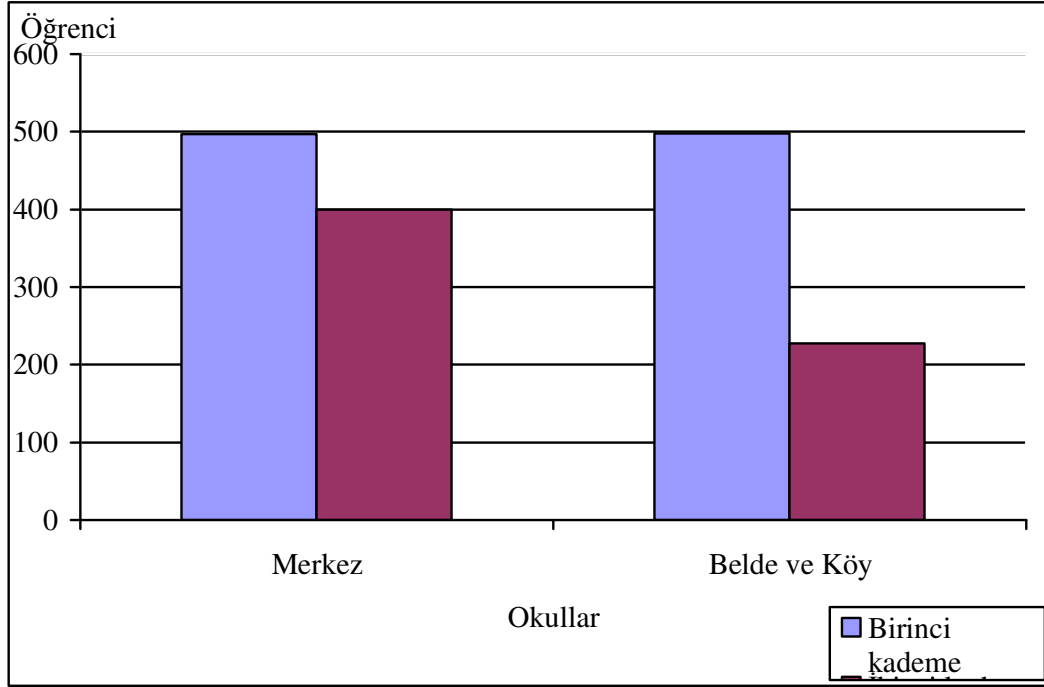
Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Araştırma sahasında ilköğretime devam eden öğrenci sayısı 1622'dir. İlçe merkezinde ilk kademedeki eğitim gören öğrenci sayısı 497, ikinci kademedeki eğitim gören öğrenci sayısı 400'dür. Bu rakamlar köy ve beldelerde birinci kademe de 498 öğrenci, ikinci kademedeki ise 227 öğrencidir (Tablo 15). Rakamlar dikkate alındığında; merkez, köy ve beldelerde ilk kademedeki öğrenci sayılarında belirgin bir fark görülmezken, ikinci kademedeki ciddi farklılık bulunmaktadır. Bunda en önemli etken, belde ve köylerde her okulun fiziksel şartları ve öğrenci durumları ikinci kademe eğitimin görülmesine imkân tanımamasından dolayı bu okulların ikinci kademe öğrencileri merkeze ya da çevredeki taşıma merkezi olan okullara gitmektedirler.

Tablo 15. İlköğretim Öğrencilerinin Kademelerine Göre Dağılımı (2006-2007)

İlköğretim Öğrenci Sayısı 1.Kademe (Merkez)	497
İlköğretim Öğrenci Sayısı 1.Kademe (Köyler)	498
İlköğretim Öğrenci Sayısı 2.Kademe (Merkez)	400
İlköğretim Öğrenci Sayısı 2.Kademe (Köyler)	227
İlköğretim Öğrenci Sayısı Genel Toplam	1622

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 10. İlköğretim Öğrencilerinin Kademelerine Göre Dağılımı (2006-2007)

İlköğretim son sınıf öğrencileri daha iyi bir gelecek için eğitim hayatlarında önemli bir yer teşkil eden OKS sınavına girmektedirler. Bu sınavdaki başarı durumlarına göre tercih ettikleri okullara gitme şansı yakalamaktadırlar. Geleceklerine yön vermede önemli bir adım teşkil eden OKS sınavı hem öğrenciler hem de aileleri açısından büyük önem taşımaktadır. Verilen önemle birlikte son yıllarda öğrencilerin okuldaki aldıkları eğitim haricinde bu sınavda başarılı olmaları için, özel dersler aldıkları ve dershanelere gittikleri gözlenmektedir.

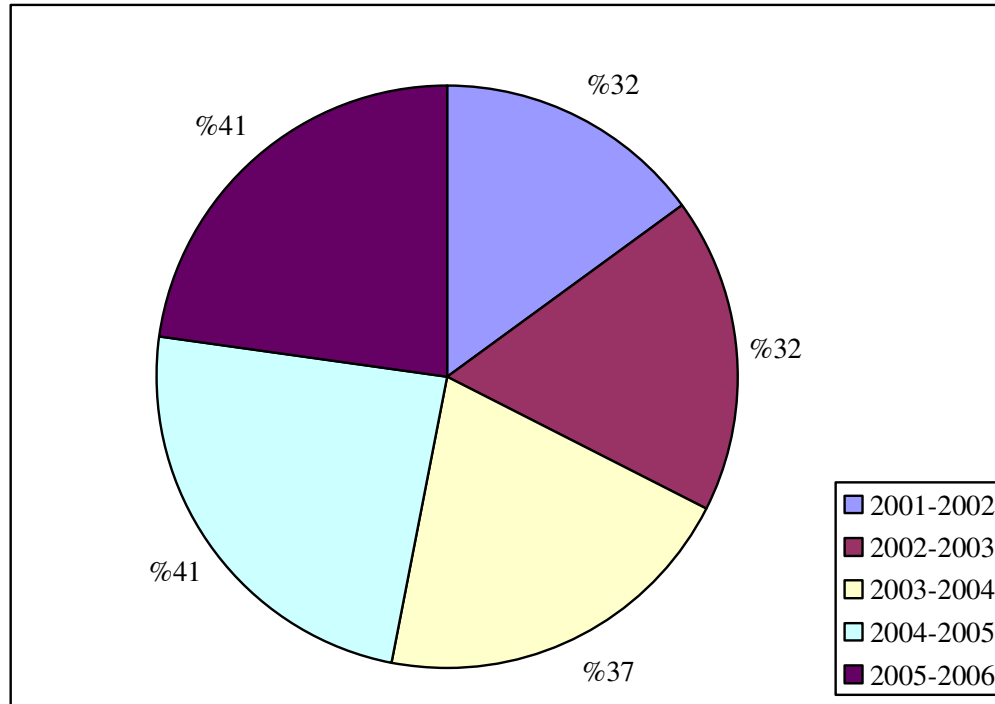
Araştırma sahasında öğrencilerin OKS sınavında başarı durumları incelendiğinde 2001-2002 öğretim yılında %27 olan başarı oranı, 2004-2005 öğretim yılında %44'e yükselmiş, bu oran 2005-2006 yılında ise %41'e gerilemiştir (Tablo 16).

Başarı oranının yükselmesi ailelerin eğitime önem vermesi, eğitimde kalitenin yükselmesi, öğrencilerin geleceğe yönelik daha bilinçli hareket ederek, derslerine gereken önemi vermesinin yanında öğretmenlerinin bu konuda öğrencileri yönlendirmelerinin etkisi bulunmaktadır.

Tablo 16. Yıllara Göre LGS'ye Giren, Kazanan Öğrenciler Sayıları ve Başarı Oranları (2001-2006)

Öğretim Yılı	LGS Giren Öğrenci Sayısı	LGS Kazanan Öğrenci Sayısı	Başarı Oranı %
2001-2002	201	54	27
2002-2003	170	54	32
2003-2004	185	68	37
2004-2005	193	85	44
2005-2006	180	73	41

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 11. Yıllara Göre LGS'ye Giren Öğrenci ve Başarı Durumları (2001-2006)

1. Merkezde İlköğretim

Araştırma sahasında toplam 4 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullar; Cumhuriyet, Hüseyin Remzi Devecioğlu, Kuvayi Milliye ve Mehmet Fuat Terci İlköğretim okullarıdır. Okulların öğrenci dağılımına bakıldığında oransal olarak belirgin

bir farklılık bulunmamaktadır. Okulların öğrenci sayıları 201 ile 232 arasındadır. Bunun nedeni; bu dört okulun da ilçe merkezinde bulunması, yaklaşık aynı fiziksel olanaklara sahip olması, derslik sayılarının da eşit olması farklılığın oluşmasında etken olmuştur.

Fiziksel açıdan yeterli durumda olan merkezdeki ilköğretim okullarına çevreden de destek verilerek, eksiklikleri giderilerek daha güzel görünüme ve daha güzel olanaklara sahip olmaları sağlanmaktadır (Fotoğraf 7).

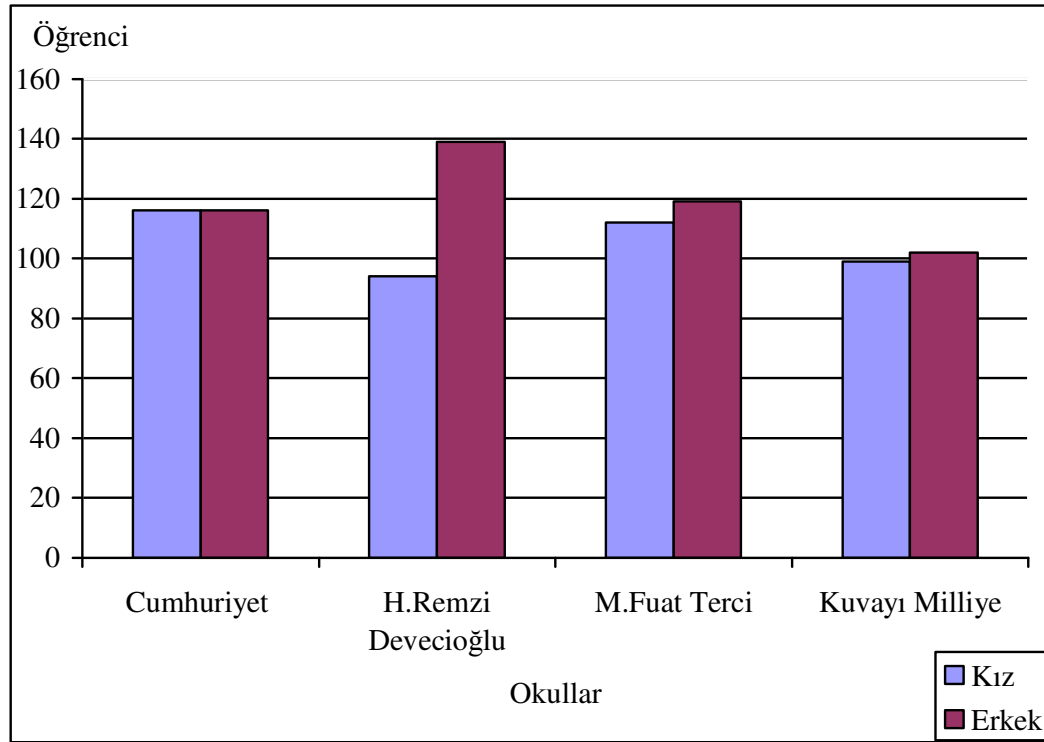
Fotoğraf 7. Cumhuriyet İlköğretim Okulu

Araştırma sahasındaki merkezde bulunan ilköğretime giden öğrencilerin cinsiyetlerine göre oransal dağılımlarına bakıldığında ise Hüseyin Remzi Devecioğlu İlköğretim Okulu hariç, ciddi bir farklılık görülmemektedir (Tablo 17, Şekil 12). Bu da nüfusun bu yaştaki cinsiyete göre ve dağılımıyla ilgilidir.

Tablo 17. Merkezdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007)

Okul Adı	Eğitim Kademesi	Derslik Sayısı	Erkek Öğrenci	Kız Öğrenci	Toplam
Cumhuriyet	Birinci Kademe	10	71	58	130
	İkinci Kademe		45	58	103
Hüseyin Remzi Devecioğlu	Birinci Kademe	11	76	41	117
	İkinci Kademe		63	53	116
Mehmet Fuat Terci	Birinci Kademe	10	72	60	132
	İkinci Kademe		47	52	99
Kuvayi Milliye	Birinci Kademe	10	57	62	119
	İkinci Kademe		45	37	82
Toplam		41	476	421	898

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 12. Merkezdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007)

2. Belde ve Köylerde İlköğretim

Araştırma sahasında bulunan belde ve köylerde toplam; 11 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulların beş tanesi birleştirilmiş sınıflı ilköğretim eğitimi verilmektedir. En çok öğrenci sayısına 230 öğrenci ile Avgan İlköğretim Okulu

sahipken, en az öğrencisi bulunan okullar 11 öğrenci ile Gümüşkol ve Gedikler İlköğretim okullarıdır (Tablo 18).

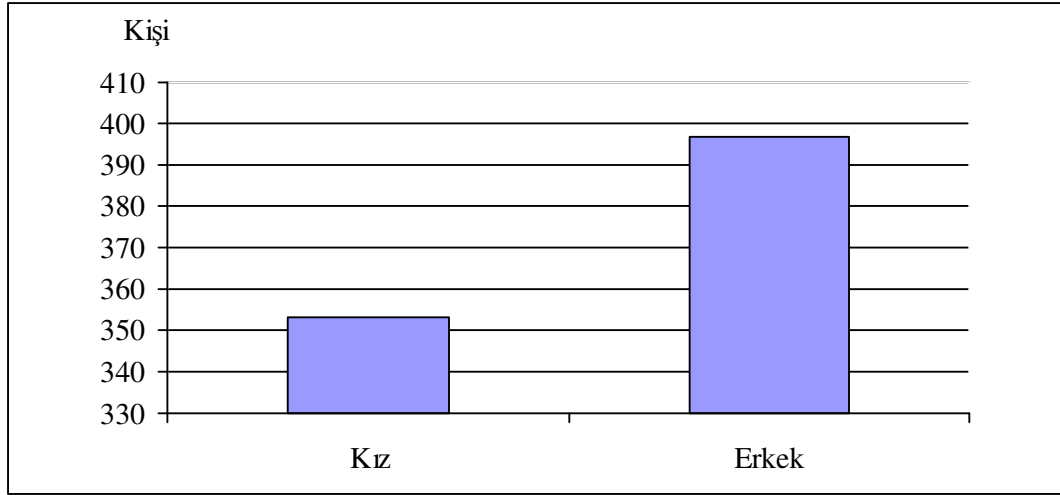
Belde ve köylerde 5 ilköğretim okulundaki öğrenciler eğitimin ilk kademesindeki sınıflarda birleştirilmiş sınıf olarak eğitim görmekte olup, diğer sınıflar çevredeki okullara taşınarak eğitim almaktadırlar.

Belde ve köylerde ilköğretime toplam 750 öğrenci devam etmektedir. Bu öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında ise nüfusun ilköğretim yaşındaki dağılımının oranıyla ilişkili olarak 353 kız, 357 erkek öğrenci bulunmaktadır (Tablo 18, Şekil 13).

Tablo 18. Belde ve Köylerdeki İlköğretim Okullarının Eğitim Kademesi, Derslik ve Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007)

Okullar	Eğitim kademesi	Derslik sayısı	Erkek Öğrenci	Kız Öğrenci	Toplam
Kışla Gürcü Dinçkan	Birinci Kademe	9	33	28	61
	İkinci Kademe		30	21	51
Hasköy	Birinci Kademe	8	14	10	24
	İkinci Kademe		7	9	16
Avgan	Birinci Kademe	11	88	69	157
	İkinci Kademe		34	39	73
İnay	Birinci Kademe	9	35	30	65
	İkinci Kademe		26	24	50
Omurca	Birinci Kademe	10	34	38	72
	İkinci Kademe		20	17	37
Gümüşkol	Birinci Kademe	3	7	4	11
	-		-	-	-
Aksaz BSİÖ	Birinci Kademe	1	7	10	17
	-		-	-	-
Büyük Kayalı BSİÖ	Birinci Kademe	1	30	31	61
	-		-	-	-
Küçük Kayalı BSİÖ	Birinci Kademe	2	16	12	28
	-		-	-	-
Çamlıbel BSİÖ	Birinci Kademe	2	8	8	16
	-		-	-	-
Gedikler BSİÖ	Birinci Kademe	2	8	3	11
	-		-	-	-
Toplam		58	397	353	750

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 13. Belde ve Köylerdeki İlköğretim Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

a. Birleştirilmiş Sınıflar

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın, bir grup teşkil ederek bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışmasıdır. Bu biçimde yapılacak öğretime, “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim” denilir⁶³. Birleştirilmiş sınıflar kırsal alanlarda, küçük ve az nüfuslu ilçe ve kenar mahallelerde görülür. Birleştirilmiş sınıflı okullar, kırsal alandaki köy, mahalle ve mezraların okul ihtiyacını karşılamak için açılmıştır.

Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın bir öğretmen yönetiminde, birlikte çalışması esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir sınıf olarak tanımlanabilir⁶⁴.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasında, farklı sınıf seviyesindeki öğrenciler birbirleriyle etkileşim içerisindeyler. Farklı gelişim ve hazır bulunuşluluk düzeylerindeki öğrenciler aynı ortamda, düzeylerine uygun öğretme-öğrenme yaşantıları geçirmektedir.

Nüfusu az olan yerleşim birimlerinde, öğrenci sayısının azlığı, az mevcutlu sınıflara birden fazla öğretmen verilmesinin imkânsızlığı nedeniyle, birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup halinde, bir öğretmenin yönetiminde okutulması zorunluluğunu doğurmuştur.

⁶³ Cavit BİNBAŞIOĞLU, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999,s.1.

⁶⁴ Muharrem KÖKLÜ, Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Basım, İstanbul, 2000,s.31.

Türkiye’de birleştirilmiş sınıflar daha çok köy olgusuna dayanmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik açısından düşünülmüş bir önlem sonucu ortaya çıkmıştır⁶⁵. Türkiye’deki birleştirilmiş sınıflı okulların çoğu da tek öğretmenli ve tek dersliklidir. Öğretmen atamalarında öncelik şehir okullarına verilmekte, köy okulları ikinci sırada düşünülmektedir. Ayrıca, köy okullarının. alıştırma koşulları ağır olduğundan, öğretmenler mazeret (eş durumu, öğrenim durumu, sağlık durumu vb.) veya başka yollarla il ve ilçe merkezlerine atama yaptırmaktadırlar. Bu gibi durumlar nedeniyle bazı köy okullarında öğrenci sayısı müstakil sınıf oluşturmak için yeterli de olsa, öğretmen yetersizliği nedeniyle birleştirilmiş sınıf öğretimi yapılmaktadır. Bazı okullarda ise öğrenci sayısı müstakil sınıf oluşturmak için yeterli olsa da, okul binalarının fiziki yetersizliği (bir veya iki derslikli) birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılmıştır.

Kırsal alanda yaşayan halk, çocuklarının aileleri yanında ve yaşadıkları yerlerde okumasını arzu etmektedir. Yatılı ve pansiyonlu okullar yerine birleştirilmiş sınıflı okulları tercih etmektedirler. Kırsal alanda yaşayan zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim ihtiyacını karşılamak üzere birleştirilmiş sınıflı okullar açılmıştır.

Türkiye, yeryüzü şekilleri bakımından engebeli bir yapıya sahiptir. Dağlık ve ormanlık olan yerleşim birimlerinde fazla derslikli okullar yapmak ve buralara öğretmen atamak ekonomik olarak büyük külfet getirmektedir. Doğal yapısı elverişli olmayan bu gibi yerleşim birimlerine bir ya da iki derslikli okullar açılmaktadır.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının diğer bir nedeni de, öğretmen yetersizliğidir. Tek derslikli bir okul için 40 öğrenciye kadar 1 öğretmen kadrosu, öğrenci sayısı 41’i aşılırsa 2 öğretmen kadrosu verilmektedir⁶⁶.

Türkiye’nin tipik kırsal yerleşim merkezlerinden olan araştırma sahasında da benzer nedenlerden birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır.

Belde ve köylerde bulunan Çamlıbel, Gedikler Aksaz ilköğretim okullarında 1–3 sınıflar birleştirilmiş, sınıf olarak eğitim görmekte, Küçük Kayalı ve Büyük Kayalı ilköğretim okullarında ise 1–5 sınıflar birleştirilmiş sınıf olarak eğitim görmektedirler. En fazla öğrenci sayısına 61 öğrenci ile Büyük Kayalı Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim

⁶⁵ KÖKLÜ,a.g.e.,s.31.

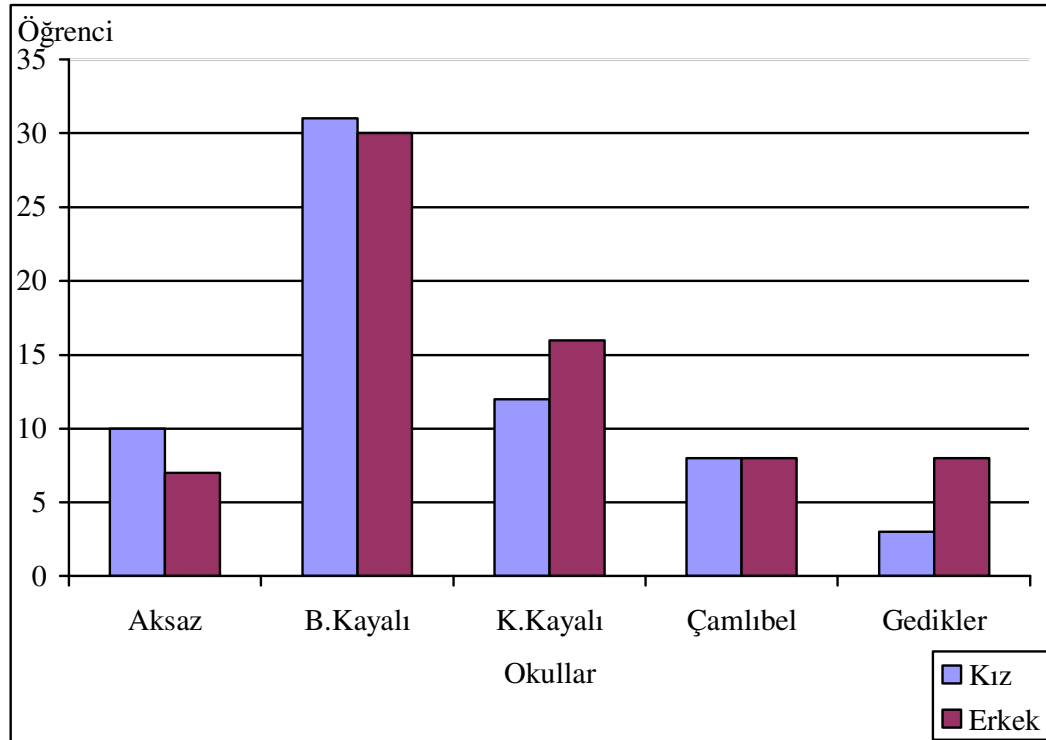
⁶⁶ A. Rûfayi DOĞAN, Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim, Selim Ofset, Trabzon, 2000, s.19

Okulu sahipken, en az öğrenci sayısı 11 ile Gedikler Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulu'na aittir (Tablo 19, Şekil 14). Bu oranlar yerleşim birimlerinin nüfusuyla ilgili olarak değişiklik göstermektedir.

Tablo 19. Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Sınıf, Derslik ve Öğrenci Dağılımları (2006-2007).

Okullar	Sınıflar	Derslik sayısı	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Toplam
Aksaz BSİÖ	1.2.3.	1	7	10	17
Büyük Kayalı BSİÖ	1.2.3.4.5.	1	30	31	61
Küçük Kayalı BSİÖ	1.2.3.4.5.	2	16	12	28
Çamlıbel BSİÖ	1.2.3.	2	8	8	16
Gedikler BSİÖ	1.2.3.	2	8	3	11

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 14 Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Sınıf, Derslik ve Öğrenci Dağılımları (2006-2007).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının öğrenciler ve öğretmenler açısından birtakım olumlu ve olumsuz yanları bulunmaktadır. Olumsuz yanlarının başında öğretmenin yetki ve sorumluluklarının artması, sınıfların kalabalık olması öğretmenin, öğrencilerin

hazır bulunuşluklarını dikkate alıp bireyselleştirilmiş eğitim uygulayamaması gelmektedir. Öğrenciler açısından ise; kendilerinden yaş ve gelişim açısından büyük ve küçük öğrencilerle bir arada olmak, onların eğitim seviyesine göre işlenen derslerin öğrencinin gelişimine uygun olmaması sayılabilir.

Bu olumsuzlukların yanında; beş derslikli okul yerine bir ve iki derslikli okullar yapılarak eğitim alanında tasarruf edilmiş olmakta, böylelikle diğer yerleşim birimlerine eğitim hizmeti götürme fırsatı doğmaktadır. Aynı zamanda birden çok sınıfta bir öğretmen görevlendirilerek, öğretmen istihdamında tasarruf sağlanmaktadır. Sınıfların birleştirilmesiyle oluşan gruplarda farklı yaş, tecrübe ve bilgi düzeyindeki öğrenciler etkileşim içerisinde bulunmakta olup, öğrencilere, işbirlikli öğrenme fırsatı tanınmış olmaktadır. Özellikle aynı yılda okuyan öğrenciler saygı, sevgi ve yardımlaşma duygularını öğrenmektedirler. Birleştirilmiş sınıf ortamı “ezberci sistem” in yok edilebileceği en uygun ortamdır. Bu tür sınıflarda öğrenci sayısı az olduğu için, her öğrenciye daha fazla söz hakkı düşmekte ve öğrenciler hemen her derste tahtaya çıkma ve etkinliklere katılma fırsatı bulmakta olmaları birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumlu yanlarıdır.

b. Taşınmalı Eğitim

Taşınmalı ilköğretim, il ve ilçe merkezlerine uzak, az nüfuslu ve dağınık yerleşim birimlerindeki ilköğretim okullarının eğitime uygun olmaması, bu okulların gereksinim duyulan öğretim kadrolarından yoksun olması ve bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısının az olması nedeniyle, kapalı tutulan okulların öğrencilerini, merkez olarak seçilen yakın ilköğretim okullarına, refakatçi öğretmenler nezaretinde, servis ile günü birlik taşınması şeklinde yürütülmektedir.

Yol, iklim, çevre koşulları ve ekonomik bakımdan taşınmaya uygun olmayan yerleşim birimindeki öğrenciler ise il ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüklerince, yatılı ilköğretim bölge okullarına (YİBO) ya da pansiyonlu ilköğretim okullarına (PİO) yerleştirilmektedirler. İşte, “taşınmalı” sistemle, “zorunlu eğitim” verme çalışmalarına,

devletin vatandaşlarına karşı yüklediği “sosyal” bir görevi yerine getirme düşüncesinin gereği olarak bakılabilir⁶⁷.

Taşınmalı Eğitim; nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde, zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin merkez ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşıma uygulamasına, denir⁶⁸.

Taşınmalı ilköğretimin amaç ve gerekçesi, Milli Eğitim Bakanlığınca; ilköğretim okulu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim-öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin, taşıma merkezi ilköğretim okullarına gününbirlik taşınarak kaliteli bir eğitim-öğretim görmelerini sağlamak olarak ifade edilmektedir⁶⁹.

Taşınmalı ilköğretim ilk kez 1989-1990 eğitim-öğretim yılında nüfusu az ve dağınık olan yerlerde, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencileri fırsat eşitliğinden yararlandırmak, öğrencilere daha nitelikli öğretim olanağı sağlamak, ilköğretimi tüm çağ nüfusuna yaygınlaştırmak, birleştirilmiş sınıf eğitiminden vazgeçmek ve eğitimin verimliliğini yükseltmek amaçlarıyla birkaç pilot bölgede başlatılmıştır. 4306 sayılı yasa gereğince; yaşadığı yerleşim biriminde ilköğretim okulu bulunmayan 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri için taşınmalı ilköğretim uygulamasının yaygınlaştırılması ve çağ nüfusunun zorunlu ilköğretimden geçirilmesi kararlaştırılmıştır.

Nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ve birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan mecburi öğrenim çağındaki öğrencilerin merkezi yerlerdeki ilköğretim kurumlarına gününbirlik taşınarak, eğitim öğretim verilmesini sağlamak amacıyla; MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü’nce 1989-1990 öğretim yılının ikinci yarısından itibaren Kırıkkale ilinde 3, Kocaeli ilinde 2 merkezde olmak üzere deneme mahiyetinde pilot uygulama olarak “Taşınmalı İlköğretim Uygulaması” başlatılmıştır. Bu öğretim yılında, 2 ilin 12 okul ve yerleşim biriminden 305 öğrenci 5 merkez okula

⁶⁷ Tebliğler Dergisi, MEB, Taşınmalı Eğitim Yönergesi, 5.12.1994/2420

⁶⁸ Savaş BÜYÜKKARAGÖZ ve Hasan ŞAHİN, “Taşınmalı İlköğretim Uygulamaları”, Eğitim ve Bilim, İstanbul 1995, s.45

⁶⁹ MEB, Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği, Ankara, 2000, s. 3-17

taşındı. MEB, arzuladığı verimi elde etmesi üzerine de 1990-1991 öğretim yılından itibaren fiilen “Taşımali İlköğretim Uygulamasına” geçmiştir⁷⁰.

Ülkemizde, küçük yerleşim birimlerinin çok ve dağınık oluşu ilköğretimde istenilen başarıya ulaşılamamasının en büyük sebeplerinden biri olmuştur. Sekiz yıl kesintisiz ve zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte, küçük yerleşim birimlerindeki öğrencilerin, bu uygulamadan nasıl yararlandırılacağı gündeme gelmiştir. Bu gibi yerleşim birimlerine eğitim öğretim hizmetlerinin (okul, öğretmen, araç-gereç vb.) yeterli seviyede götürülmesi, eğitim ekonomisi açısından pahalı olmakta, maliyeti azaltma çabaları da hizmetin niteliğini düşürmektedir. Her şeyden önce, bu küçük yerleşim birimlerinden her birine, bir ilköğretim okulunun götürülüp götürülemeyeceği de ortadadır. Netice itibarıyla, küçük yerleşim birimlerinde nitelikli bir ilköğretimin verilebilmesi için “taşımali ilköğretimin” gerekliliği de açıkça ortadadır⁷¹.

Araştırma sahası da Türkiye'nin tipik küçük az nüfuslu kırsal yerleşim merkezlerinden birisi olduğundan aynı gerekçelerle taşımali eğitim uygulaması yapılmaktadır. 2001-2002 eğitim-öğretim yılında toplam öğrenci sayısına oranı %26 olan taşımali eğitim öğrenci sayısı, 2006-2007 yılında %30'a yükselmiştir(Tablo 20).

Tablo 20. Yıllara Göre Taşımali Eğitim Verileri (2001-2007)

Yıllar	Taşınan Öğrenci Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısına Oranı
2001-2002	612	% 26
2002-2003	612	% 27
2003-2004	553	% 25
2004-2005	552	% 32
2005-2006	505	%31
2006-2007	487	%30

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Araştırma sahasında toplam 9 taşıma merkezi bulunmakta bu merkezlere 30 ayrı taşıma biriminden 487 öğrenci, 28 taşıma aracıyla taşınmaktadır (Tablo 21). Çevre ve

⁷⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, Taşımali ilköğretim Yönergesi, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1994, s.4

⁷¹ BÜYÜKKARAGÖZ ve ŞAHİN, a.g.e. s.16-19.

yol koşullarının taşımalı eğitime műsait olması, belde ve kűylerin birbirine mesafe olarak yakın olması taşımalı eğitime olan desteği artırmıştır.

Tablo 21. Taşıma Merkezi, Birimi ve Őđrenci Sayıları (2006-2007)

Taşıma Merkezi Sayısı	9
Taşınan Birim Sayısı	30
Taşımalı Őđrenci Sayısı	487

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Taşımalı ilköğretim uygulaması nedeniyle araştırma sahasında bulunan toplam 22 okul kapalı durumda olup, bu okulların birçoğu fiziksel yetersizlikten taşınırken, diğerleri Őđrenci sayısının azlığından çevredeki taşıma merkezi durumundaki okullara taşınmaktadırlar. Kapalı durumdaki okulların mevcut durumu ise řűyledir⁷²:

1- Kırankűy: Okul binası boř durumda olup; pencereleri řűrűk, duvarı çatlamıř, sıvaları dűkűlműř, çatı kiremitleri řűrűműř durumdadır. Bina řu anki haliyle kullanılamaz durumdadır. 1–8 sınıfların Kuvay-i Milliye İlkűđretim okuluna tařınması yapılmaktadır.

2-Sűlűmenli: Okul binası ve lojman boř durumda olup; bina duvarları sađlam, çatıdaki kiremitler kırılmıř, çerçevelerin boyları dűkűlműř haldedir. Kűçük bir bakım ve onarımın yapılmasından sonra kullanılabilir hale gelecektir.2005–2006 Eđitim-Őđretim yılında 1–8 sınıflarında 14 kız–14 erkek toplam 28 Őđrencinin H.Remzi Deveciođlu İlkűđretim Okuluna tařınması yapılmaktadır.

3-Kurudere: Okul binası ve lojman duvarları sağlam durumda olup; tavanda nemli yerler bulunmakta, kiremitler kırık çatı aktarılması ve tamirinin yapılması gerekmektedir. 2005–2006 Eđitim-Őđretim yılında 1–8 sınıflarında 11 kız–17 erkek toplam 28 Őđrencinin H.Remzi Deveciođlu İlkűđretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

4-Hanveri: Okul binasının ve lojmanın duvarları sađlam durumda olup; Okul çatısında akan yerler olduđu, pencerelerin řűrűdűđu, gűrűlműř, okul; çatısının ve pencerelerin tamiri yapıldıktan sonra kullanılabilir. 2005–2006 Eđitim-Őđretim

⁷² T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu,Ulubey,2007,s.24-26

yılında 1–8 sınıflarında 8 kız–16 erkek toplam 24 öğrencinin H.Remzi Devocioğlu İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

5-İnay/İstasvon: Binanın dıştan görünüşü iyi durumda olmasına rağmen, iç kısmında karşılıklı köşelerde büyük derin yarıklar bulunmakta, tavanda yer yer nem olup çatı akmaktadır. Mevcut haliyle kullanılamaz durumdadır. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 8 kız–10 erkek toplam 18 öğrencinin İnay İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

6-Karacaahmet: Okul binası ile ilgili il daimi encümeninin 05.07.2004 tarih ve 105 karar sayılı kararı gereğince köy muhtarlığınca yıktırılmasına karar verilmiş, köy muhtarlığı tarafından çatısı kaldırılmış harabe halinde duvarları bulunmaktadır.2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 14 kız–12 erkek toplam 26 öğrencinin İnay İlköğretim Okulu'na taşınması yapılmaktadır.

7-Gedikler/Hacıhasanlar: Bina kullanılmaz durumda olup; kapı ve pencereler çürük sökülmüş, duvar sıvaları dökülmüş haldedir. Ancak büyük bir onarım yapılması halinde kullanılabilir hale gelecektir.2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 6 kız–5 erkek toplam 11 öğrencinin İnay İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

8-Camdere: Okul duvarları sağlam, pencere ve kapıları çürümüş mevcut haliyle kullanılamaz durumdadır. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 9 kız–4 erkek toplam 13 öğrencinin Omurca İlköğretim Okulu'na taşınması yapılmaktadır.

9-Akkeçili: Okul binası ve lojman sağlamdır. Binanın küçük onarıma ihtiyacı vardır.2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 4 kız–6 erkek toplam 10 öğrencinin Omurca İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

10-Cardak: Okul iki derslikli bacaları yıkılmış duvarları sağlam, pencere çerçeveleri demir, bir cam kırık, kullanılması için bakım ve onarıma ihtiyacı bulunmaktadır. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 3 kız–4 erkek toplam 7 öğrencinin Omurca İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

11-Çırpıcılar: Bir derslikli okulun kapı ve pencereleri eski, binanın büyük onarıma ihtiyacı vardır. 2005–2006 Eğitim –Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 2 kız–2 erkek toplam 4 öğrencinin Omurca İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

12-Küçük İlyası: Bir derslikli okulun duvarları sağlam fakat bina kullanılacak durumda değildir. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 3 kız–3 erkek toplam 6 öğrencinin Kışla Gürcü Dinçkan İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

13-Söğütlü: Bir derslikli okulun kapı ve penceresi eskidir. Okulun genel bir bakım ve onarıma ihtiyacı vardır.2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 5 kız–7 erkek toplam 12 öğrencinin Kışla Gürcü Dinçkan İlköğretim Okulu'na taşınması yapılmaktadır.

14- Çalışkanlar: Bir derslikli binanın duvarları çatlamış, kapı- pencereleri ahşap ve eskimiş halde, pencerelerin camı kırık, binanın bakım ve onarıma ihtiyacı vardır.2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 12 kız–9 erkek toplam 21 öğrencinin Avgan İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

15-Külçen: Bir derslikli okulun iç dış boyası yapılmış, camlar yenilenmiş, köy konağı olarak kullanılmaktadır.(İl Daimi Encümenliğinin 05.07.2004 tarih ve 104 karar nolu kararına göre)2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 6 kız–6 erkek toplam 12 öğrencinin Avgan İlköğretim Okulu'na taşınması yapılmaktadır.

16-İsaklar: Tek derslikli okulun kapı- pencereleri çürümüş camları kırık durumdadır. 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında 1-8 sınıflarında 2 kız-3 erkek toplam 5 öğrencinin Hasköy İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

17-İsaklar/Yenice: Tek derslikli okulun kapı-pencereleri çürümüş, duvarları sağlam, çatı kiremitlerinde yer yer kırıklıklar var. Tuvaletler kullanılamaz haldedir. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 5 kız 3 erkek toplam 8 öğrencinin Hasköy İlköğretim Okulu'na taşınması yapılmaktadır.

18-Köseler: İki derslikli okulun duvarları sağlam, kapı-pencereleri çürümüş, boya-badana ve çatı tamiri yapılması gerekmektedir. 2005–2006 Eğitim-Öğretim yılında 1–8 sınıflarında 6 kız–10 erkek toplam 16 öğrencinin M.Fuat Terci İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

19-Dutluca: Üç derslikli okulun duvarları sağlam, kapı-pencere ve çatı çürümüş durumdadır. Okulun şu anki haliyle kullanılması mümkün değildir. Büyük onarım ve tadilatın yapılması gerekir.2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında 1-8 sınıflarında 14 kız-24

erkek toplam 38 öğrencinin taşınması M.Fuat Terci İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

20-Sevindikler: Tek derslikli okulun duvar, kapı-pencereler sağlam, çatıda kırık kiremitler bulunmakta ve mevcut haliyle kullanılması uygun değildir. 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında 1-8 sınıflarında 10 kız-7 erkek toplam 17 öğrencinin taşınması M.Fuat Terci İlköğretim Okuluna yapılmaktadır.

21-Bekdemir: Tek derslikli okulun bacaları yıkılmış, duvarlar sağlam, çatıda kırık kiremitler, ağaç olduğu için pencereler çürümüş; çatı aktarılıp, bakım ve onarımdan sonra kullanılması uygundur. 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında 1-8 sınıflarında 3 kız-8 erkek toplam 13 öğrencinin taşınması Kuvayi Milliye İlköğretim Okuluna yapılmaktadır.

22-Cubukdağı: Tek derslikli bacası yıkılmış duvarlar sağlam pencereler ağaç olduğu için çürümüş durumdadır. Boya Badana Pencereler değiştirilerek bina küçük onarımdan geçirildikten sonra kullanılabilir durumdadır. 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında 1-8 sınıflarında 10 Kız-18 Erkek toplam 28 Öğrenci Kuvayi Milliye İlköğretim Okuluna taşınması yapılmaktadır.

Görüldüğü üzere taşınmalı eğitim uygulamasıyla kapatılan okulların fiziki olanakları yetersiz ve öğrenci sayıları oldukça düşüktür. Taşıma merkezi okullar fiziksel ve araç-gereç açısından daha yeterli durumda olup, öğrencilerin daha iyi eğitim olanaklarından faydalanma imkânına sahip olmalarını sağlamaktadır (Fotoğraf 8). Taşıma masraflarının ve öğle yemeklerinin devlet tarafından karşılanması ailelerin taşınmalı eğitime daha sıcak bakmalarında etken olmaktadır.

Taşınmalı eğitim neticesinde çevredeki yerleşim birimlerinde yaşayan öğrenciler birbirleriyle tanışma, kaynaşma fırsatı bulmakta, bu durum öğrencilerin sosyalleşmesine fayda sağlamaktadır.

Fotoğraf 8. Hüseyin Remzi Devecioğlu İlköğretim Okulu

Araştırma sahasında taşınmalı eğitim yapılan okullarda, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, öğrenci başarılarını artırmak amacıyla ; İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nce öğretmen ve yöneticilerin veli toplantılarını öğrencilerin geldiği yerleşim yerinde yapmalarını öngören 'Okul Köprüsü' Projesi 2005-2006 öğretim yılında Hasköy ve Omurca İ.Ö.Okullarınca pilot olarak uygulanmış, alınan olumlu sonuçlar üzerine ilçe genelindeki taşıma merkezi okullarda uygulanmaktadır⁷³.

D. ORTAÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az üç yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin

⁷³ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu,Ulubey,2007,s.6

sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, kapasite ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Ortaöğretim; genel ortaöğretim ve meslekî ve teknik ortaöğretim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelir ve öğrenciler, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme imkânı bulurlar⁷⁴.

Ortaöğretim ilköğretim gibi zorunlu olmamasından dolayı, ailelerin kültür yapısı, eğitim anlayışı, çevre ile etkileşimi çocuklarını bu eğitim kurumlarına gönderme veya göndermemelerinde etkili olmaktadır. Özellikle ekonomik geliri az olan aileler, buldukları ortamın ekonomik yapısı çocuklarının çalışarak meslek sahibi olmalarına uygunsa, ortaöğretim kurumuna göndermek yerine çocuklarını çalışmaya yönlendirmektedirler.

Araştırma sahasında bulunan belde ve köylerin birçoğunda ilköğretim eğitimi birleştirilmiş sınıflarda ve taşınabilir şekilde yapılırken, ortaöğretim kurumlarından bu imkândan söz etmek olanaksızdır. Mevcut bulunan 4 ortaöğretim kurumunun tamamı Ulubey ilçe merkezinde olup, belde ve köylerde ortaöğretim kurumu yoktur. Bu durum ilköğretimden sonra ortaöğretime devam eden öğrenci sayısında düşmeye neden olmaktadır. Çocuklarının ortaöğretim görmesini isteyen aileler; ya Ulubey merkeze çocuklarını kendi imkânlarıyla göndermekte veya yurtlara yerleştirerek eğitimlerini sağlamakta, ya da OKS' de başarı gösteren çocuklarını kazandıkları okullara bir şekilde gönderme yoluna gitmektedirler. Ekonomik olarak bunları sağlayamayacak durumda olan aileler ise çocuklarını ortaöğretime göndermeyerek işgücüne katılarak aile ekonomisine katkıda bulunmalarını istemektedirler. Özellikle kırsal kesimde bulunan aileler çiftçilikle uğraşıyorlarsa kız veya erkek çocuklar bir şekilde kendilerini çevrenin de etkisiyle bu tarımsal faaliyetlerin içinde bulmaktadırlar. Kız çocuklarının ortaöğretime gitmesi Türkiye'nin çoğu kırsal kesimlerinde olduğu gibi gereksiz görülmektedir. Bu düşünce araştırma sahasının belde ve köylerinde de geçerli olup, merkezde farklılık göstermektedir. Bu da çevrenin, gelenek ve göreneklerin insanları nasıl etki altında bıraktığının bir göstergesidir.

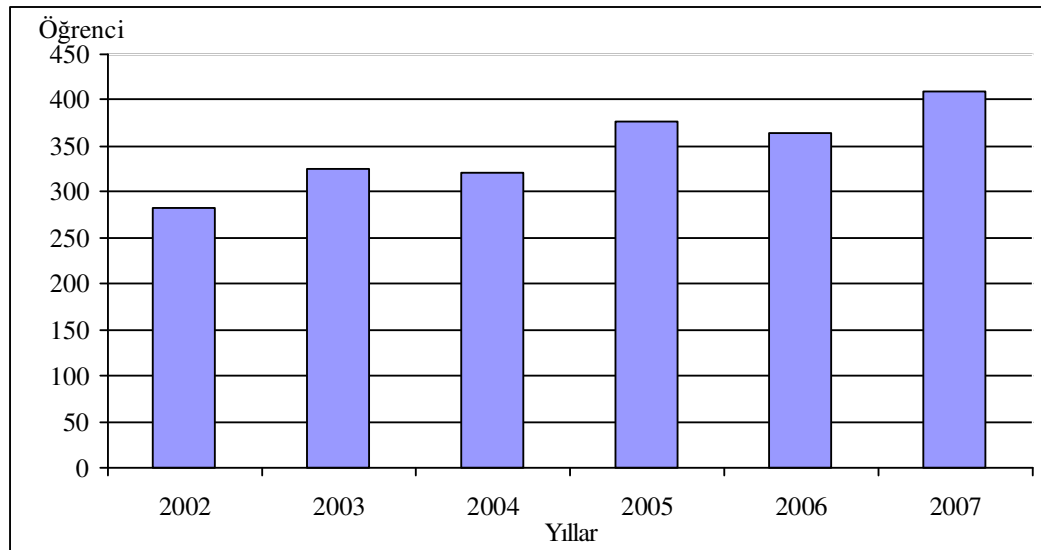
⁷⁴ MEB, Türk Milli Eğitim Sistemi, http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular_2006/takvim/egitim_sistemi.html (15.03.2008).

Ancak eğitimle ilgili olarak Türkiye genelinde ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünce düzenlenen kampanyalar ve halkın bilinç düzeyinin artmasına paralel olarak yıllara göre ortaöğretime giden öğrenci sayısındaki artış dikkat çekicidir. 2001-2002 eğitim-öğretim yılında 282 olan ortaöğretim öğrenci sayısı, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında 409'a yükselmiştir. Öğrenci sayısının artmasıyla ilişkili olarak da 39 olan öğretmen sayısı 56'ya yükselmiş, derslik sayısı da 25'ten 37'ye çıkmıştır. (Tablo 22, Şekil 15). Bu olumlu gelişmeler eğitim-öğretim açısından sevindirici olup, halkın ortaöğretime bakış açısında gelişme kaydettiğinin göstergesidir.

Tablo 22 Yıllara Göre Ortaöğretim Verileri (2001-2007)

Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Mezun Olan Öğrenci Sayısı
2001-2002	282	39	25	11,28	74
2002-2003	326	37	23	14,17	61
2003-2004	321	40	30	10,70	74
2004-2005	377	57	37	10	64
2005-2006	365	58	37	9,8	88
2006-2007	409	56	37	11	

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 15. Yıllara Göre Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (2002-2007)

Ortaöğretim son sınıfa gelen öğrenciler geleceklerine yön verecek olan ÖSS sınavına girmektedirler. Öğrenciler bu sınav ile yükseköğretime devam etme olanağı bulmakta veya eğitim hayatlarına ortaöğretimden sonra son vermektedirler. Araştırma sahasında dikkat çekici olan, yıllara göre ortaöğretime giden öğrenci sayısındaki artışa rağmen, ÖSS'ye giren öğrenci sayısındaki düşüştür. 2001-2002 eğitim-öğretim yılında 111 öğrenci ÖSS sınavına girerken, 2005-2006 yılında bu sayı 74'e düşmüştür (Tablo 23). Bu durum öğrencilerin değiştirilen sınav sistemini algılayamamaları veya bir sonraki yıl daha iyi sınavlara hazırlanarak girmek istemelerinden kaynaklandığı düşüncesini doğurmaktadır. Sınava giren öğrencilerin de başarı oranlarının hayli düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Yıllara Göre ÖSS'ye Giren, Kazanan Öğrenci Sayıları ve Başarı Oranları (2001-2006)

Öğretim Yılı	ÖSS Giren Öğrenci Sayısı	ÖSS Kazanan Öğrenci Sayısı	Başarı Oranı %
2001-2002	111	25	23
2002-2003	119	17	15
2003-2004	118	20	17
2004-2005	123	20	17
2005-2006	74	16	21.5

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

1. Genel Ortaöğretim Okulları

Genel ortaöğretim; Genel liseler, Anadolu liseleri, Fen liseleri, Sosyal bilimler liseleri, Anadolu Öğretmen liseleri, Spor liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar liseleri ve Çok programlı liselerden oluşmaktadır.

Genel ortaöğretimin amacı; öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgarî genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek ve onları yükseköğretime hazırlamaktır⁷⁵.

Bu amaç doğrultusunda tüm Türkiye'de eğitim veren ortaöğretim kurumları gibi araştırma sahasında da Ulubey Lisesi açılmıştır. Ulubey Lisesi; 1953 yılında ortaokul

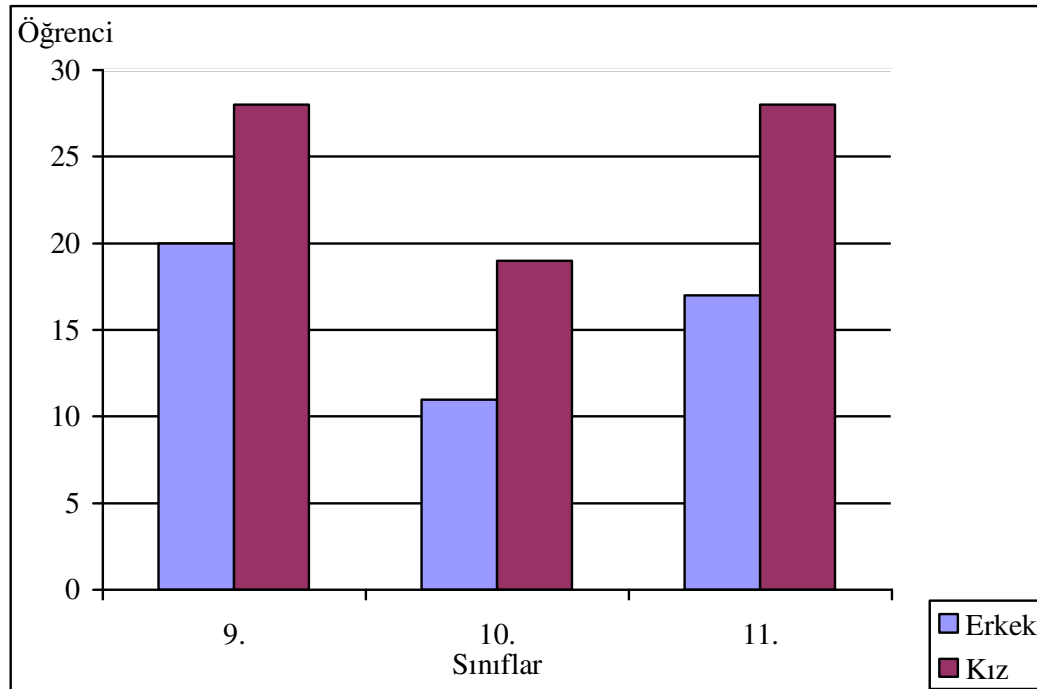
⁷⁵ MEB, Türk Milli Eğitim Sistemi, http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular_2006/takvim/egitim_sistemi.html (15.03.2008).

olarak yapılmış, 1974 tarihinden itibaren aynı şartlar içinde bünyesinde lise olarak eğitim ve öğretime başlamıştır. 1986 yılına kadar çifte eğitimle eğitim ve öğretime devam edilmiş, 1987 yılından itibaren de yalnız lise olarak öğretime devam etmektedir. Derslik sayısı 7'dir. Okulda 1 müdür, 1 müdür yardımcısı ve 14 branş öğretmeni görev yapmakta olup, 75 kız, 48 erkek olmak üzere toplam 123 öğrenci ortaöğretime devam etmektedir (Tablo 24).

Tablo 24. Ulubey Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

Sınıflar	Kız	Erkek	Toplam
9	28	20	48
10	19	11	30
11	28	17	45
Toplam	75	48	123

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 16. Ulubey Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

Ulubey Lisesi ahşap bina olup tek katlıdır (Fotoğraf 9). 4099m² bahçesi, 952m² bina alanı olmak üzere toplam 5051m² dir. Bahçesinde basketbol sahası olup, okulun öğrenci tuvaleti, yemek salonu, kömür deposu ve kalorifer dairesi mevcuttur. 10 derslik, 2 idareci odası,1 öğretmenler odası,1hizmetli odası,1 arşiv,1 Fizik-Kimya-Biyoloji laboratuvarı, 1 projeksiyon odası, rehberlik odası, kütüphane, spor odası, harita odası, öğrenci kooperatifi, bay-bayan öğretmen tuvaleti, idare odalarının altlarında da depo ve sığınak mevcuttur⁷⁶.

Fotoğraf 9. Ulubey Lisesi

2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları

Meslekî ve teknik ortaöğretim; iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır. Meslekî ve teknik

⁷⁶ <http://ulubeylisesi64.meb.k12.tr/> (15.03.2008).

ortaöğretim; Erkek teknik öğretim okulları, Kız teknik öğretim okulları, Ticaret ve turizm öğretimi okulları ve din öğretimi okullarından oluşmaktadır⁷⁷.

Türk Milli Eğitim Sisteminde bir mesleğe ya da alana yönelme ilköğretimden sonra başlamaktadır. Öğrenciler ilköğretimden mezun olduktan sonra üç tür eğitim seçeneği ile karşılaşmaktadır. Bunlar yüksek öğretime hazırlayan eğitim kurumları ve programları (genel liseler), hem mesleğe hem yüksek öğretime hazırlayan eğitim kurumları ve programları (mesleki ve teknik liseler) ve doğrudan mesleğe, iş alanlarına hazırlayan eğitim kurumları ve programlarıdır. Bu hizmetler sunulurken, öğrencilerin “istem ve yetenekleri” ile “toplumun insan gücü gereksinimi” arasında denge kurulmaya çalışılır.

2005-2006 öğretim yılında genel lise ya da meslekî ve teknik liselere kayıt yaptıran öğrenciler 9. sınıflarda MEGEP (Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi) kapsamında geliştirilen “Ortak Beceriler”, “Bilgisayar” ile “Tanıtım ve Yönlendirme” derslerini görmekte sene sonunda genel lise, meslekî teknik lise tercihini yeniden yaparak 10. sınıftan ortaöğrenimine devam edeceklerdir.

Araştırma sahasında meslek lisesi niteliğinde eğitim veren üç öğretim kurumu bulunmaktadır. Bunlar; İmam-Hatip Lisesi, Ulubey Sağlık Meslek Lisesi ve Atatürk Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi'dir. İmam Hatip Lisesi 1975-1976 Eğitim-Öğretim yılında eski Müftülük binasında 72 öğrenci kaydı ile Eğitim-Öğretime başlamıştır. 1977-1978 yılında okula kız öğrenci kaydına başlanılmıştır. Okulun ihtiyaca cevap veremeyecek duruma gelmesi üzerine hayırsever vatandaşların hibe yolu ile bağışladığı şu anki binanın bulunduğu arsada yapımı plânlanmıştır. Deprem uzmanlarınca binada yapılan etüt çalışmalarında binanın yıkılmasına karar verilmiş olup, öğrenciler Ulubey Atatürk METEM binasında öğrenimlerini sürdürmektedirler⁷⁸ (Fotoğraf 10).

⁷⁷ MEB, Türk Milli Eğitim Sistemi,

http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular_2006/takvim/egitim_sistemi.html (15.03.2008).

⁷⁸ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu,Ulubey,2007,s.12

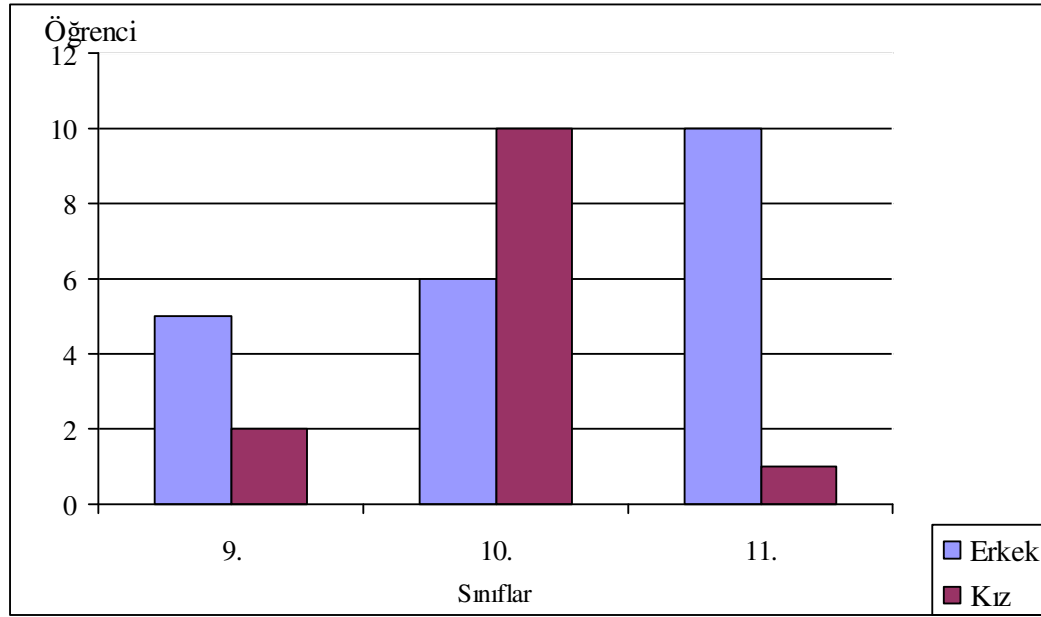
Fotoğraf 10. Ulubey İmam Hatip Lisesi ve Atatürk METEM

Okulda bir müdür, iki müdür yardımcısı ve 5 branş öğretmeni görev yapmaktadır. İmam-Hatip Lisesi'nde toplam 34 öğrenci eğitim görmekte olup, bu öğrencilerin 13'ü kız, 21'i ise erkektir (Tablo 25, Şekil 16). Öğrenci sayısındaki düşüklük İmam-Hatip lisenin öğrencilerinin ÖSS'de fazla bir yeri tercih edememeleri, seçecekleri branşlarıyla ilgili yükseköğretim kurumlarının puanlarının yüksek olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle 9. sınıf öğrenci sayısındaki düşüş bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Tablo 25. İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

Sınıfı	Kız	Erkek	Toplam
9	2	5	7
10	10	6	16
11	1	10	11
Toplam	13	21	34

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Şekil 17. İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

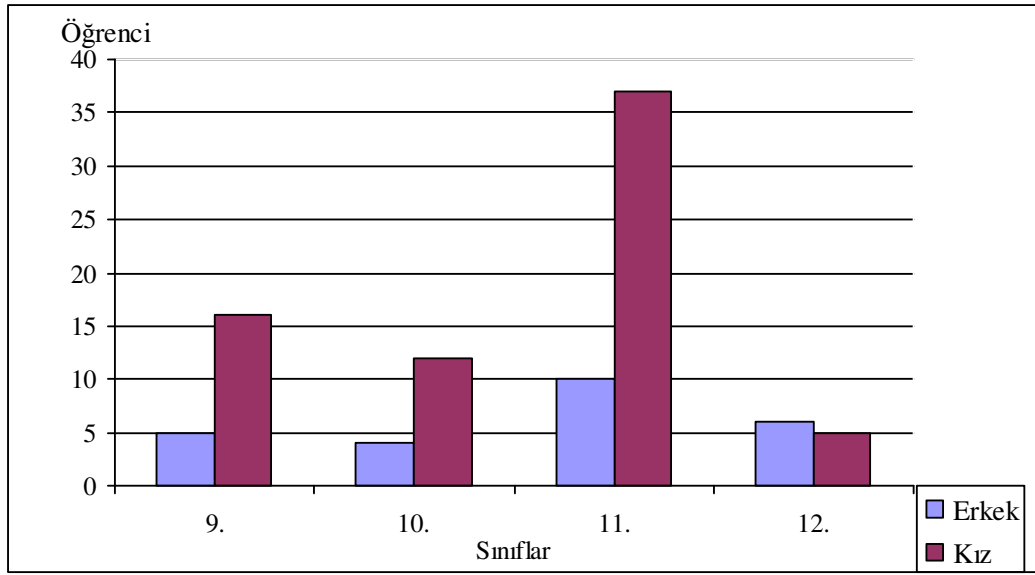
Araştırma sahasında eğitim-öğretim veren diğer meslek lisesi Ulubey Sağlık Meslek Lisesi'dir. Ulubey Sağlık Meslek Lisesi 1990 yılında "ebelik" bölümüyle hizmete açılmış, daha sonra "hemşirelik" ve "tıbbî sekreterlik" bölümleri açılmıştır. Halen hemşirelik ve tıbbî sekreterlik bölümleri mevcuttur. 15 derslikli okulun mülkiyeti S.Y.D.V 'ye aittir⁷⁹. Okulda 1 okul müdürü, 1 müdür yardımcısı ve 13 branş öğretmeni görev yapmaktadır. Toplam 85 öğrencisi bulunan lisede 70 kız, 15 erkek öğrenci eğitim görmektedir (Tablo 26, Şekil 18).

Tablo 26. Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

Sınıf	Kız	Erkek	Toplam
9	16	5	21
10	12	4	16
11	37	-	37
12	5	6	11
Toplam	70	15	85

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

⁷⁹ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Ulubey, 2007, s.13

Şekil 18. Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sınıflarına ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

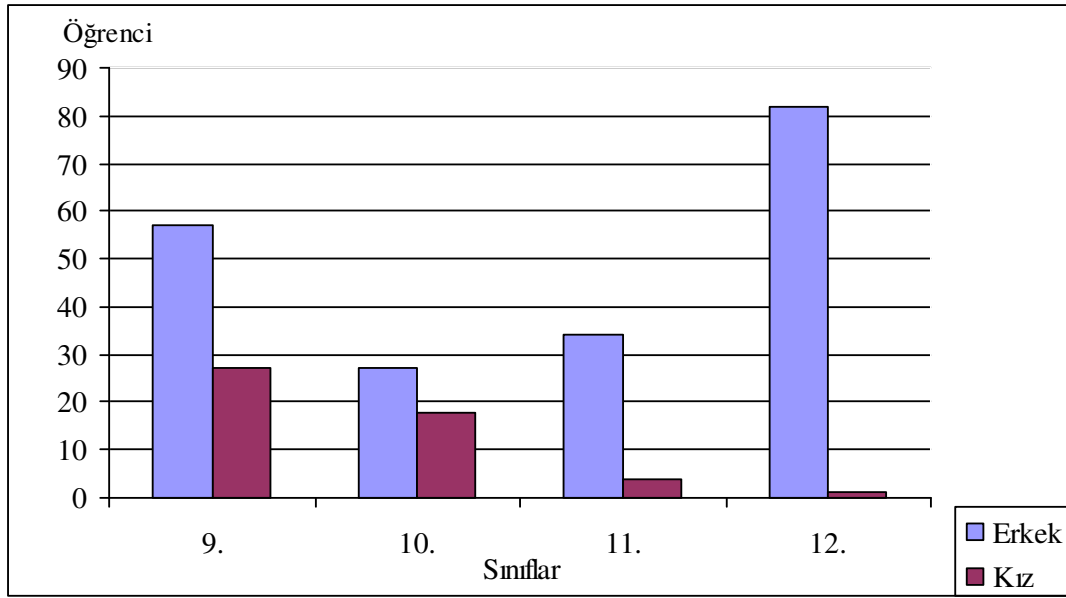
Araştırma sahasında meslekî ve teknik eğitim veren tek eğitim kurumu Atatürk Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi'dir. Okul, 1967 yılında Pratik Kız Sanat Ortaokulu olarak açılmıştır. 1994-1995 öğretim yılında çok programlı liseye dönüştürülmüştür. 1998 Atatürk Çok Programlı Lise adını almıştır. 2003 yılında meslekî eğitim merkeziyle birleştirilerek Atatürk Meslekî ve Teknik Eğitim Merkezi haline dönüştürülmüştür⁸⁰. Okulda 15 derslik bulunmakta olup, 1 müdür, 1 müdür yardımcısı ve 14 branş öğretmeni görev yapmaktadır. Merkezde 50 kız, 200 erkek, toplam 250 öğrenci eğitim görmektedir (Tablo 27, Şekil 19).

Tablo 27. Atatürk METEM Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

Sınıflar	Kız Öğrenci	Erkek Öğrenci	Toplam
9	27	57	84
10	18	27	45
11	4	34	38
12	1	82	83
Toplam	50	200	250

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

⁸⁰ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu, Ulubey, 2007, s.11

Şekil 19. Atatürk METEM Öğrencilerinin Sınıflara ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı (2006-2007).

İlköğretim okulunu bitirip ortaöğretime devam edecek öğrenciler çok değişik alanda eğitim veren okul tercihleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Genel ortaöğretimde olsun mesleki ve teknik ortaöğretimde olsun okul türlerindeki farklılaşma öğrenci ve velileri tercih yapma konusunda sıkıntıya düşürmektedir.

Ancak ailelerin çocuklarını üniversiteye gitmeden bir meslek sahibi olmalarını istemeleri bu okullara olan talebi artırmaktadır. Çünkü ekonomik durumla paralel olarak aileler çocuklarını üniversiteye göndermekte tereddüt etmekte olup, çevrelerinde gördükleri üniversite mezunu olup iş bulamayanlardan da etkilenecek, çocuklarının meslek liselerine giderek kısa yoldan meslek sahibi olmalarını tercih etmektedirler.

E. YÜKSEKÖĞRETİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Yüksek öğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğretim veren eğitimin tümünü kapsar⁸¹. Ülkemizde yüksek öğretim, ortaöğretime başarıyla tamamlamış bireylere öğrenim hayatlarını devam ettirme hakkını veren eğitim kurumları olma özelliğini taşımaktadır. Öğrenciler yükseköğretim kurumlarına,

⁸¹ <http://www.mebnet.net/genel-egsis/egsistemi-yapisi/yuksekogretim.htm> (20.03.2008).

hükümleri yükseköğretim kurulu tarafından belirlenen ilkeler doğrultusunda, sınavla girerler. Sonuçların değerlendirilmesinde adayların ortaöğretimdeki başarıları da dikkate alınır ve buna göre bir üniversiteye yerleştirilirler.

Üniversite, genel anlamda ortaöğretim üzerine eğitim ve öğretim vermek, kültürün yenileşmesini ve bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılmasını sağlamak, gençleri bazı mesleklere hazırlamak, bilimsel araştırmalarda bulunmak ve toplum sorunlarının çözüme kavuşturulmasında yardımcı olmak görevlerini üstlenen yükseköğretim kurumu olarak kabul edilmektedir. Yüksek öğretim kurumları toplumun ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirme, bilim ve teknolojinin ilerlemesini sağlama gibi görevleri varken ülke sorunlarıyla yakından ilgilenip çözüm yolları üretme gibi sorumlulukları da bulunmaktadır⁸².

Araştırma sahasında bir meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Ulubey Meslek Yüksekokulu 14.02.1994 tarih ve 325 sayılı Yükseköğretim Kurulu Kararı ile Afyon Kocatepe Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulmuş; 17.03.2006 tarihinde 5467 sayılı kanun ile bağlantısı değiştirilerek Uşak Üniversitesi'ne dâhil edilmiştir.

Ulubey Meslek Yüksekokulu 1995–1996 öğretim yılında Uşak'ın Ulubey ilçesinde Deri Konfeksiyonu ve Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı programı ile açılmıştır. 1998-1999 öğretim yılında Sığır Yetiştiriciliği ve Besiciliği programı açılmış, ancak yeterli öğrenci talebi olmadığı için 1999 – 2000 öğretim yılında Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı programı ile Sığır Yetiştiriciliği ve Besiciliği programı kapatılmıştır. 2000-2001 öğretim yılında ise İşletmecilik programı açılmıştır. 60 öğrenci ile öğretime başlayan meslek yüksekokulu 7. yılın sonunda öğretim elemanı ve öğrenci sayısını arttırarak 5 öğretim elemanı ve 200 öğrenci sayısını aşmış bir kurum olmuştur (Tablo 28).

⁸² Hüseyin KORKUT, Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 134, Ankara, 1984, s. 2.

Tablo 28. Ulubey Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Bölüm ve Sınıflarına Göre Dağılımı (2006–2007)

Bölüm	1.Sınıf	2.Sınıf	Toplam	G.Toplam
İşletme	68	84	152	218
Deri Konfeksiyon	29	37	66	

Kaynak: T.C.Ulubey Kaymakamlığı, Ulubey Tanıtım CD'si, 2007

Yüksekokul kampüsü uluslararası turizm potansiyeline sahip, 75 km uzunluğundaki Ulubey Kanyonu'nun yanında ve yaklaşık 38000 m² ' lik yeşil alan içinde kurulmuştur. Kampüs içinde 2800 m² kapalı alana sahip okul binasında 4 derslik, çizim-dikim atölyesi, bilgisayar laboratuvarı, konferans salonu, kafeterya ve yemek salonunun yanında; basketbol, voleybol sahaları, tenis kortu, masa tenisi salonu ve dinlenme alanlarının yer aldığı spor tesisleri de bulunmaktadır⁸³.

Araştırma sahasına yüksekokulun açılması ile yüksekokulu kazanan öğrenciler Ulubey'e gelmişlerdir. Gelen öğrenciler ve halk arasında sosyal etkileşim sağlanarak, Ulubey'in tanıtımı sağlanmıştır. Bu öğrenciler sayesinde turizm hareketlenmiş, istihdamda çeşitli iş alternatifleri doğmuştur. Öğrencilere yönelik olarak kafeteryalar, lokantalar ve yurtlar açılmıştır.

Halkın üniversite öğrencilerini benimsemesi, onlarla iletişim içerisinde olmaları yerel kültürün tanıtımının yanında öğrencilerin de kendi kültürlerini halka tanıtılmaları neticesinde kültürel bir çeşitlilik ortaya çıkmıştır.

F. YAYGIN EĞİTİM VE ÇEVRE İLİŞKİSİ

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitimin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişimlerini

⁸³ <http://www.usak.edu.tr/ulubeymyo.html> (20.03.2008).

sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim-üretim-rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür⁸⁴.

Araştırma sahasında yaygın eğitim kurumu olarak Halk eğitim Merkezi bulunmaktadır.

Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü araştırma sahasında 25.01.1967 yılından bu yana hizmet vermektedir. 2003-2004 Eğitim-öğretim yılında İlçe merkezinde; Kurban Kesim kursu, lise son sınıf ve mezun öğrencilere, İlköğretim 8.Sınıf öğrencilerine Yetiştirme ve Hazırlık kursları, Kalorifer Ateşçiliği kursu, Makine Nakışı, Yiyecek Pişirme ve Hazırlama Teknikleri kursu, Makrome, Kumaş Desenleme ve Trikotaj kursu, 4 adet Bilgisayar kursu; Avgan kasabasında Giyim ve Makine Nakışı kursu, Omurca beldesinde Makine Nakışı, Kumaş Desenleme kursları olmak üzere toplam 21 kurs ve 410 kursiyer ile eğitimine devam etmiş olup 2004-2005 öğretim yılında; giyim, makine nakışı, kumaş boyama, makrome trikotaj, yiyecek hazırlama ve pişirme teknikleri, bilgisayar olmak üzere 19 kurs açılmış 322 kursiyer ile eğitim-öğretime katılmıştır. Bunlardan 65'i erkek, 176'sı bayan olmak üzere toplam 241 kursiyere belge verilmiştir.2005-2006 Öğretim yılında bilgisayar, avcı eğitimi, okuma-yazma, macrome ,kumaş desenleme, bilgisayarlı muhasebe, makine nakışı, giyim, ev mefruşatı,kalorifer ateşçiliği, kasap yardımcısı yetiştirme ve yabancı dil branşlarınsa 24 kurs açılmış olup bu kurslara 262 bayan 279 erkek toplam 541 kursiyer kaydolmuş kurs sonunda 426 kursiyer belge almaya hak kazanmıştır⁸⁵ (Tablo 29).

2006-2007 Öğretim yılında halen 9 kurs açılmış, bu kurslara 147 kursiyer katılmıştır. Alan çalışmaları devam etmekte, talepler doğrultusunda yeni kurslar açılacaktır.

⁸⁴ Tuğrul AKTAS, “Yaygın Eğitim Kurum ve Kuruluşlarının Bilgisayar Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi (İzmit Örneği)” Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007,s.27

⁸⁵ T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu,Ulubey,2007,s.10,11

Tablo 29. Yıllara Göre Halk Eğitim Merkezi Kurs ve Öğrenci Sayıları (2001-1006).

Öğretim Yılı	Açılan Kurs Sayısı	Öğrenci Sayısı
2001-2002	11	149
2002-2003	14	192
2003-2004	21	342
2004-2005	19	242
2005-2006	24	426

Kaynak: İlçe MEM İstatistikleri, 2007.

Yıllara göre halk eğitim merkezinin kurslarına ve kursiyer sayılarına bakıldığında ciddi bir artış görülmektedir. 2001–2002 yılında 11 kurs ve 149 öğrenci bulunurken, bu rakamlar 2006–2007 yılında 24 kurs ve 426 öğrenciye yükselmiştir.

Halkın halk eğitime olan ilgi duymasında, kursların çeşitlendirilmeleri, mezun olanların iş bulma olanaklarının daha yüksek olması etken olmuştur. Bu kurslara katılanlar hem bir şeyler öğrenerek kendilerine olan özgüvenlerini artırmakta, hem de diğer bireylerle birlikte olarak sosyal etkileşimleri gerçekleşmektedir.

SONUÇ

Ulubey ilçesinde eğitim-çevre ilişkilerini ortaya koymak amacıyla hazırlanan bu araştırmada, ilçenin coğrafi ve ekonomik özellikleri ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini İç Batı Ege Bölgesi'nde yer alan Uşak ilinin Ulubey ilçesi, belde ve köyleri oluşturmuştur. Araştırmada belge taraması ve gözlem yöntemlerinden faydalanılmıştır. Elde edilen istatistikî bilgiler tablolar ve grafiklere dönüştürülerek çalışmanın daha anlaşılır hale gelmesi sağlanmıştır. Ayrıca araştırmada fotoğraf ve haritalara yer verilmiştir.

Araştırma alanı köklü bir geçmişe sahip olup, Türklerden önce Hititler, Frigler, Lidyalılar ve Bizanslılar tarafından yerleşim birimi olarak kullanılmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra gelişmeye başlayan Ulubey, Uşak ilinin 1953 yılında il olmasıyla beraber ilçe statüsüne kavuşmuştur.

Coğrafi konum olarak; kuzeyden Uşak, doğudan Karahallı, batıdan Eşme, güneyden Denizli iline bağlı Güney, Çal, Bekilli ilçeleri ile çevrili olup, engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Karasal iklim özellikleri görülüp, yıllık ortalama sıcaklığı 13,7°dir.

Dışarıya göç veren araştırma sahasının aritmetik nüfus yoğunluğu ortalama 25 kişidir. Nüfusun azlığı hane halkı sayısına da yansımıştır. Hane başına ortalama 3,31 kişi düşmektedir.

Ulubey'e bağlı 4 belde, 23 köy bulunmaktadır. Nüfusun çoğunluğu oluşturan %37'si köylerde, %27'si Ulubey merkezde, %36'sı ise beldelerde yaşamaktadır.

İlçe merkezine bağlı 6 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerde 2325 adet konut bulunup, bu konutlar yapı bakımından; ahşap, yığma ve betonarme kargas binalardan oluşmaktadır.

Küçük ve kırsal yerleşim birimi olan araştırma sahasında insanlar sürekli birbirleriyle etkileşim içerisinde olup, birbirlerini tanımaktadırlar. En önemli geçim kaynakları tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. İklim özelliklerinden dolayı kuru tarım yaygın olarak yapılmaktadır. Küçük çapta un fabrikaları ile atölye çapında ilçenin ve kırsal kesimin ihtiyacını karşılayan tamir, demirci ve marangoz atölyeleri vardır. İl

merkezinine 30 km mesafede olması sanayi faaliyetlerini etkilemektedir. Ulaşım koşullarında herhangi bir sorunun bulunmamasına rağmen çevresel bağlantıyı sağlayan yolların standartlarının iyi düzeyde olmaması ekonomik faaliyetleri etkilemektedir. Köylerin merkeze olan uzaklığı 7–30 km. arasında değişmektedir. Araştırma sahasında 4'ü merkezde toplam 15 ilköğretim okulu, bir Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 1 Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi, 1 İmam Hatip Lisesi, 1 Genel Lise ve 1 Sağlık Meslek Lisesi eğitim vermektedir. Ayrıca biri kız olmak üzere 3 özel ortaöğrenim öğrenci yurdu hizmet vermektedir.

Araştırma sahasında okuma yazma oranı oldukça yüksek olup %98'dir. Bu yüksek okuryazarlık durumuna rağmen, okulöncesi eğitimin geliştiğini söylemek zordur. İlçe merkezinde bulunan 4 ilköğretim okulunda tek sınıf olarak verilen okulöncesi eğitim, belde ve köylerde yok denecek kadar azdır. Özellikle köy okullarının fiziki koşullarının yetersiz oluşu, nüfusun azlığıyla ilişkili olarak öğrenci sayılarının azlığı, buralarda okulöncesi eğitim anlayışının yerleşmemesinde etken olmuştur. Ayrıca kırsal kesimdeki halkın okul öncesi eğitime sıcak bakmaması, bu yaşlardaki çocuklara gereken eğitimi kendilerinin verebileceği düşüncesinden de kaynaklanmaktadır.

İlköğretim ise merkezde bulunan 4 okulda, belde ve köylerde bulunan 11 okulda verilmektedir. İlköğretim öğrenci sayısındaki düşüş dikkat çekici olup, bunda nüfusun yapısının ve göçün etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sahasında bulunan köylerdeki mevcut 22 okul eğitim-öğretime kapalıdır. Bu okulların fiziki olanaklarının yetersiz oluşu, çoğunun büyük bakım ve onarıma ihtiyacı olmasının yanında az olan öğrenci sayısı etken olmuştur. Açık durumda olan okulların çoğunda ise öğrenci sayılarının yetersizliğinden dolayı birleştirilmiş sınıflarda eğitim verilmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulaması kimi yerleşim birimlerinde 1.,2.,3. sınıfların birleştirilmesiyle oluşturulurken, kimi yerleşim birimlerinde ise 1.,2.,3.,4.,5. sınıfların tamamının aynı sınıfta eğitim görmesini gerektirmektedir. Aynı yaşlarda ve gelişim seviyesinde olmayan öğrencilerin aynı ortamda bulunması eğitim seviyesi açısından olumsuzluklara neden olsa da öğrenilen bilgilerin sürekli tekrar edilmiş olması ve kendilerinden küçük ve büyük öğrencilerle bir arada eğitim gören öğrenciler arasında paylaşma ve yardımlaşma duygularını da güçlendirmektedir. En fazla 5. sınıfa kadar birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılması,

diğer üst sınıflardaki öğrencilerin çevredeki diğer okulları bulunan yerleşim birimlerine taşınarak eğitim görmelerine neden olmaktadır. Taşınalı eğitim öğrencilerin daha iyi şartlarda eğitim-öğretim görmelerine olanak sağlarken, sosyalleşmelerinde de etkili olmaktadır. Çevresel koşulların taşınalı eğitime olanak sağlaması, devletin taşınalı eğitim masraflarını karşılayarak, öğrencilere öğle yemeği vermesi de ailelerin taşınalı eğitime sıcak bakmasını sağlamış bu da taşınalı eğitimin oranlarına yansımıştır. 2001-2002 eğitim-öğretim yılında toplam öğrenci sayısına oranı %26 olan taşınalı eğitim öğrenci sayısı, 2006-2007 yılında %30'a yükselmiştir. Taşınalı ilköğretim uygulaması ile 30 yerleşim yerinden ilçe merkezinde 4 okula, beldelerde 4 okula ve köyde 1 okula olmak üzere 9 merkez okula toplam 487 öğrenci 28 araç ile taşınmaktadır.

Okulların öğrenci sayıları 11 ile 230 arasında değişmektedir. Bu yerleşim biriminin büyüklüğü, nüfus yapısıyla ilgili olup, eğer okul taşıma merkeziyse öğrenci sayısı da yüksek olmaktadır.

Araştırma sahasında toplam 4 ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. Bunun 1 tanesi genel 3 tanesi meslek eğitimi vermektedir. Çevrede görülen üniversite mezunu işsizler, yaşanan ekonomik güçlüklerin de etkisiyle aileler çocuklarını kısa yoldan meslek sahibi olabileceklerini düşündükleri meslek liselerine yönlendirmelerinde etken olmuştur. Araştırma sahasında ortaöğretime giden öğrenci sayısı her geçen yıl artış kaydederken, ÖSS sınavına giren öğrenci sayısı düşmektedir.

Araştırma sahasında bulunan tek yükseköğretim kurumu Ulubey Meslek Yüksekokulu'dur. 1995-1996 eğitim-öğretim yılında faaliyete başlayan yüksekokulda bugün işletme ve deri konfeksiyon programlarında eğitim verilmektedir. Yükseköğretim kurumunun açılması ilçe merkezine ekonomik ve sosyal olarak hareketlilik kazandırmıştır.

Araştırma sahasında etkin olarak faaliyet gösteren yaygın eğitim kurumu olarak Halk Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Her geçen gün kurs ve öğrenci sayısını artıran merkez; halkın sosyalleşmesini, kendini geliştirmesini sağlamakta olup, gerek el işlerine yönelik, gerekse ekonomik faaliyetlere yönelik olarak açtığı kurslarla eğitim faaliyetlerine devam etmektedir.

Küçük ve kırsal yerleşmelerde bireylerin birbirleriyle daha fazla etkileşim içerisinde olmaları çevrenin eğitime bakışı ve eğitim kalitesi üzerinde etkilidir. Bunun

için eğitim politikaları, yapılandırılırken eğitim sisteminde yenileşmeye gidilirken çevre ve eğitim ilişkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Yerleşim birimlerinin beşeri özellikleri dikkate alınmalı ve yaşayan halkın birbirleriyle etkileşimi göz önünde bulundurularak düzenlenecek kampanyalarda halk, kampanyaların içine çekilerek bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır. Çünkü çevresel faktörlerin gelişimi eğitimi etkilediği gibi, eğitim de çevresel faktörleri etkileyerek, buralarda gerek ekonomik gerekse sosyal olarak gelişme kaydedilecektir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKYÜZ, Yahya Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e), İstanbul, 2001.
- ATALAY, İbrahim Türkiye Coğrafyası, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir,1997.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999.
- CAN, Gürhan “Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile ve Okulun Rolü”, Çağdaş Yaşam ve Çağdaş İnsan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir,1998.
- ÇETİN, Turhan Uşak Şehrinde Nüfus Hareketleri, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25–27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001.
- DOĞAN, A. Rüfayi Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim, Selim Ofset, Trabzon, 2000.
- DOĞAN, M. Said Nüfus Hareketleri ve Sosyal Değişme, T.C. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Sosyal Siyaset Konferansları, 49. Kitap, Prof.Dr. Turan Yazgan'a Armağan Özel Sayısı, İstanbul 2004.
- DOĞANAY, Hayati, Coğrafya'ya Giriş, Çizgi Kitabevi, Konya, 1998.
- DÖNMEZER, Sulhi, Toplumbilim, Beta Yayınevi, İstanbul 1994.
- ERGUN, Mustafa ve diğerleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ocak Yayınları, Ankara, 1999.
- ERKAL, Mustafa Esin, Sosyoloji, Der Yayınları, İstanbul, 2000.
- ERTİN, Gaye “Ulaşım” Türkiye Coğrafyası, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998.
- GELİŞLİ, Yücel “Osmanlı İlköğretim Kurumlarından Sıbyan Mektepleri (Kuruluşu, Gelişimi ve Dönüşümü)”, Türkler, C. XV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.
- GÜMÜŞ, Ergin Türkiye Coğrafyası, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998.
- GÜNGÖRDÜ, Ersin Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Nobel Yayınları, Ankara,2001.

Gürhan CAN, “Çağdaş İnsanın Yetiştirilmesinde Aile ve Okulun Rolü” Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir,1998.

KARAMAN, Adil Son Ulubey Kadısı “Hacı Halit Hoca” ve Ulubey Tarihi Üzerine Notlar, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001.

KOÇER, Hasan Ali Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923), Uzman Yayınları, Ankara,1987.

KORKUT, Hüseyin Türk Üniversiteleri ve Üniversite Araştırmaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 134, Ankara, 1984.

KÖKLÜ, Muharrem Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Basım, İstanbul, 2000.

Milli Eğitim Bakanlığı, Taşınmalı İlköğretim Yönergesi, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1994.

ÖZTÜRK, Adil Adnan “Dünden Bugüne Uşak’ta Eğitim”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, Cilt 2, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001.

SEZAL, İhsan Şehirleşme, Ağaç Yayıncılık, İstanbul, 1993.

TÜMERTEKİN Erol ve Nazmiye ÖZGÜÇ, Beşeri Coğrafya, Çantay Kitapevi, İstanbul, 1998.

TÜMERTEKİN, Erol Beşeri Coğrafyaya Giriş, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul,1994.

Uşak Valiliği İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Uşak İl Kültür Ve Turizm Envanteri, Özel İdare Müdürlüğü, Uşak, 2005.

YÜKSEL, Tuncer “Ulubey İlçesinin Şehirselleşimi ve Başlıca Sorunları”, 21. Yüzyılın Eşiğinde Uşak Sempozyumu, 25-27 Ekim 2001, Uşaklılar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul,2001.

MAKALELER

BÜYÜKKARAGÖZ Savaş ve Hasan ŞAHİN, “Taşınmalı İlköğretim Uygulamaları”, Eğitim ve Bilim, İstanbul 1995.

FİDAN, Nurettin ve Yaşar BAYKUL, “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması,” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1994, S.10

GÖDE, Osman ve Fatma SUSAR, Okul Öncesi Eğitimin Önemi İle Bu Eğitimde Oyunun ve Bedensel Etkinliklerin Rolü, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1997, S.2

KANDIR, Adalet “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 151, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001

DİĞER

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Resmi Gazete, 18.8.1997

AKTAŞ, Tuğrul “Yaygın Eğitim Kurum ve Kuruluşlarının Bilgisayar Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi (İzmit Örneği)” Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007.

BABACAN Recep, Mesudiye ve Ayrancı Köylerinde Eğitim-Çevre İlişkileri, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2006.

<http://www.usak.edu.tr/ulubeymyo.html> (20.03.2008).

En Kalabalık Aileler Şırnak'ta, Radikal İnternet Baskısı, 17.04.2004 (10.10.2007).

MEB, Taşınabilir İlköğretim Yönetmeliği, Ankara, 2000.

MEB, Türk Milli Eğitim Sistemi, http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular_2006/takvim/egitim_sistemi.html (15.03.2008).

Nüfus ve Ekonomi, www.kbam.metu.edu.tr/published/nufus_ekonomi.pdf - (12.12.2007)

Okul Öncesi Eğitim, web.iyte.edu.tr/sks/Sosyal_Hizmetler/Okul_Oncesi_Egitim.pdf - (10.03.2008).

SARITAŞ, Emel “İlköğretim I. Devrede İşbirlikli Öğrenme Yöntemi İle Geleneksel Öğrenme Yöntemlerinin Başarılı Ve Başarısız Öğrenciler Üzerindeki Etkisi”, egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayı6/11-İLKÖĞRETİM%20I.pdf – (12.03.2008).

T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Brifing Raporu ,Ulubey,2007.

T.C. Ulubey Kaymakamlığı, Ulubey Tanıtım CD'si, 2007

T.C. Uşak Valiliği Web Sitesi, "Ulubey",
<http://www.usak.gov.tr/giris.php?sayfa=ulubey> (12.12.2007)

T.C.Ulubey Kaymakamlığı, İlçe Nüfus Müdürlüğü, Brifing Dosyası, Ulubey,2007.

TC. Ulubey Kaymakamlığı Sağlık Grup Başkanlığı, Brifing Raporu,Ulubey,2007.

Tebliğler Dergisi, MEB, Taşınmalı Eğitim Yönergesi, 5.12.1994/2420

Uşak Doğal Güzellikleri, <http://www.kenthaber.com/IIIDetay.aspx?ID=1634>
(10.10.2007).

YÜKSEL, Tuncer Ulubey İlçe Merkezinin Coğrafi Etüdü, Yüksek Lisans Tezi Afyon
Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon,2000.